

**SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO**

Wojewódzki Urząd Pracy
w Poznaniu

**Ocena sytuacji na wielkopolskim rynku pracy
i realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy
w 2018 roku**

Poznań, marzec 2019 r.

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu

ul. Szyperska 14

61-754 Poznań

tel. 61 846 38 19

e-mail: wup@wup.poznan.pl

wuppoznan.praca.gov.pl

ISSN 1730-7392

Szanowni Państwo,

Samorząd Województwa Wielkopolskiego dokonał corocznej oceny sytuacji na wielkopolskim rynku pracy i realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy.

Utrzymująca się korzystna koniunktura gospodarcza regionu znacząco wpłynęła na polepszenie się sytuacji na rynku pracy. W efekcie w 2018 roku w województwie wielkopolskim zanotowano dalsze zmniejszenie bezrobocia. Liczba bezrobotnych spadła w stosunku do roku poprzedniego o prawie 8 tys. osób. Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec roku wyniosła 3,1% i kolejny raz była najniższa w kraju. Odzwierciedleniem dobrej kondycji regionu jest również wysoki wskaźnik zatrudnienia, który w Wielkopolsce w III kwartale 2018 r. wyniósł 78,4% wobec 76,2% w III kwartale roku ubiegłego.

Zmiany zachodzące na rynku pracy są m.in. efektem realizacji w regionie projektów Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 oraz wielu innych programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych finansowanych z Funduszu Pracy. To dzięki nim poprawia się sytuacja zawodowa zwłaszcza tych mieszkańców regionu, którzy z odnalezieniem się na rynku pracy mają największy problem.

Jednocześnie wielkopolski rynek pracy staje przed wyzwaniami, jakie niesie ze sobą starzenie się populacji regionu, co przekłada się na zmniejszenie zasobów siły roboczej. Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu po raz czwarty zrealizował badanie Barometr Zawodów. Większość deficytowych zawodów jest poszukiwana w Wielkopolsce od dłuższego czasu. Wśród nich są takie, które zasilają kluczowe branże m.in. transportowo-logistyczną, budowlaną, usługową i meblarską. Szacuje się, że w 2019 roku deficyt dotyczył będzie zarówno specjalistów z wielu dziedzin, jak i robotników wykonujących prace proste i fizyczne. Braki kadrowe bardzo często uzupełniane są poprzez zatrudnianie cudzoziemców, zwłaszcza z Ukrainy.

Przyszły rynek pracy będzie cechowała elastyczność i umiejętność reagowania na zmiany, zarówno ze strony pracodawców, jak i decydentów w zakresie polityki zatrudnienia. Konieczność przekwalifikowania się i podnoszenia kwalifikacji natomiast będzie niezbędnym wymogiem pracowników. Samorząd Województwa Wielkopolskiego, reaguje na bieżąco na potrzeby rynku pracy oraz zmieniające się uwarunkowania społeczno-gospodarcze, inicjuje i wdraża programy zaradcze jednocześnie służąc wsparciem i pomocą w niwelowaniu niekorzystnych zjawisk. Serdecznie zapraszam do zapoznania się z niniejszym dokumentem przedstawiającym charakterystykę zmian na regionalnym rynku pracy będących wynikiem realizacji zadań przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu, wraz z partnerami lokalnego rynku pracy.

Spis treści

1. Demografia	7
1.1. Analiza aktywności ekonomicznej ludności.....	7
1.2. Sytuacja i potrzeby kadrowe pracodawców	9
2. Charakterystyka zmian w stanie i strukturze bezrobocia w Wielkopolsce na tle kraju	11
2.1. Grupowe zwolnienia pracowników	12
2.2. Zmiany w strukturze bezrobocia	15
2.3. Grupy osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.....	19
2.4. Wpływ edukacji na rynek pracy	22
2.5. Monitorowanie lokalnych rynków pracy.....	25
3. Popyt na pracę w Wielkopolsce	30
3.1. Oferty pracy dostępne w urzędach pracy w odniesieniu do zarejestrowanych osób bezrobotnych	30
3.2. Zawody deficytowe i nadwyżkowe w Wielkopolsce na podstawie wyników Badania Barometr Zawodów	35
3.3. Wpływ migracji zarobkowej cudzoziemców na regionalny rynek pracy, ze szczególnym uwzględnieniem obywateli Ukrainy	39
4. Aktywizacja osób bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy	41
4.1. Wykorzystanie podstawowych form aktywizacji zawodowej w powiatach	41
4.2. Liderzy wykorzystania środków Funduszu Pracy na aktywizację	44
4.3. Poradnictwo zawodowe	45
5. Współpraca w ramach regionalnej polityki rynku pracy	47
5.1. Rola Samorządów	47
5.2. Zadania wynikające ze Strategii Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020	48
5.3. Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2018 rok..	49
5.4. Wojewódzka Rada Rynku Pracy w Poznaniu	50
5.5. Agencje zatrudnienia	51
5.6. Świadczenie działań aktywizacyjnych przez agencję zatrudnienia jako forma aktywizacji osób bezrobotnych	52
5.7. Instytucje szkoleniowe	53
5.8. Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Wielkopolskiego Rynku Pracy	54
5.9. Poznański program promocji i wsparcia rzemiosł unikatowych „Zaułek Rzemiosła”	55
5.10. Badania opracowania i raporty zrealizowane przez Wydział Badań i Analiz Rynku Pracy WUP w Poznaniu	56
5.10.1. Inne badania, opracowania i raporty.....	58
6. Realizacja programów rynku pracy	59
6.1. Programy rządowe finansowane z rezerwy Funduszu Pracy	59

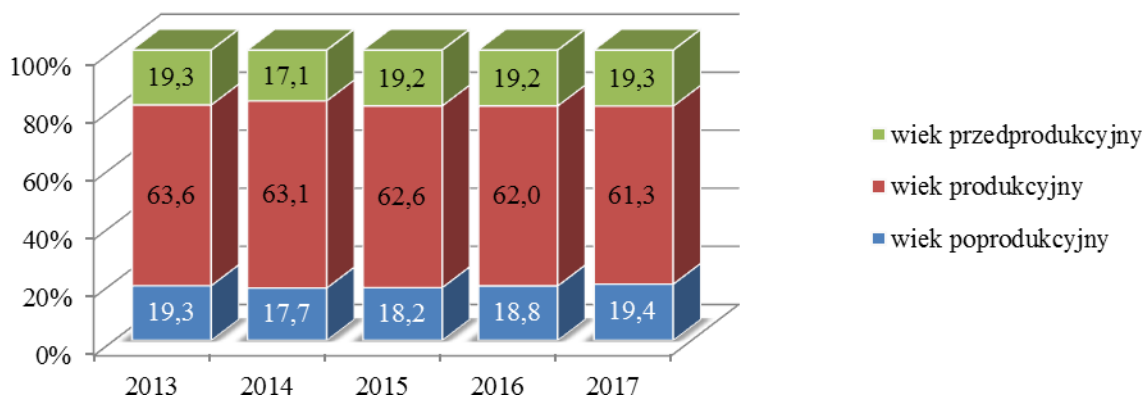
6.2. Działania współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) wdrażane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu	60
6.2.1 Projekty Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.....	62
6.2.2 Projekty Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020.....	67
6.3. IV edycja badania Barometr Zawodów	76
7. Podział i wykorzystanie Funduszu Pracy, w tym Krajowego Funduszu Szkoleniowego	77
7.1. Zasady podziału Funduszu Pracy w 2018 roku	77
7.2. Fundusz Pracy i struktura jego wydatków.....	78
7.3. Wydatki z Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu	79
7.4. Krajowy Fundusz Szkoleniowy.....	80
8. Inne zadania realizowane na rynku pracy przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu	81
8.1. Wykaz zawodów refundowanych.....	81
8.2. Podsumowanie Programu Praca dla Młodych realizowanego w latach 2016-2018.....	82
8.3 Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.....	85
8.3.1. Ochrona roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy.....	85
8.3.2. Dochodzenie zwrotu wypłaconych świadczeń	86
8.4. Poradnictwo zawodowe. Szkolenia dla doradców klienta i doradców zawodowych powiatowych urzędów pracy	88
8.5. Zatrudnienie obywateli polskich w ramach umów i porozumień międzynarodowych oraz w ramach EURES	91
8.6. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego.....	92
8.6.1. Transfer zasiłku dla bezrobotnych z Polski	93
8.6.2. Transfer zasiłku dla bezrobotnych do Polski.....	94
8.6.3. Sumowanie okresów ubezpieczenia lub zatrudnienia.....	94
9. Podsumowanie	96
10. Wnioski.....	99

1. DEMOGRAFIA*

W końcu 2017 roku województwo wielkopolskie zamieszkiwało blisko 3,5 mln osób. W skali roku liczba ludności zwiększyła się o 7,0 tys. osób, tj. o 0,2%. W strukturze ludności według miejsca zamieszkania przeważała ludność miejska. W roku 2017 mieszkańcy miast stanowili 54,6% populacji regionu, tj. o 0,1 p.p. mniej niż w 2016 roku. Nie uległa zmianie struktura ludności według płci, kobiety nadal dominują wśród mieszkańców województwa. Ich udział kształtował się na poziomie 51,3%, a współczynnik feminizacji wyniósł 106%. W województwie wielkopolskim, podobnie jak w kraju, obserwuje się stopniowe zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku. W 2017 roku udział ludności w wieku przedprodukcyjnym był na poziomie 19,3% czyli wzrósł o 0,1 p.p.; udział ludności w wieku poprodukcyjnym wzrósł - do 19,4%, tj. zwiększył się o 0,6 p.p. w stosunku do 2016 roku. Ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 61,3% mieszkańców regionu, a liczebność tej grupy w ciągu roku zmniejszyła się o 0,7%. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym wykazuje tendencję malejącą od 2013 roku. Od roku 2015 zaobserwowano natomiast wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym.

* dane na podstawie aktualnie dostępnych z GUS

Wykres 1.1 Ludność Wielkopolski według wieku w latach 2013-2017

1.1. ANALIZA AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI

Podstawowym źródłem informacji o sytuacji na rynku pracy jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL. W Polsce Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności prowadzone jest w cyklu kwartalnym od maja 1992 roku przez Główny Urząd Statystyczny.

Celem badania jest uzyskanie informacji o wielkości i strukturze siły roboczej. W efekcie badania zostaje ustalona liczba osób aktywnych zawodowo, czyli suma osób pracujących i bezrobotnych, jak również liczba osób biernych zawodowo, czyli osób niepracujących i niezainteresowanych podjęciem pracy. Podstawowym kryterium podziału ludności z punktu widzenia aktywności ekonomicznej na pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo jest praca, a dokładniej fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy w badanym tygodniu. Badaniem objęta jest próba osób w wieku od 15 roku życia. Wyniki badania wskazują, że osoby aktywne zawodowo stanowiły w III kwartale 2018 roku w województwie wielkopolskim 59,9% ludności w wieku 15 lat i więcej i było ich w tym okresie niecałe 1,7 mln osób. W porównaniu do III kwartału 2017 roku wskaźnik ten wzrósł zaledwie o 0,1 p.p., kiedy to ich liczba względem roku poprzedniego wzrosła o 2 tys. osób.

Osoby pracujące stanowiły w III kwartale 2018 roku 59,0%. W skali roku wskaźnik zatrudnienia wzrósł o 1,1 p.p. W III kwartale 2018 roku populacja pracujących w wieku 15 lat i więcej w Wielkopolsce liczyła blisko 1,7 mln osób i zwiększyła się w odniesieniu do sytuacji sprzed roku o 28 tys. osób. Wzrost liczby pracujących w skali roku odnotowano w szczególności wśród mieszkańców wsi, o 40,0 tys. osób. Biorąc pod uwagę płeć, w skali roku wystąpił nieznaczny spadek wśród populacji mężczyzn, przy znacznym wzroście liczby pracujących kobiet. Nadal jednakże wśród ogółu pracujących przeważają mężczyźni – w III kwartale 2018 roku ich udział wyniósł 54,5%. Jednocześnie wskaźnik zatrudnienia w Wielkopolsce przewyższał wskaźnik w skali w kraju o 4,4 p.p.

Osoby bezrobotne (według BAEL) w Wielkopolsce w III kwartale 2018 roku stanowiły 0,9%. Zbiorowość ta zmniejszyła się w stosunku do analogicznego okresu 2017 r. o ponad połowę. Zaobserwowany w okresie roku spadek liczby bezrobotnych dotyczył zarówno kobiet, jak i mężczyzn, jednak udział mężczyzn w III kwartale 2018 r. osiągnął poziom nieco ponad 60%.

Osoby bierne zawodowo stanowiły w III kwartale 2018 r. 40,1% a ich liczba wynosiła ponad 1,1 mln osób. W porównaniu do III kwartału 2017 roku liczba ta uległa zmniejszeniu o 7 tys. osób. Biorąc pod uwagę płeć, spadek poziomu bierności zawodowej w skali roku wystąpił wśród kobiet przy wzroście wśród mężczyzn. Mimo to, nadal kobiety stanowią większość zbiorowości biernych zawodowo (61,8%).

1.2. SYTUACJA I POTRZEBY KADROWE PRACODAWCÓW

Województwo wielkopolskie stanowi jedno z najlepiej rozwiniętych gospodarczo województw w Polsce. Wyróżnia się wysoką koncentracją zaangażowanego kapitału zagranicznego oraz wysokimi nakładami inwestycyjnymi na jednego mieszkańca. Sytuacja gospodarcza regionu jest konsekwencją równomiernego rozwoju przy znacznym stopniu uprzemysłowienia oraz wysokim poziomie technologicznym.

W województwie wielkopolskim w rejestrze REGON, zarejestrowanych było na koniec grudnia 2018 roku 429 658 podmiotów gospodarki narodowej, bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. W porównaniu z rokiem ubiegłym ich liczba zwiększyła się o 7 564 podmioty (tj. o 1,8%). Wiodącą grupę podmiotów gospodarki narodowej stanowią nadal osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (73,1%). Ponad 17,6% stanowią spółki (tj. 75 470).

Na poziom zatrudnienia duży wpływ mają bariery działalności przedsiębiorstwa. Najważniejszą barierą utrudniającą funkcjonowanie przedsiębiorstwa są koszty zatrudnienia i niedobór pracowników.

Utrzymujący się spadek stopy bezrobocia i liczby osób w wieku produkcyjnym zmienia diametralnie uwarunkowania na rynku pracy. Z sytuacji, gdy występował nadmiar siły roboczej, Polska, w tym i Wielkopolska, przeszła na poziom nadmiaru ofert pracy w stosunku do osób chętnych do podjęcia zatrudnienia, będących w wieku produkcyjnym. Korzystne oceny obecnej sytuacji i prognoz dla rynku pracy, wynikające z monitorowania wskaźników obrazujących popyt i podaż zapotrzebowania na pracowników, wywołują komentarze na temat występowania zjawiska tzw. rynku pracownika, zarówno na krajowym, jak i na lokalnych rynkach pracy. Dotyczy to zwłaszcza pracy na stanowiskach robotniczych.

Rynek pracownika to sytuacja charakteryzująca się dużą liczbą ofert pracy i utrudnionym pozyskiwaniem przez firmy odpowiednich kandydatów. Dominacja nowych miejsc pracy oraz wakatów nad osobami aktywnymi zawodowo, pragnącymi podjąć zatrudnienie, sygnalizujące (wraz ze wzrostem wynagrodzeń) pojawienie się rynku pracownika są efektem tego, że wiedza i umiejętności (czyli zasoby pracy pracownika) stają się na rynku towarem deficytowym. Pracodawcom zależy na pozyskaniu zasobów rynku pracy, tj. pozyskaniu lub zatrzymaniu pracownika, dla realizacji zadań własnego przedsiębiorstwa, a to skutkuje wzmocnieniem pozycji pracownika na rynku – zwiększając jego siłę przetargową i możliwość negocjowania korzystniejszych warunków zatrudnienia. Dostrzegalne są trudności, jakie rodzi dla przedsiębiorstw brak kandydatów mogących

obsadzić nowe miejsca pracy lub duża rotacja pracowników, która generuje koszty związane z wdrażaniem nowej kadry i brak płynności w przedsiębiorstwie.

Dużą rolę w kształtowaniu zjawiska zmniejszenia podaży siły roboczej mają bowiem zarówno trendy demograficzne (wspominany postępujący spadkowy trend udziału ludności w wieku produkcyjnym w ogóle ludności) oraz zmiana trendów i postaw pracowniczych na rynku pracy. Coraz wyraźniej rysują się różnice międzygeneracyjne pracowników, a tym samym związany z nimi styl pracy i aspiracje zawodowe zależne od reprezentowanego pokolenia.

Pracodawcy niezmiennie deklarują największe zapotrzebowanie na pracowników z wykształceniem zawodowym oraz inżynierów i specjalistów w takich branżach jak:

- branża logistyczna: kierowca kat. C, C+E, D (z uprawnieniami), spedytor, logistyk, magazynier (z uprawnieniami na wózek widłowy),
- branża przetwórstwa przemysłowego: produkcja artykułów spożywczych / przetwórstwo przemysłowe: pracownicy produkcji, rzeźnik – wędliniarz, rozbieracz - wykrawacz produkcja pojazdów samochodowych: monter, blacharz, lakiernik, projektant wzornictwa przemysłowego, produkcja mebli: stolarz, tapicer, tokarz CNC (operator obrabiarek skrawających – tokarz), krawiec/szwaczka,
- branża budowlana: kierownik budowy, ślusarz, spawacz, murarz, malarz, tynkarz, cieśla, betoniarz, zbrojarz, hydraulik, dekarz, elektryk, monter rusztowań, operatorzy maszyn budowlanych,
- branża usługowa: sprzedawca (obsługa klienta), przedstawiciel handlowy, fryzjer, kucharz, kosmetyczka, farmaceuta, księgową (finanse),
- branża IT: programista,
- inne: mechanik samochodowy (naprawa pojazdów samochodowych), operator CNC (operator obrabiarek skrawających), elektromechanik.

Dowodem na problemy na rynku pracy z obsadzeniem stanowisk w tych zawodach (głównie wykwalifikowanych pracowników fizycznych) są m.in.: powracające oferty pracy. Obserwuje się również zwiększenie zainteresowania oraz zaangażowania pracodawców w próby tworzenia klas patronackich oraz większą otwartość i gotowość do przyuczenia, czy przeszkolenia pracowników do obowiązków służbowych. Wielkopolscy pracodawcy eliminują powstałe luki kadrowe również poprzez zatrudnienie cudzoziemców, zarówno wtedy, gdy uważają, że nie mogą konkurować na rynku pracy poprzez podniesienie wynagrodzeń pracowniczych lub kiedy według nich jest to jedyne wyjście, aby przy

zbliżonych płacach w szybkim czasie uzyskać doświadczonego, wykwalifikowanego, a przede wszystkim gotowego podjąć zatrudnienie pracownika.

Sytuacja silnej pozycji pracownika stawia nowe wyzwania dla pracodawców, rekruterów oraz pośredników pracy. Coraz większa walka o pracownika będzie wymagać zmian w sposobie rekrutacji, a także trafniejszego określania swoich potrzeb odnośnie kandydatów. Pracodawcy muszą wykazywać większą gotowość na przyuczanie i doszkalanie nowych pracowników, pomimo ryzyka, że pracownik może odejść do innego pracodawcy.

Dodatkowo, dużą trudnością z perspektywy zarządzania zróżnicowaną organizacją, będzie stworzenie takich warunków pracy, w których reprezentanci różnych pokoleń i kultur będą czuli się komfortowo. Jak wskazują analizy rynku, chociaż napływ imigrantów sprawia, że obecnie odczuwane przez pracodawców braki pracowników są łagodniejsze i nie zmuszają firm do daleko idących ustępstw w negocjacjach płacowych, to ewentualny pozytywny wpływ imigracji na zasoby pracy przy obecnym stopniu zaawansowania procesów starzenia populacji w dłuższej perspektywie nie będzie wystarczający do zniwelowania ubytku podaży pracy. Nie może więc stanowić on jedynego rozwiązania problemu niskiej podaży pracy w kraju i regionie. Poza wprowadzaniem koniecznych procedur upraszczających dostęp do zatrudnienia cudzoziemców, dużych nakładów pracy - zarówno od pośredników pracy, jak i pracodawców – wymagana będzie zatem aktywizacja zawodowa i dostosowanie organizacji firm do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo. Największe rezerwy aktywności są obecne wśród osób w wieku przedemerytalnym trwale opuszczających rynek pracy, w najmłodszych grupach wiekowych wchodzących dopiero na rynek pracy oraz wśród kobiet planujących macierzyństwo.

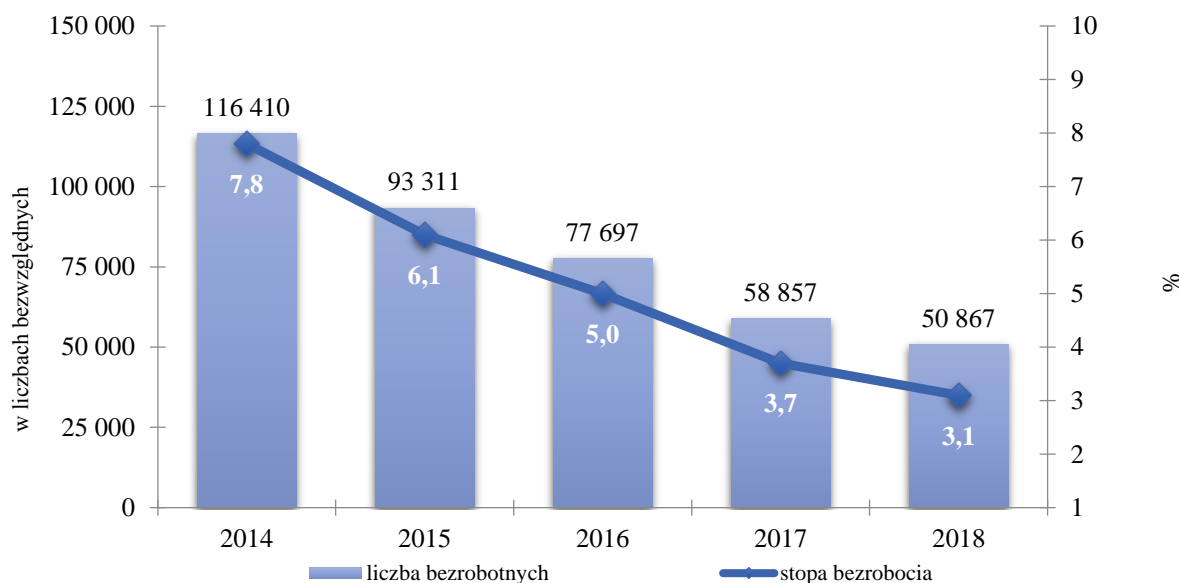
2. CHARAKTERYSTYKA ZMIAN W STANIE I STRUKTURZE BEZROBOCIA W WIELKOPOLSCE NA TLE KRAJU

Stopa rejestrowanego bezrobocia w województwie wielkopolskim na koniec 2018 r. ukształtowała się na poziomie 3,1% i była o 0,6 punktu procentowego (p.p.) niższa w stosunku do analogicznego okresu roku 2017. Ponadto, liczba osób bezrobotnych była o 7 990 osób mniejsza niż przed rokiem i wyniosła 50 867 osób. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w skali roku wyniosło 764,1 tys. i było wyższe niż w 2017 roku o 4,6% kiedy wynosiło 730,3 tys.

Do powiatowych urzędów pracy województwa wielkopolskiego trafiło w 2018 roku 103 785 ofert pracy, o 20 361 ofert mniej niż przed rokiem, mimo to pozwoliło to ponad 58,8 tys.

bezrobotnym w Wielkopolsce podjąć pracę (wykorzystano ponad 50% zgłoszonych ofert), z czego 41% stanowiły osoby do 30 roku życia.

Wykres 2.1. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia w Wielkopolsce w latach 2014-2018

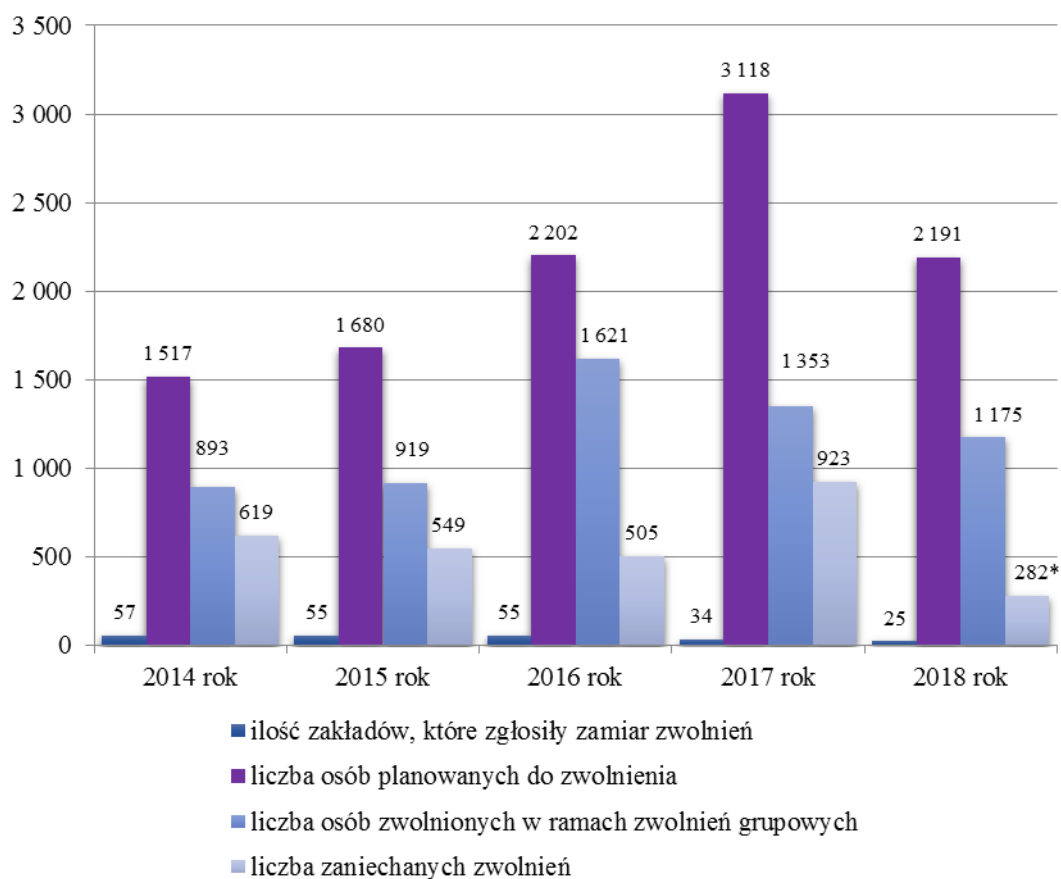
2.1. GRUPOWE ZWOLNIENIA PRACOWNIKÓW

W 2018 roku pracodawcy zgłosili do wielkopolskich powiatowych urzędów pracy zamiar dokonania zwolnień grupowych 2 191 osób, tj. o 927 osób (29,7%) mniej niż w roku poprzednim. Największe nasilenie zgłoszeń zwolnień grupowych wystąpiło w powiatach: poznańskim, wolsztyńskim, kaliskim, gnieźnieńskim i grodziskim. Zamiar zwolnień zgłosiło 25 zakładów pracy, czyli o 9 mniej niż w roku poprzednim i dotyczyło to w większości firm prywatnych. Ostatecznie w 2018 roku w wyniku zwolnień grupowych pracę straciło 1 175 osób, z czego najwięcej w powiatach: poznańskim 534 osoby, wolsztyńskim 159 osób, grodziskim 112 osób, kaliskim 99 osób, średzkim 67 osób i czarnkowsko – trzcianeckim 58 osób.

Największą liczbę osób zwolniły firmy zajmujące się produkcją pozostałych części i akcesoriów do pojazdów silnikowych, z wyłączeniem motocykli – 251 osób, produkcją piwa - 148 osób, sprzedażą detaliczną pozostałej żywności prowadzonej w wyspecjalizowanych sklepach – 101 osób, produkcją pieczywa; produkcją świeżych wyrobów ciastkarskich i ciastek – 84 osoby, odlewnictwem staliwa – 68 osób, produkcją wyrobów dla budownictwa z tworzyw sztucznych – 67 osób, sprzedażą hurtową maszyn i urządzeń rolniczych oraz

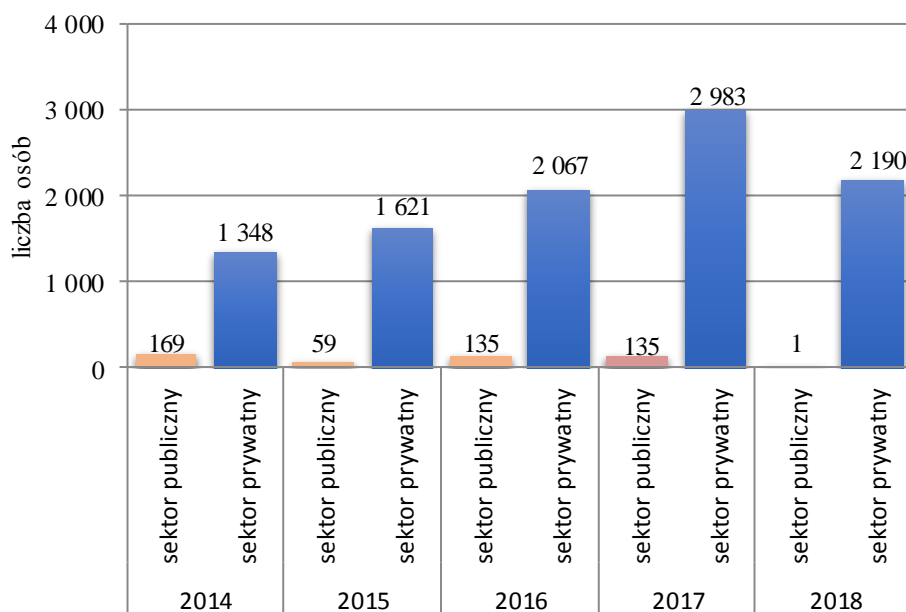
dodatkowego wyposażenia – 65 osób; pozostałą działalnością usługową w zakresie technologii informatycznych i komputerowych - 83 osoby.

Wykres 2.2 Zwolnienia grupowe w Wielkopolsce w latach 2014-2018

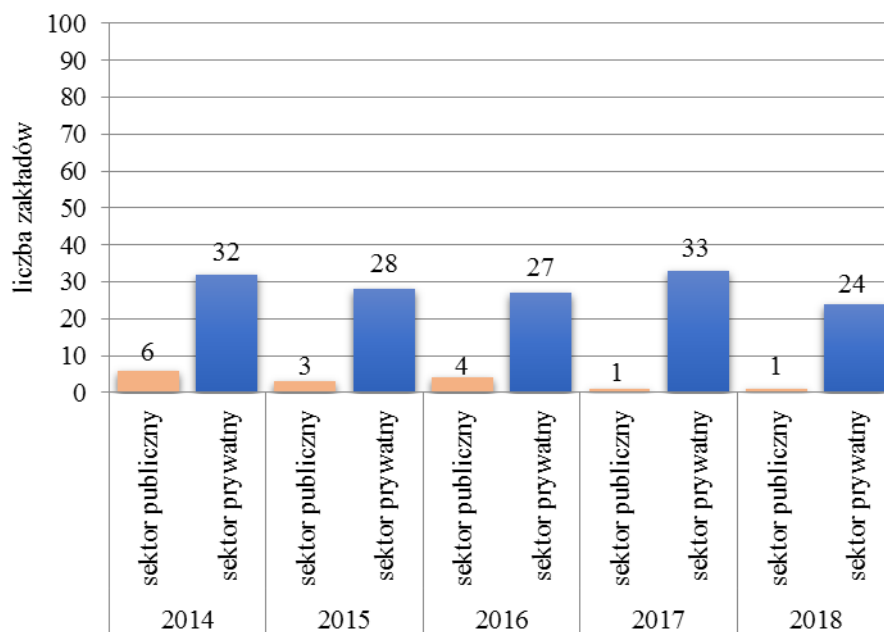

*W związku ze zmianą formularzy przez MRPiPS liczba zaniechanych zwolnień za 2018 r. monitorowana była do listopada.

Wykres 2.3 Zgłoszenia zwolnień w latach 2014-2018 (liczba osób), w podziale na sektory publiczny i prywatny

Wykres 2.4 Zgłoszenia zwolnień w latach 2014-2018 (liczba zakładów), w podziale na sektory publiczny i prywatny

2.2. ZMIANY W STRUKTURZE BEZROBOCIA

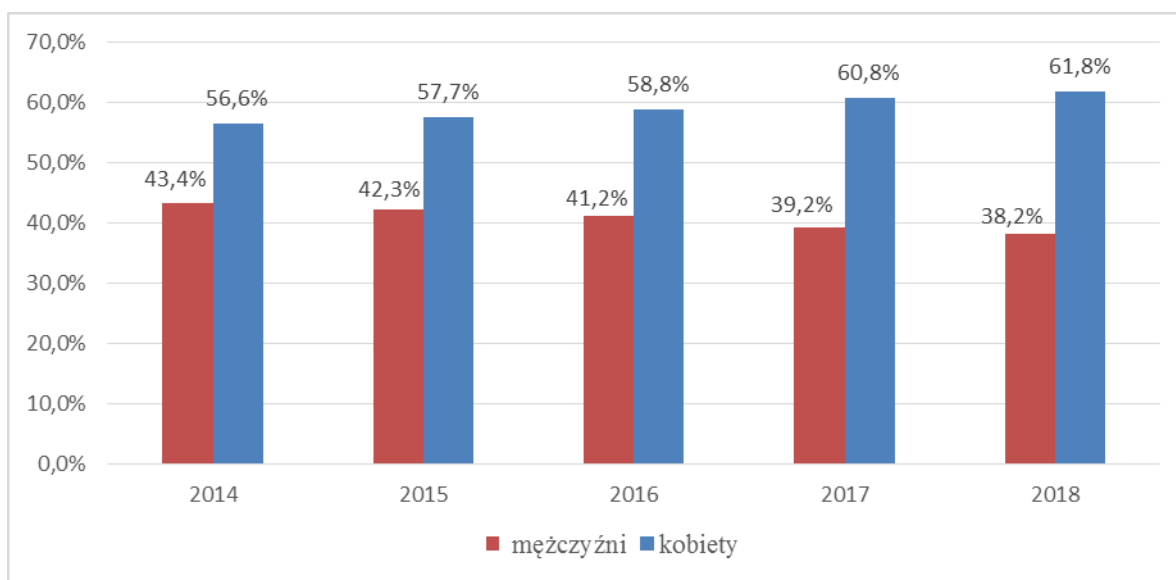
W 2018 roku w wielkopolskich urzędach pracy zarejestrowało się 6,6% mniej osób bezrobotnych niż się wyrejestrowało, co w efekcie przełożyło się na zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w rejestrach urzędów pracy Wielkopolski.

Na koniec grudnia 2018 roku w ewidencji powiatowych urzędów pracy było 52 514 osób, tj. o 7 988 osób (13,2%) mniej niż w roku poprzednim. Dominującą część populacji, blisko 97%, stanowiły osoby ze statusem bezrobotnego. Na koniec roku liczba bezrobotnych wyniosła 50 867 osób i była mniejsza o 7 990 osób, tj. o 13,6%, w porównaniu do roku poprzedniego.

Stopa bezrobocia dla województwa wielkopolskiego na koniec grudnia 2018 roku, w stosunku do analogicznego okresu 2017 roku, zmalała o 0,6 p.p. i wynosiła 3,1%, co nadal plasuje województwo wielkopolskie na pierwszym miejscu wśród wszystkich województw w kraju. Ponadto jest ona niższa od wskaźnika krajowego o 2,7 p.p., natomiast w stosunku do województwa o najwyższej stopie bezrobocia w kraju – o 7,3 p.p.

Kobiety stanowiły 61,8% ogółu osób bezrobotnych w województwie wielkopolskim (31 452 osoby) i jest to wysoki poziom na tle kraju. Wyższy odsetek zarejestrowany został jedynie w województwie pomorskim (63,2%). Należy podkreślić, że w porównaniu z rokiem poprzednim, ich udział w rejestrach urzędów pracy, wzrósł o 1,0 p.p.

Wykres 2.5 Bezrobotni wg płci w latach 2014-2018

Kobiety dominowały w takich kategoriach osób bezrobotnych jak:

- osoby z wykształceniem średnim (71,2%),
- osoby z wykształceniem wyższym (71,7%),

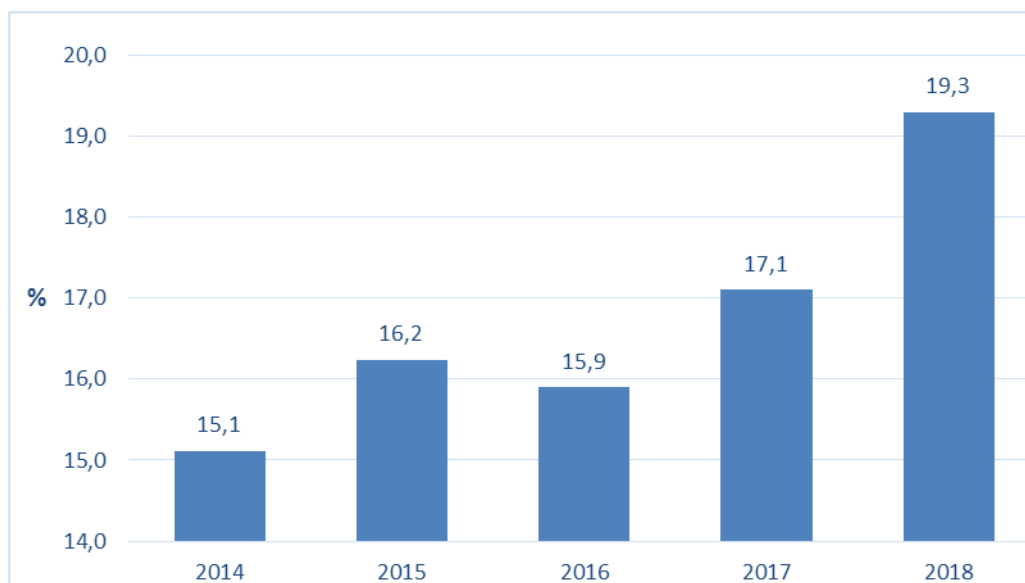
- zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy powyżej 24 miesięcy (68,7%),
- bez doświadczenia zawodowego (71,0%).

Co piąta osoba zasilająca rejestry wielkopolskich urzędów pracy to kobieta, która nie podjęła zatrudnienia po urodzeniu dziecka.

W urzędach pracy Wielkopolski zarejestrowanych było 24 383 bezrobotnych mieszkańców wsi. Stanowili oni 47,9% ogółu bezrobotnych. Udział tej grupy w rejestrach urzędów pracy w porównaniu z latami poprzednimi pozostaje na podobnym poziomie. Kobiety stanowiły w tej grupie 64,0% wobec 61,8% udziału kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych.

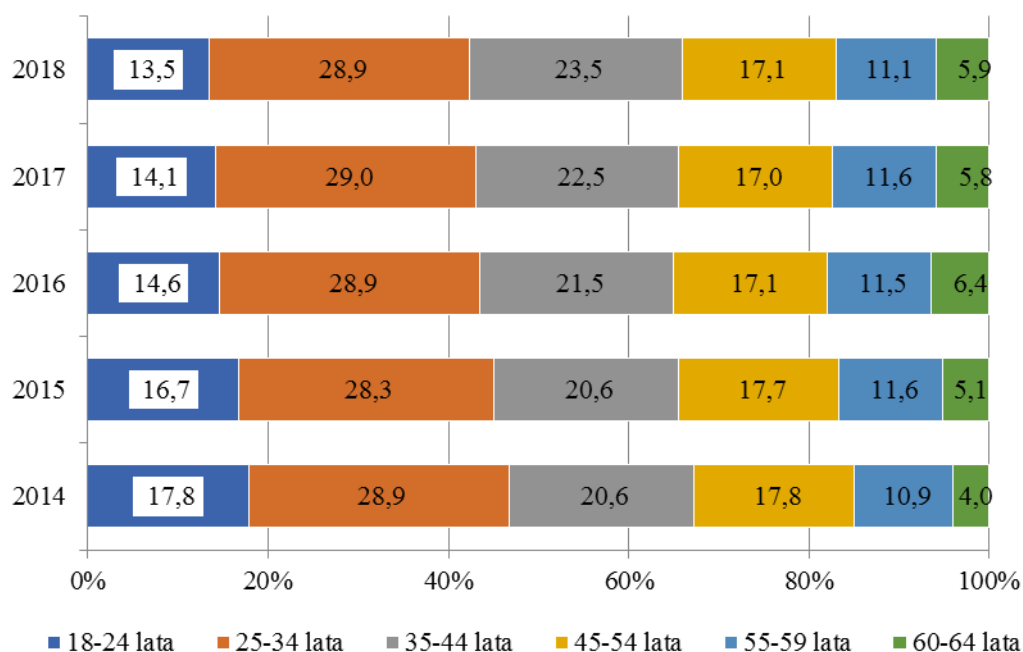
Prawo do zasiłku posiadała co piąta osoba bezrobotna, tj. 9 794 osoby. W 2018 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, zanotowano wyższy o 2,2 p.p. udział osób uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie osób bezrobotnych. Wynika on z większej dynamiki spadku bezrobocia w grupie osób niepobierających zasiłku (spadek 16% wobec 3% dla uprawnionych do zasiłku).

Wykres 2.6 **Udział osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w latach 2014-2018**

Udział osób bezrobotnych w wieku do 34 roku życia w rejestrach urzędów pracy Wielkopolski spada z roku na rok – na przestrzeni pięciu ostatnich lat z 46,7% w 2014 roku do 42,4% w 2018 roku. Przyczyną tego spadku było przede wszystkim zmniejszenie się udziału w rejestrach grupy najmłodszych osób bezrobotnych, od 18 do 24 roku życia. W latach 2014-2018 odsetek ten zmalał z 17,8% do 13,5%. Istotny wpływ na spadek udziału tej grupy bezrobotnych miały w 2018 roku działania urzędów pracy na rzecz osób młodych do 30 roku życia w ramach Programu Praca dla Młodych (patrz rozdział 8.2).

Wykres 2.7 **Udział poszczególnych kategorii wiekowych w ogóle bezrobotnych w latach 2014-2018**

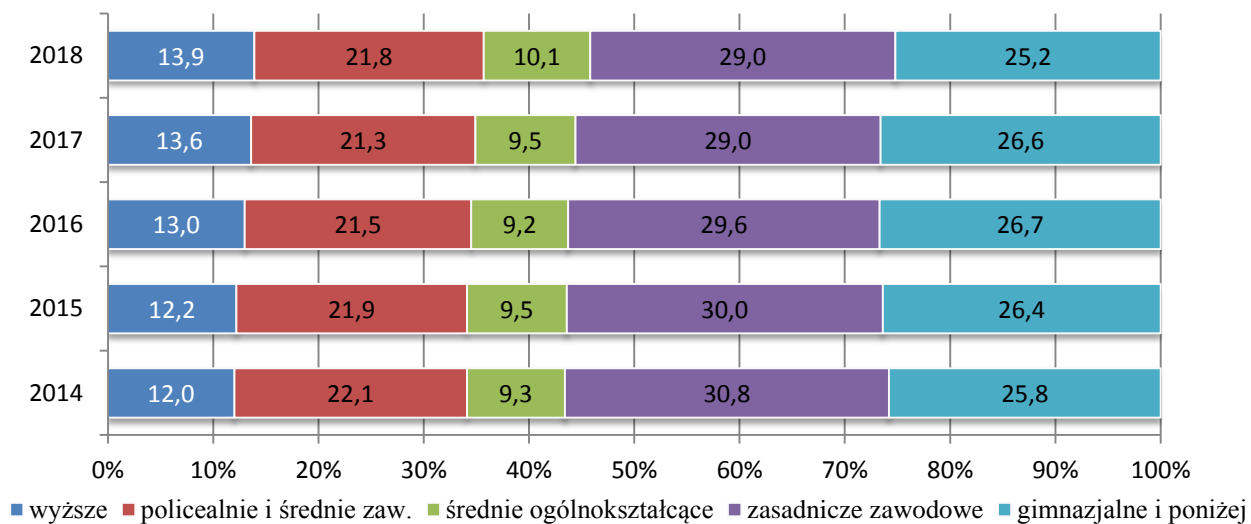

W latach 2014-2018 odnotowano wzrost udziału osób bezrobotnych w wieku powyżej 55 roku życia w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych w urzędach pracy z 14,9% do 17,0%.

W 2018 roku, podobnie jak w latach poprzednich, wśród bezrobotnych przeważały osoby z wykształceniem poniżej średniego (54,2%). Co trzecia osoba bezrobotna posiadała wykształcenie zawodowe, a co czwarta wykształcenie gimnazjalne i poniżej. W rejestrach osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym udział od lat pozostaje na podobnym poziomie (w granicach 21,3% - 22,1%).

W 2018 roku 45,8% osób bezrobotnych miało co najmniej średnie wykształcenie. W ostatnich latach obserwuje się niewielki, ale systematyczny wzrost tej wielkości. Powyższe tendencje są wynikiem wzrostu poziomu wykształcenia w społeczeństwie, gdyż coraz większy odsetek osób posiada wykształcenie wyższe. Obecność coraz większej liczby osób z wykształceniem wyższym w ewidencji urzędów pracy (w 2018 roku - 13,9%) może również świadczyć o niedostatecznym uwzględnianiu, przez osoby podejmujące naukę, zapotrzebowania rynku pracy na poszczególne zawody przy wyborze kierunku studiów. Rezultatem tego jest obserwowany obecnie na rynku pracy brak pracowników o wysokich kwalifikacjach technicznych przy równoczesnych znacznych nadwyżkach absolwentów kierunków humanistycznych.

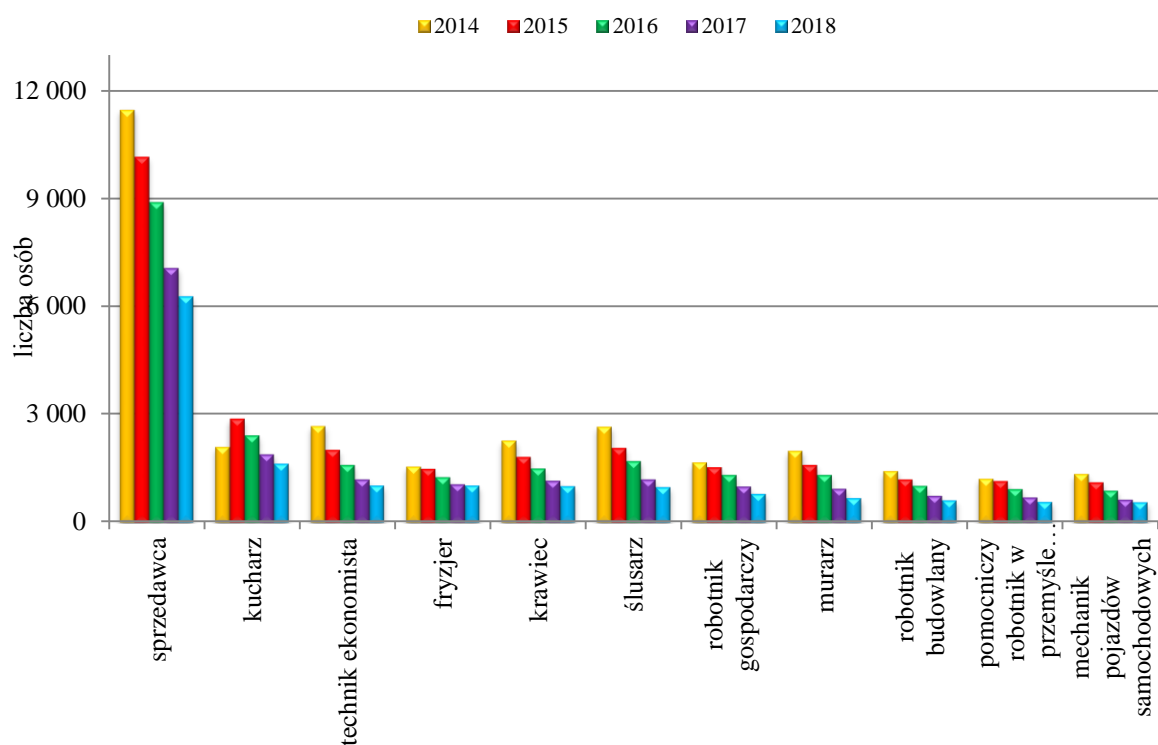
Wykres 2.8 Bezrobotni wg wykształcenia w latach 2014-2018

Co druga osoba bezrobotna zasila rejestry wielkopolskich urzędów pracy nie dłużej niż pół roku, równocześnie co trzecia osoba bezrobotna pozostaje w nich ponad rok, a co piąta (17,8%) powyżej dwóch lat.

Co dziesiąta osoba nie posiada stażu pracy, a 42,2% posiada staż pracy nie przekraczający 5 lat.

Wykres 2.9 Bezrobotni wg zawodów w latach 2014-2018

Wśród osób bezrobotnych niezmiennie dominują osoby z zawodem sprzedawcy, który w roku 2014 posiadała co dziesiąta, w latach 2015 - 2016 co dziewiąta, a w 2017 i 2018 roku co ósma osoba bezrobotna. Podjęcie pracy na stanowisku sprzedawcy ułatwia wysoka fluktuacja kadr, od lat notowana w tym zawodzie, której główną przyczyną wydaje się być poziom wynagrodzenia nieadekwatny do zakresu obowiązków. Pracodawcy nadal poszukują pracowników na to stanowisko, mimo zmieniającej się sytuacji w branży handlowej w obszarze sprzedaży detalicznej. Zatrudnienie w handlu coraz częściej podejmują cudzoziemcy.

2.3. GRUPY OSÓB BEZROBOTNYCH BĘDĄCYCH W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY

Za osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy ustawodawca uznał:

- bezrobotnych do 30 roku życia,
- bezrobotnych długotrwale,
- bezrobotnych powyżej 50 roku życia,
- bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej,
- bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,
- bezrobotnych niepełnosprawnych,

- poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu lub niewykonujących innej pracy zarobkowej opiekunów osób niepełnosprawnych, z wyłączeniem opiekunów osoby niepełnosprawnej pobierających świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, lub zasiłek dla opiekuna na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

Niektórzy klienci powiatowych urzędów pracy należą równocześnie do kilku z tych grup.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy osoby bezrobotne, znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, są obejmowane szerokim wsparciem powiatowych urzędów pracy.

Od lat grupa ta stanowi większość osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. W 2018 roku liczyła 41 796 osób, tj. 82,2% ogółu osób bezrobotnych.

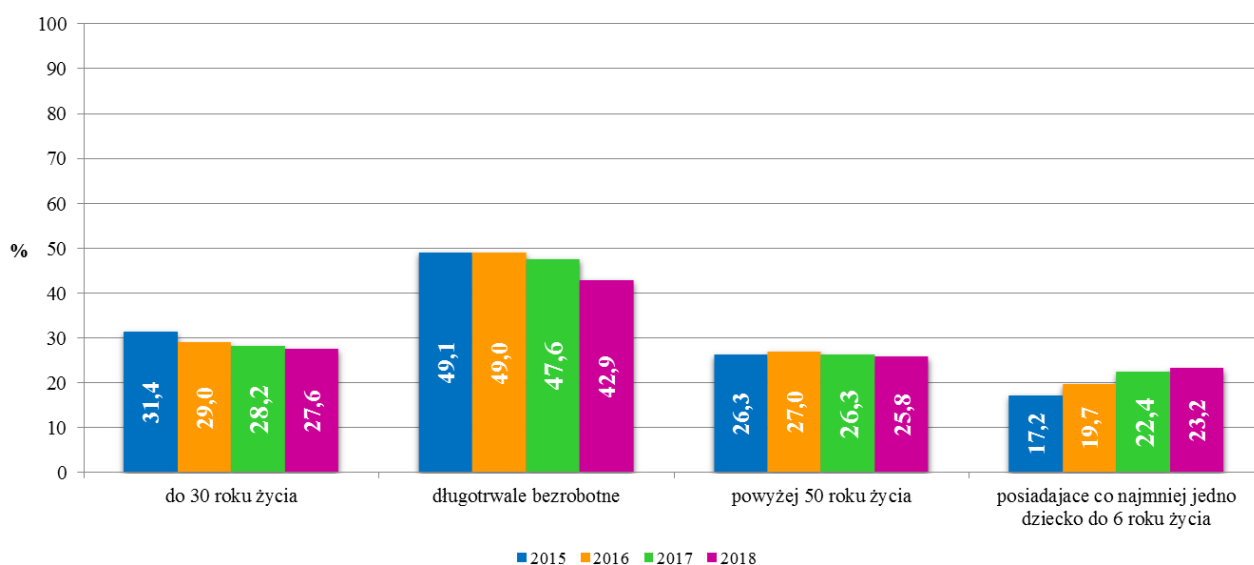
Liczebność osób w szczególnej sytuacji na regionalnym rynku pracy w latach 2015-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2.1 Liczebność poszczególnych kategorii osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2015 – 2018

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy	2015 rok		2016 rok		2017 rok		2018 rok	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Ogółem	79 957	85,7	65 751	84,6	49 640	84,3	41 796	82,2
do 30 roku życia	29 341	31,4	22 525	29,0	16 569	28,2	14 019	27,6
długotrwale bezrobotne	45 801	49,1	38 067	49,0	28 021	47,6	21 825	42,9
powyżej 50 roku życia	24 537	26,3	20 994	27,0	15 457	26,3	13 127	25,8
korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	2 034	2,2	1 863	2,4	2 042	3,5	1 845	3,6
posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	16 023	17,2	15 278	19,7	13 211	22,4	11 791	23,2
posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	118	0,1	147	0,2	144	0,2	135	0,3
niepełnosprawni	7 249	7,8	6 088	7,8	4 645	7,9	4 072	8,0

Najlichniesze kategorie stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, osoby do 30 roku życia oraz osoby powyżej 50 roku życia. Nadal prawie co druga osoba w szczególnej sytuacji na rynku pracy była osobą długotrwale bezrobotną, zauważalny jednak jest spadek, zarówno jej liczebności, jak i udziału w ogólnej liczbie bezrobotnych, co może stanowić efekt licznych działań urzędów pracy zmierzających do zaktywizowania tej grupy. Podobne tendencje wystąpiły w pozostałych dwóch kategoriach.

Wykres 2.10 Udział osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2015-2018

Zaznaczył się stopniowy wzrost odsetka osób posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia (z 17,2% do 23,2%). Natomiast udział osób niepełnosprawnych w rejestrach osób bezrobotnych pozostawał na podobnym poziomie. Co trzecia osoba do 30 roku życia w szczególnej sytuacji na rynku pracy posiadała co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 lat (37,3%) lub była osobą długotrwale bezrobotną (30,4%). Osobą długotrwale bezrobotną była także co druga osoba powyżej 50 roku życia (53,5%) oraz co druga osoba niepełnosprawna (53,1%). Niemal 70% długotrwale bezrobotnych korzysta ze świadczeń z pomocy społecznej.

Wśród osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy znajdują się zarówno wchodzące na rynek pracy osoby młode, jak i starsze oraz długotrwale bezrobotne wymagające wsparcia w związku z brakiem odpowiednich kwalifikacji i kompetencji. Przedstawiciele pierwszej grupy muszą je dopiero zdobywać, natomiast dwóch kolejnych grup dotyczy ich uzupełnianie, poszerzanie lub aktualizowanie. Osoby te borykają się

również z mentalnymi skutkami okresowej bierności zawodowej spowodowanej oddaleniem od rynku pracy. Dodatkowej pomocy potrzebują również osoby niepełnosprawne, które w porównaniu z osobami pełnosprawnymi znajdują się w gorszej pozycji ze względu na stopień i rodzaj niepełnosprawności. Osoby zasilające grupę osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy posiadające co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 lat lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia i sprawujące nad nimi opiekę to w zdecydowanej większości kobiety (89,8%). Pomimo posiadania lepszego od mężczyzn wykształcenia, z powodu ograniczonej dyspozycyjności, często dotyka je długotrwałe bezrobocie. W skład analizowanej grupy wchodzi także podopieczni ośrodków pomocy społecznej, często bez wykształcenia minimum zawodowego, obciążeni tzw. wyuczoną bezradnością, którzy nie mogli (albo nie chcieli) znaleźć pracy, w związku z czym zgłosili się po świadczenia do ośrodków pomocy społecznej. Aktywizacja wszystkich tych osób wymaga podejmowania konsekwentnych i przemyślanych działań zaradczych.

Wśród osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy dominowały kobiety. Na przestrzeni lat 2015 – 2018 ich udział w tej grupie osób bezrobotnych wzrósł o 4,5 p.p. i w 2018 roku wyniósł 63,4%.

Szczególnie wysoki udział kobiet zanotowano w kategoriach:

- osoby do 30 roku życia (70,7%),
- długotrwałe bezrobotne (67,6%),
- korzystające ze świadczeń pomocy społecznej (65,2%).

2.4. WPLYW EDUKACJI NA RYNEK PRACY

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu corocznie, w oparciu o dane pozyskane z Ministerstwa Edukacji Narodowej, wielkopolskich szkół wyższych i powiatowych urzędów pracy z terenu województwa, przygotowuje opracowanie pn. *Ocena sytuacji absolwentów szkół województwa wielkopolskiego na rynku pracy*. Ta cykliczna analiza ma na celu ukazać obraz jakości kształcenia i potrzeby wielkopolskiego rynku pracy, będąc tym samym cenną wskazówką zarówno dla młodych ludzi, dokonujących wyboru kierunku kształcenia, jak i dla instytucji odpowiedzialnych za proces kształcenia i dostosowania go do potrzeb rynku pracy.

W sporządzonej w 2018 r. *Ocenie sytuacji absolwentów szkół województwa wielkopolskiego rocznik 2016/2017 na rynku pracy* podkreślono, że w stosunku do roku poprzedniego, nastąpił wzrost ogólnej liczby absolwentów, czego powodem był głównie duży przyrost ogólnej liczby absolwentów szkół wyższych, którzy stanowili blisko połowę ogółu

absolwentów (45,6%). Wysoki poziom wykształcenia nie zawsze odpowiada zapotrzebowaniu pracodawców chcących zatrudnić przede wszystkim osoby z wykształceniem technicznym oraz posiadające konkretne kwalifikacje zawodowe. Tymczasem najwięcej osób ukończyło studia na kierunkach: pedagogika, zarządzanie, filologia oraz finanse i rachunkowość. Absolwenci tylko tych czterech kierunków stanowili niemal 1/4 wszystkich absolwentów uczelni wyższych analizowanego rocznika.

Nadal utrzymywała się tendencja malejąca pod względem liczby osób kończących zasadnicze szkoły zawodowe. Większym zmianom nie uległa również struktura zawodów generujących największą liczbę absolwentów szkół zawodowych. Najwięcej osób ukończyło szkołę w zawodzie sprzedawca, kucharz, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie oraz mechanik pojazdów samochodowych. We wszystkich tych zawodach nastąpił spadek liczby bezrobotnych, największy dotyczył sprzedawców. Absolwenci tych kierunków, z wyjątkiem montera zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, byli w dobrej sytuacji na rynku pracy, gdyż liczba ofert pracy przewyższała liczbę absolwentów. W 2017 roku nie odnotowano bezrobotnych absolwentów w takich zawodach jak: betoniarz-zbrojarz, blacharz, blacharz izolacji przemysłowych, dekarz, drukarz, operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych, operator maszyn i urządzeń odlewniczych, operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego oraz operator maszyn w przemyśle włókienniczym.

W Wielkopolsce szkoły artystyczne w analizowanym roczniku kształciły w czterech zawodach: aktor scen muzycznych, muzyk, plastyk oraz tancerz. Absolwenci tych szkół bardzo rzadko trafiali do urzędu pracy.

Liczba absolwentów techników utrzymywała się na podobnym poziomie. Największą liczbę absolwentów na rynek pracy wprowadzały zawody: technik ekonomista, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik informatyk, technik logistyk oraz technik hotelarstwa. Grupa ta stanowiła 50% absolwentów techników, którzy uzyskali tytuł zawodowy w roku szkolnym 2016/2017. Powyższe kierunki generowały również najwięcej bezrobotnych.

Szkoły policealne to dobre rozwiązanie dla osób, które w krótkim czasie chcą zdobyć atrakcyjny zawód i zwiększyć swoje możliwości na rynku pracy. Zajęcia teoretyczne są uzupełniane intensywną praktyką, dzięki czemu słuchacz jest przygotowany do podjęcia pracy. Kierunkami o największej liczbie absolwentów były w analizowanym roku: technik usług kosmetycznych, opiekun medyczny i technik administracji, technik bezpieczeństwa

i higieny pracy oraz technik farmaceutyczny. Wśród absolwentów ww. zawodów wykazano niewielką liczbę bezrobotnych.

Raport wskazuje, że sytuacja w zakresie aktywizacji zawodowej osób młodych, w tym absolwentów, ulegała ciągłej poprawie, co potwierdza zmniejszona względem roku 2015/2016 niemal o 1/3 liczba bezrobotnych absolwentów szkół w Wielkopolsce.

Nadzieje na dalszą poprawę budzi proces reformy szkolnictwa oraz ciągłe wsparcie ze środków zarówno Funduszu Pracy, jak i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Nadal jednak na poziomie powiatów obserwuje się niedopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy. Szkoły generują dużą liczbę absolwentów w zawodach nieposzukiwanych. Ponadto występuje duże zróżnicowanie jakości bazy dydaktycznej szkół i ciągle istnieje wiele takich, które wyposażone są na niezadawalającym poziomie, niezgodnym z najnowszymi trendami. W tej sytuacji szczególnie ważne są działania Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy w Poznaniu, polegające na opiniowaniu uruchamiania nowych kierunków kształcenia, które powstają po analizie lokalnego rynku pracy oraz potencjału organizacyjnego i merytorycznego szkoły. Opinie te są narzędziem pozwalającym kontrolować standardy edukacyjne, przyczyniając się do zapewnienia wielkopolskiemu rynkowi pracy siły roboczej odpowiedniej pod względem kwalifikacji i umiejętności.

Problemem pozostaje duża liczba osób kończących szkoły techniczne i zawodowe bez uzyskania prawa do wykonywania zawodu. W roku szkolnym 2016/2017 uprawnień tych nie posiadało ponad 61% absolwentów szkół zawodowych oraz 37% absolwentów techników. Powoduje to, że osoby te są postrzegane przez potencjalnych pracodawców jako mniej atrakcyjne.

W opracowaniu sporządzonym w 2018 r. przez Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego pn. *Analiza sytuacji społeczno – ekonomicznej województwa wielkopolskiego w obszarach oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego w części edukacja i wykształcenie* zawarto istotne uwagi odnośnie wpływu edukacji na rynek pracy.

Wskazano między innymi na zbyt małą rolę doradztwa zawodowego w szkołach. Podkreślono, że położenie większego nacisku na pracę doradczą z całą pewnością skutkować będzie racjonalnymi wyborami przyszłych kierunków kształcenia lub wyborami typu szkoły, np. bez nacisku posiadania wykształcenia wyższego kosztem zawodowego. Ponadto doceniono wagę dalszego popularyzowania zawodów rzemieślniczych. Stwierdzono, że poprawę sytuacji absolwentów z wykształceniem zawodowym, można uzyskać poprzez zwiększenie liczby godzin praktycznej nauki zawodu, wydłużenie czasu praktyk lub staży

w zakładach pracy, np. poprzez dofinansowanie tworzenia miejsc pracy dla stażystów i praktykantów w zakładach pracy, bądź przez tworzenie klas patronackich. Jako cenne uznano również łączenie tego typu działań z uzupełnianiem posiadanych kwalifikacji i wykształcaniem nowych kompetencji w centrach kształcenia ustawicznego bądź centrach kształcenia praktycznego.

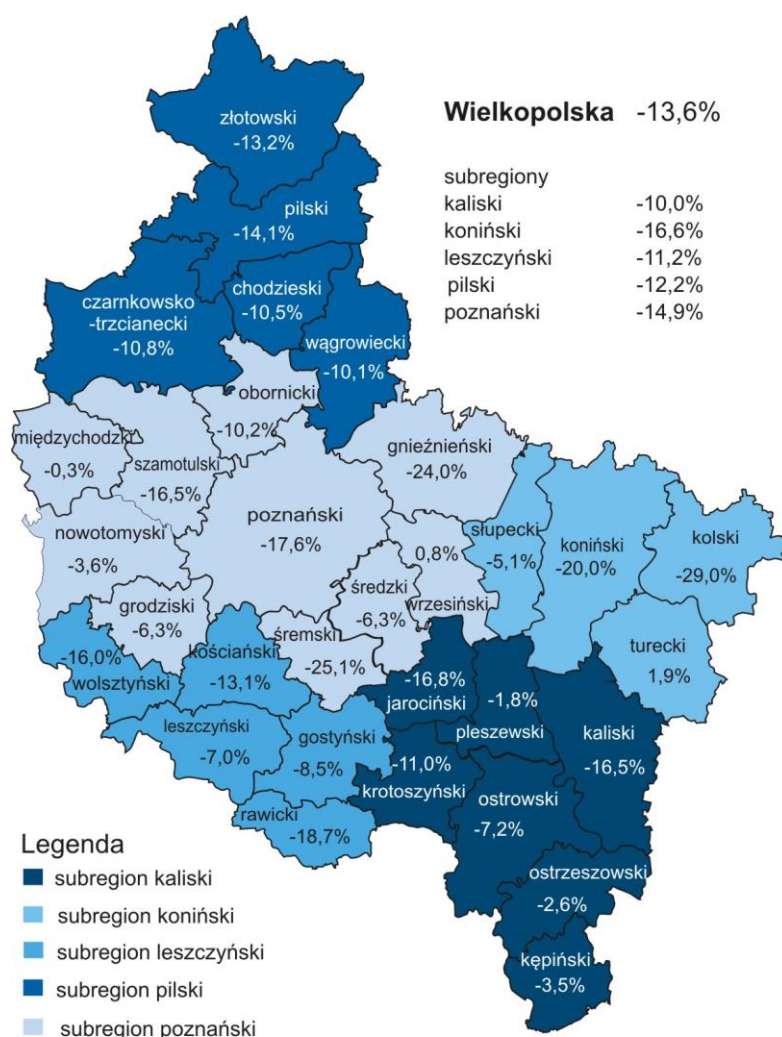
Publikacją przydatną zarówno młodzieży w podejmowaniu decyzji edukacyjnych, jak i instytucjom odpowiedzialnym za kształtowanie środowiska edukacyjnego przyjaznego rynkowi pracy, jest również corocznie sporządzana prognoza zapotrzebowania na pracowników pn. *Barometr zawodów*. Opracowanie to zawiera bowiem informacje w jakich zawodach najlepiej się kształcić z punktu widzenia zapotrzebowania lokalnego rynku pracy. Wyniki ostatniej czwartej edycji tego badania omówiono w rozdziale 3.2.

2.5. MONITOROWANIE LOKALNYCH RYNKÓW PRACY

Dane obrazujące wielkość i kierunek zmian **liczby osób bezrobotnych** w końcu 2018 roku, zarówno w subregionach, jak i w powiatach Wielkopolski, charakteryzowały się widocznym zróżnicowaniem. I tak w ujęciu rocznym:

- największy spadek liczby osób bezrobotnych miał miejsce w subregionach: konińskim (o 16,6%) i poznańskim (o 14,9%); natomiast najmniejszy w subregionach kaliskim (o 10,0%) i leszczyńskim (o 11,2%),
- największy spadek bezrobocia zanotowano w powiatach: kolskim, śremskim i gnieźnieńskim (odpowiednio o 29,0%, 25,1% i 24,0%), natomiast najmniejszy spadek na poziomie 0,3% w powiecie międzychodzkiem, 1,8% w powiecie pleszewskim, 2,6% w powiecie ostrzeszowskim, 3,5% w powiecie kępińskim oraz 3,6% w powiecie nowotomyskim,
- wzrost liczby osób bezrobotnych odnotowano tylko w powiatach: tureckim o 1,9% i wrzesińskim o 0,8%.

Procentowy spadek liczby bezrobotnych w roku 2018 w odniesieniu do 2017 roku

W 29 powiatach województwa wielkopolskiego zanotowano spadek **stopy bezrobocia**, przy czym największy w powiatach: konińskim, kolskim, gnieźnieńskim i złotowskim (odpowiednio 1,9; 1,8; 1,5 i 1,1 p.p.), a najmniejszy w powiatach: kępińskim, międzychodzkiem, nowotomyskim, ostrzeszowskim, pleszewskim i wrzesińskim (w każdym o 0,1 p.p.). Natomiast w powiecie tureckim stopa bezrobocia wzrosła o 0,1 p.p. i wyniosła 4,4%.

W powiecie szamotulskim wskaźnik był równy stopie dla województwa wielkopolskiego i wynosił 3,1%. Natomiast w 22 powiatach ją przewyższał i osiągnął wielkość od 3,3% dla powiatów obornickiego, krotoszyńskiego i leszczyńskiego do 7,7% dla powiatów konińskiego i slupeckiego. Poniżej wojewódzkiej uplasowały się stopy bezrobocia w 8 powiatach, tj. poznańskim (1,3%), wolsztyńskim (1,4%), kępińskim (1,8%), śremskim (1,9%), nowotomyskim (2,1%), kaliskim (2,5%), ostrowskim (2,8%) i kościańskim (3,0%).

W zestawieniu subregionalnym najsilniejszą poprawę sytuacji odnotowano w konińskim (1,2 p.p.), najmniej wskaźnik obniżył się w subregionie kaliskim (0,3 p.p.).

Wykres 2.11. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiatach województwa wielkopolskiego – stan na koniec 2017 i 2018 rok

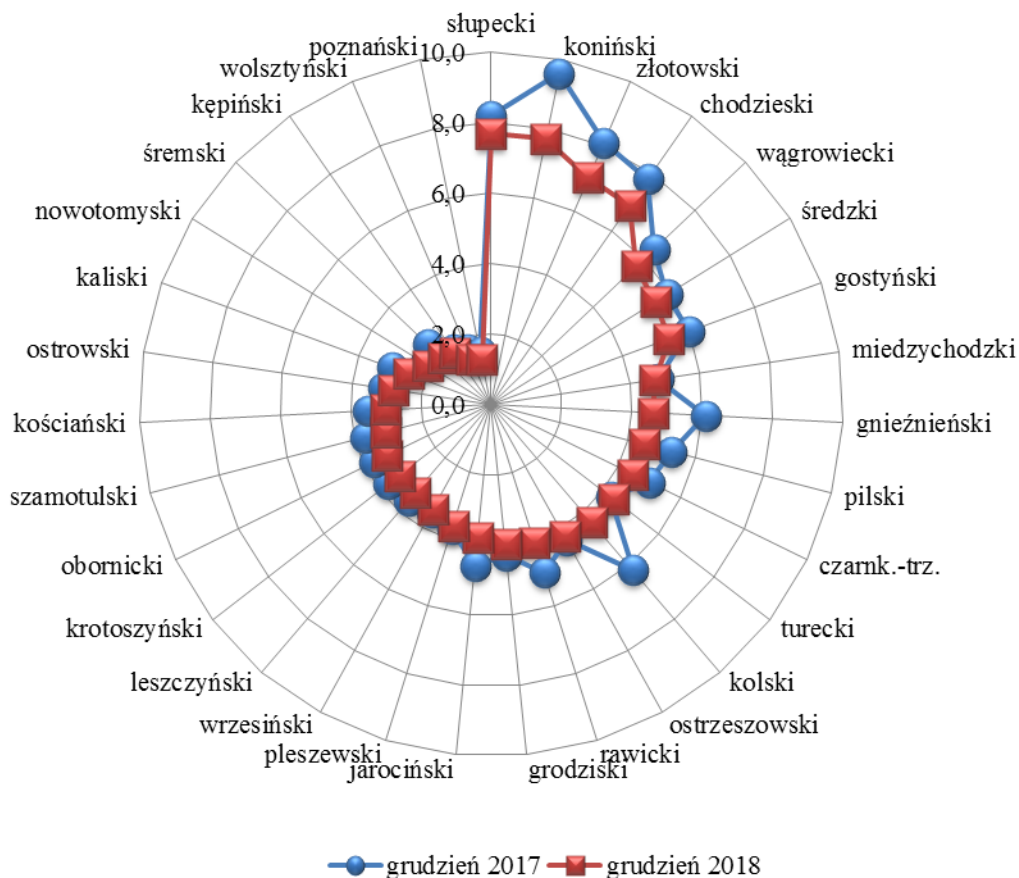

Tabela 2.2 **Stopa bezrobocia w powiatach województwa wielkopolskiego w latach 2017 - 2018**

Lp.	Powiaty	XII 2017	XII 2018	Wzrost/spadek 2018 -2017
1	poznański	1,5	1,3	-0,2
2	wolsztyński	1,7	1,4	-0,3
3	kępiński	1,9	1,8	-0,1
4	śremski	2,5	1,9	-0,6
5	nowotomyski	2,2	2,1	-0,1
6	kaliski	3,0	2,5	-0,5
7	ostrowski	3,1	2,8	-0,3
8	kościański	3,5	3,0	-0,5
9	szamotulski	3,7	3,1	-0,6
10	obornicki	3,7	3,3	-0,4
11	krotoszyński	3,7	3,3	-0,4
12	leszczyński	3,6	3,3	-0,3
13	wrzesiński	3,5	3,4	-0,1
14	pleszewski	3,7	3,6	-0,1
15	jarociński	4,6	3,8	-0,8
16	grodziski	4,3	4,0	-0,3
17	rawicki	5,0	4,1	-0,9
18	ostrzeszowski	4,4	4,3	-0,1
19	kolski	6,2	4,4	-1,8
20	turecki	4,3	4,4	+0,1
21	czarnkowsko- trzcianecki	5,0	4,5	-0,5
22	pilski	5,3	4,5	-0,8
23	gnieźnieński	6,1	4,6	-1,5
24	międzychodzki	4,8	4,7	-0,1
25	gostyński	6,0	5,4	-0,6
26	średzki	5,9	5,5	-0,4
27	wągrowiecki	6,4	5,7	-0,7
28	chodzieski	7,8	6,9	-0,9
29	złotowski	8,1	7,0	-1,1
30	koniński	9,6	7,7	-1,9
31	śłupecki	8,2	7,7	-0,5
	w o j e w ó d z t w o	3,7	3,1	-0,6

Niwelowanie różnic, wspierane realizowanymi w regionie działaniami, widoczne jest w wielkości wskaźnika stopy bezrobocia (6,4 p.p. 2018 roku wobec 8,1 p.p. w 2017 roku). Jednak w 2018 roku w 31 powiatach Wielkopolski obserwowano często bardzo różne wartości wskaźników opisujących strukturę osób bezrobotnych, swoiste dla lokalnych gospodarek.

Kobiety przeważały w rejestrach wszystkich powiatowych urzędów pracy Wielkopolski. Ich udział w ogólnej liczbie osób bezrobotnych był jednak zróżnicowany - nie niższy niż 53,1% w powiecie nowotomyskim, nie wyższy jednak niż 69,4% w powiecie kościańskim.

Największy udział mieszkańców wsi w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych zanotowano w subregionie konińskim – 58,6%, a najniższy w subregionie poznańskim – 39,7%.

Długotrwałe bezrobocie było najbardziej dolegliwe w powiecie konińskim – co druga osoba bezrobotna (54,5%), a najkorzystniejszą sytuację zanotowano w powiecie nowotomyskim – co czwarta osoba (27,2%).

Najwięcej zarejestrowanych osób korzystało ze świadczeń pomocy społecznej w powiatach kaliskim i międzychodzkiem (15,3%). Natomiast aż w 7 powiatach (gnieźnieńskim, gostyńskim, kolskim, konińskim, obornickim, pleszewskim i średzkim) nie zarejestrowała się ani jedna taka osoba.

Najbardziej znaczący udział niepełnosprawnych osób bezrobotnych zanotowano w powiecie wolsztyńskim (18,5%), a najmniejszy w powiecie ostrzeszowskim (4,3%).

Osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia najliczniej zasilają populację osób bezrobotnych w powiatach obornickim (31,7%) i śremskim (30,3%) – co trzecia osoba bezrobotna. Natomiast w powiatach słupeckim (16,7%), pleszewskim (17,2%) i poznańskim (17,5%) była to prawie co piąta osoba bezrobotna.

Analiza kategorii wiekowych bezrobotnych w powiatach pozwala na wskazanie powiatów mających w swoich rejestrach najwięcej osób młodych do 34 roku życia. Co drugą taką osobę mają powiaty: pleszewski (49,4%), słupecki (49,0%), międzychodzki (48,9%), ostrzeszowski (48,9%), kolski (48,8%) i rawicki (48,8%). Natomiast najwięcej osób w wieku 55 lat i więcej (co piąta osoba bezrobotna) zarejestrowano w powiatach: poznańskim (20,8%), wolsztyńskim (20,7%) i kaliskim (20,6%).

Co trzeci zarejestrowany bezrobotny w powiecie kolskim był osobą do 30 roku życia (36,2% ogółu zarejestrowanych), a w powiecie poznańskim była to co piąta osoba (20%). Natomiast największy udział populacji osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia zanotowano w powiecie wolsztyńskim – co trzecia osoba, tj. 31,2%, a najmniejszy w powiecie pleszewskim – co piąta osoba, tj. 19,7%.

Najslabiej wykształceni byli bezrobotni w powiatach: średzkim i złotowskim (w obu 32,4%), czarnkowsko-trzecieckim (31,4%) i międzychodzkiem (31,3%), co trzecia osoba w tych powiatach legitymowała się bowiem wykształceniem gimnazjalnym i niższym.

Natomiast najwyższy poziom wykształcenia to cecha co czwartej osoby bezrobotnej w powiecie poznańskim (27,4%). Co piąta osoba z wyższym wykształceniem zarejestrowała się w powiatach: tureckim (18,4%), wolsztyńskim (16,3%) i śremskim (16,2%).

Analiza długości czasu pozostawiania w rejestrach urzędów pracy wskazuje, że najwyższy udział osób z ponad 12 - miesięcznym stażem w bezrobociu zanotowano w powiatach: kępińskim (40,3%), gostyńskim (39,2%) i konińskim (38,3%). Najniższy charakteryzuje powiat: pleszewski (14,0%), kolski (16,0%) i czarnkowsko-trzcianecki (17,9%).

3. POPYT NA PRACĘ W WIELKOPOLSCE

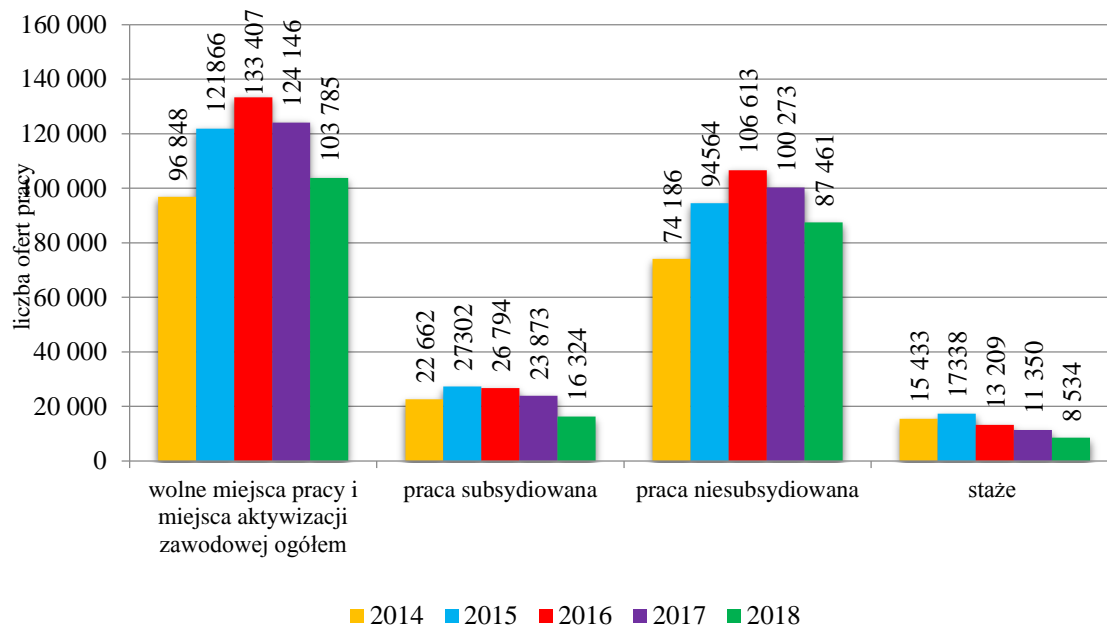
3.1. OFERTY PRACY DOSTĘPNE W URZĘDACH PRACY W ODNIESIENIU DO ZAREJESTROWANYCH OSÓB BEZROBOTNYCH

W 2018 roku pracodawcy zgłosili do wielkopolskich urzędów pracy 103 785 ofert pracy, tj. o 16,4% mniej niż w 2017 roku. Oferty dotyczące pracy subsydiowanej stanowiły 15,7% wszystkich ofert. W porównaniu do roku poprzedniego udział ten zmalał o 3,5 p.p. Dotyczyły one w większości stażu – 8 534 oferty, tj. 52,3% ogólnej liczby ofert subsydiowanych. Zmniejszenie liczby ofert pracy wiązało się zatem ze zmniejszeniem udziału ofert subsydiowanych w ogólnej ich liczbie. Najniższy udział ofert pracy subsydiowanej tj. 3,6% odnotowano w powiecie szamotulskim, 5,1% w powiecie poznańskim, 5,9% w powiecie krotoszyńskim, 6,2% w powiecie nowotomyskim, 8,7% w powiecie ostrzeszowskim i 8,8% w powiecie grodziskim. Można też wskazać powiaty, w których udział ofert pracy subsydiowanej był znaczący, należą do nich powiaty: wągrowiecki (60,9%), słupecki (54,2%), koniński (41,0%), kolski (35,2%), chodzieski (33,8%) i złotowski (31,2%).

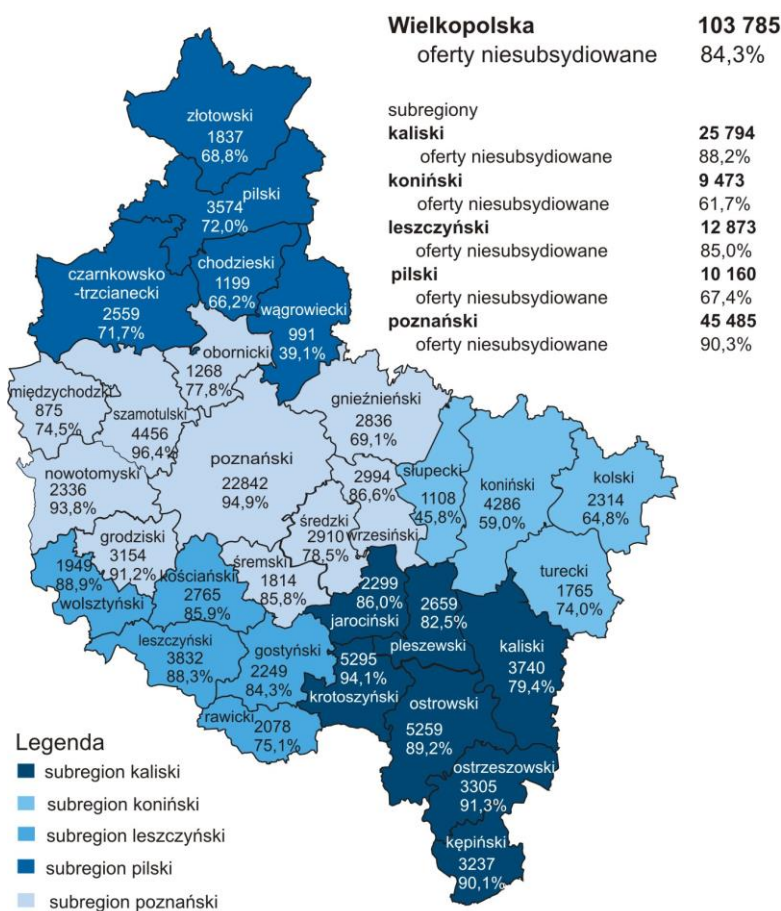
Liczba ofert pracy niesubsydiowanej w ogólnej liczbie ofert pracy kształtowała się w ostatnich latach następująco:

- w 2018 roku – 103 785, w tym niesubsydiowane 87 461, tj. 84,3%,
- w 2017 roku – 124 146, w tym niesubsydiowane 100 273, tj. 80,8%,
- w 2016 roku – 133 407, w tym niesubsydiowane 106 613, tj. 79,9 %,
- w 2015 roku – 121 866, w tym niesubsydiowane 94 564, tj. 77,6%,
- w 2014 roku – 96 848, w tym niesubsydiowane 74 186, tj. 76,6%.

Wykres 3.1 Oferty pracy w latach 2014-2018

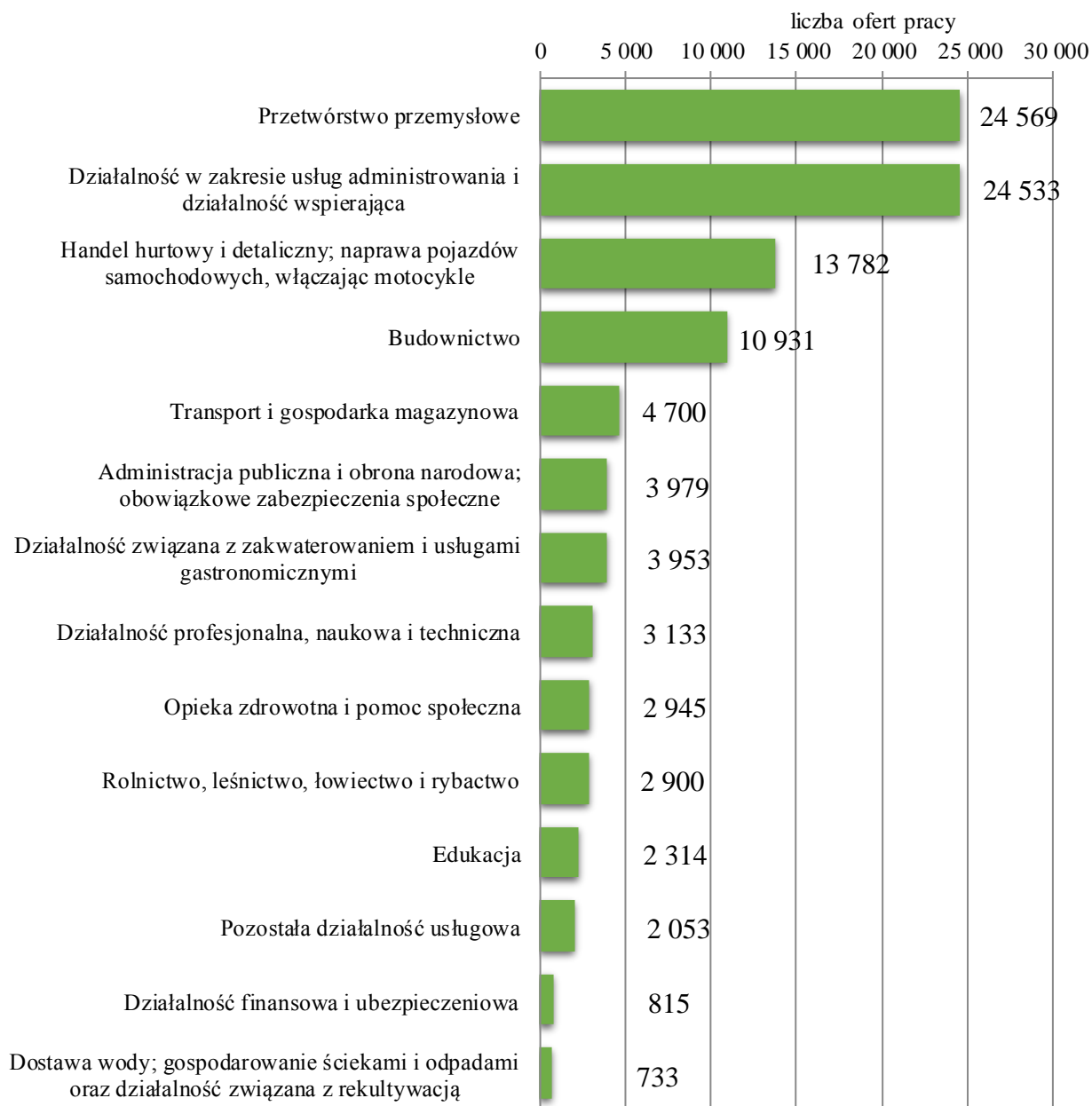
Oferty pracy zgłoszone do powiatowych urzędów pracy w 2018 roku oraz udział procentowy ofert pracy niesubsydiowanej

Najwięcej zgłoszonych wolnych miejsc pracy pochodziło z branży przetwórstwa przemysłowego 24 569 ofert, działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej 24 533 oferty, handlu 13 782 oferty, budownictwa 10 931 ofert, branży transportowej 4 700 ofert, administracji publicznej 3 979 ofert, działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi 3 953 oferty oraz działalności profesjonalnej naukowej i technicznej 3 133 oferty. W 2018 roku we wszystkich działalnościach zgłoszono mniejsze zapotrzebowanie na pracowników niż rok wcześniej.

W sekcjach takich jak: działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w tej sekcji znajduje się również działalność agencji zatrudnienia), przetwórstwo przemysłowe, budownictwo, handel hurtowy i detaliczny, transport i gospodarka magazynowa, działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, administracja publiczna i obrona narodowa, opieka zdrowotna i pomoc społeczna oraz edukacja liczba ofert pracy w 2018 roku znacząco przewyższała liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych na koniec roku w powiatowych urzędach pracy, posiadających kwalifikacje zawodowe w tym zakresie. Świadczy to o dużym zapotrzebowaniu wielkopolskich pracodawców na kadry, przy jednoczesnym braku na rynku pracy wykwalifikowanych pracowników.

Wykres 3.2. Zestawienie branż zgłaszających największe zapotrzebowanie na pracę w 2018 roku

Zapotrzebowanie na pracowników wykonujących określone zawody, zgłaszane w 2018 roku przez pracodawców w powiatowych urzędach pracy, kształtowało się podobnie jak w latach ubiegłych. Widoczne było duże zapotrzebowanie przede wszystkim na zawody wymagające wykonywania pracy fizycznej. Najwięcej ofert było kierowanych dla pracowników wykonujących prace proste, sprzedawców, magazynierów, robotników gospodarczych, pakowaczy ręcznych i pomocniczych robotników budowlanych. Potrzebowano również robotników wykonujących

proste prace w przemyśle, kierowców, ślusarzy, sprzątaczek, spawaczy, robotników w przemyśle przetwórczym i operatorów wózków jezdniowych (widłowych).

Nadal wysokie było zapotrzebowanie na techników prac biurowych i kasjerów.

Mimo dużego spadku liczby osób bezrobotnych na czele rankingu zawodów zgłoszonych przez pracodawców do PUP odnotowano zawody, w których w porównaniu z 2017 rokiem nastąpił wzrost liczby ofert pracy. Dotyczył on zawodów: pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne o 709 ofert, tj. o 83,5%, robotnicy w przemyśle przetwórczym o 269 ofert, tj. o 27,3%, kierowca samochodu dostawczego o 208 ofert, tj. o 14,7%, pozostali pracownicy zajmujący się sprzątnięciem o 141 ofert, tj. 12,1%, kasjer handlowy o 157 ofert, tj. o 13,8%, spawacz o 55 ofert, tj. o 4,2% i sprzątaczkę biurową o 19 ofert, tj. o 1,5%.

Stanowiska pracy, na które pracodawcy najczęściej poszukiwali pracowników w 2018 roku, to (liczba ofert większa niż 1 000):

• pracownicy wykonujący prace proste	5 079
• sprzedawca	4 223
• magazynier	3 126
• robotnik gospodarczy	2 642
• pakowacz ręczny	2 471
• pomocniczy robotnik budowlany	2 152
• technik prac biurowych	1 868
• robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle	1 718
• kierowca samochodu dostawczego	1 619
• ślusarz	1 584
• pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne	1 558
• pracownicy obsługi biurowej	1 533
• spawacz	1 353
• pracownicy zajmujący się sprzątnięciem	1 305
• kasjer handlowy	1 292
• sprzątaczkę biurową	1 263
• pomocniczy robotnik w przemyśle przetwórczym	1 253
• kierowca samochodu ciężarowego	1 166
• kierowca operator wózków jezdniowych (widłowych)	1 146

Na czele listy zawodów, w których liczba bezrobotnych rejestrujących się w urzędach w 2018 roku była znacząco większa od zapotrzebowania zgłaszanego przez pracodawców, podobnie jak w latach ubiegłych, znajdują się przede wszystkim profesje związane z akademickim wykształceniem humanistycznym. W najgorszej sytuacji zawodowej byli historycy, kulturoznawcy, politolodzy, filolodzy, geografowie, socjolodzy oraz specjaliści ds. badań społeczno-ekonomicznych. Do wielkopolskich urzędów pracy zgłoszono stosunkowo niewielkie zapotrzebowanie na tego typu specjalistów albo było ono nieadekwatne do podaży.

W przypadku osób z kwalifikacjami związanymi z rolnictwem, ograniczona liczba ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców, może być związana z czynnikami makroekonomicznymi, takimi jak zmniejszanie liczby miejsc pracy w branży, wprowadzanie nowoczesnych technologii, wewnętrzne migracje o charakterze zarobkowym. Wysoka podaż pracy w branży rolniczej i pokrewnych dotyczyła zawodów takich jak technik agrobiznesu, technik rolnik, technik ogrodnik, rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej pracujący na własne potrzeby, technik mechanizacji rolnictwa, rolnik upraw polowych, mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych, inżynier ogrodnictwa oraz inżynier rolnictwa.

Pracodawcy również nie wykazywali zainteresowania zatrudnieniem osób bezrobotnych posiadających zawody technik ekonomista, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik technologii odzieży, technik ochrony środowiska, technik architektury krajobrazu, technik hotelarstwa, obuwnik przemysłowy, tkacz, kaletnik i specjalista pracy socjalnej.

W 2018 roku oferty pracy w ramach zatrudnienia subsydiowanego, kierowane były w szczególności do osób posiadających zawody robotnik gospodarczy, sprzedawca, magazynier, pomocniczy robotnik budowlany, sprzątaczką biurową, fryzjer, kucharz, pomoc kuchenna, stolarz, mechanik pojazdów samochodowych, kelner, ślusarz, kosmetyczka, brukarz. Ponadto były to oferty pracy biurowej dla: technika prac biurowych, technika administracji, pracownika administracji i sekretarza biura zarządu, sekretarki, asystenta ds. księgowości, księgowego, pracownika obsługi biurowej i pracownika kancelaryjnego. Na czele zestawienia najliczniej reprezentowanych ofert pracy subsydiowanej znalazły się także oferty pracy dla doradcy klienta i asystenta nauczyciela przedszkola.

3.2. ZAWODY DEFICYTOWE I NADWYŻKOWE W WIELKOPOLSCE NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADANIA BAROMETR ZAWODÓW

W Wielkopolsce badanie *Barometr zawodów* zrealizowano na terenie wszystkich powiatów. Wyniki wojewódzkie, otrzymane poprzez agregację informacji zebranych w ramach poszczególnych powiatów, uwzględniają zawody ocenione w co najmniej połowie powiatów.

W tegorocznej IV edycji badania obok kluczowych pracowników urzędów pracy w badaniu uczestniczyło 21 instytucji, w tym głównie przedstawiciele agencji zatrudnienia.

Barometr zawodów dla Wielkopolski odzwierciedla pogłębiający się deficyt kadr. Świadczy o tym zarówno poszerzona w stosunku do poprzedniej edycji badania lista prognozowanych zawodów deficytowych (zawierająca 54 zawody), jak i skrócona lista zawodów nadwyżkowych (po raz pierwszy obserwuje się sytuację, że w prognozie dla regionu nie występują zawody nadwyżkowe).

Większość zawodów deficytowych od dłuższego czasu jest poszukiwana w regionie. Są to przede wszystkim zawody zasilające branżę transportowo–logistyczną, budowlaną, usługową i meblarską. W szacunkach na 2019 rok zbiór ten powiększył się o przedstawiciele takich profesji jak pracownicy służb mundurowych, blacharze i lakiernicy samochodowi, ogrodnicy i sadownicy, operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, a także: pracownicy ds. finansowo-księgowych ze znajomością języków obcych oraz szeroko pojęta grupa analityków, testerów i operatorów systemów teleinformatycznych. Szacuje się, że w 2019 r. deficyt dotyczył będzie, w jeszcze większym stopniu niż dotychczas, zarówno specjalistów z wielu dziedzin, jak i robotników wykonujących proste prace fizyczne.

W większości wielkopolskich powiatów będzie brakowało dobrze wykwalifikowanych pracowników usług z przygotowaniem zawodowym, takich jak kucharze, piekarze, cukiernicy, masarze, krawcy i pracownicy produkcji odzieży oraz tapicerzy, a także fryzjerzy i kosmetyczki. Do zawodów deficytowych w 2019 r. dołączą również rolnicy i hodowcy oraz ogrodnicy i sadownicy.

Znaczne niedobory pracowników utrzymają się wśród zawodów związanych z budownictwem, głównie w przypadku murarzy i tynkarzy, cieśli i stolarzy budowlanych, dekarzy i blacharzy budowlanych, monterów instalacji budowlanych, monterów konstrukcji metalowych, pracowników robót wykończeniowych w budownictwie, brukarzy i robotników budowlanych. Budownictwo charakteryzuje wysoka średnia wieku pracowników wykwalifikowanych, obciążenie szarą strefą i małe zainteresowanie młodzieży podjęciem kształcenia i pracy w większości zawodów z tej branży.

W sektorze medycznym utrzymają się problemy z pozyskaniem lekarzy (głównie specjalistów), wykwalifikowanych pielęgniarek i położnych z aktualnymi uprawnieniami oraz opiekunów osoby starszej lub niepełnosprawnej. Rozwój i potrzeby tej branży wymuszane są zmianami społeczno-demograficznymi, ale także zmianami wynikającymi ze świadomości i sposobu bycia społeczeństwa. W przypadku kadry średniego szczebla praca wymaga predyspozycji osobowościowych i odpowiednich cech charakteru, co jest często barierą

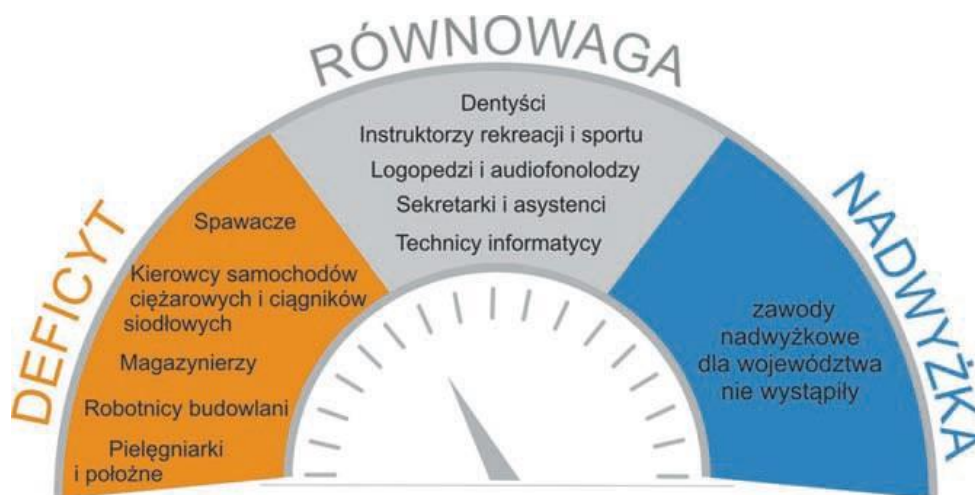
w wyborze tych zawodów. Absolwenci medycyny po długim okresie kształcenia, pozostają w ośrodkach miejskich, gdzie znajdują bardziej satysfakcjonujące warunki do rozwoju kariery zawodowej. Ponadto konkurencyjne warunki płacowe proponowane przez pracodawców zagranicznych sprzyjają odpływowi wykwalifikowanych pracowników tej branży do krajów Europy Zachodniej. W efekcie w Wielkopolsce pielęgniarka znalazła się na czele listy zawodów starzejących się, wielu pracowników jest w wieku przedemerytalnym, a dopływ młodych pracowników jest zbyt mały.

W 2019 roku nadal poszukiwani będą samodzielni księgowi oraz pracownicy ds. rachunkowości i księgowości. Pracodawcy poszukują zwłaszcza osób z długoletnim doświadczeniem zawodowym i biegłą znajomością bieżących przepisów. Coraz wyraźniejszy staje się również brak pracowników finansowo-księgowych ze znajomością języków obcych.

Wyzwaniem dla dzisiejszego rynku pracy wydaje się zaspokojenie kadr dla branży TSL (transport, spedycja, logistyka) oraz branży IT, co wiąże się z dynamicznym rozwojem tych sektorów. Poszukiwani są zwłaszcza kierowcy samochodów ciężarowych, spedytorzy, logistycy, magazynierzy, operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych, mechanicy maszyn i urządzeń, oraz w obrębie deficytu branży technologii informatycznych: projektanci i administratorzy baz danych, programiści oraz specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki. Oczekiwania pracodawców zatrudniających w tych branżach są wysokie. Oczekują wysokich kwalifikacji, nierzadko doświadczenia zawodowego, znajomości języków i systemów informatycznych oraz posiadania uprawnień, często wysokopłatnych.

Ocenia się, że największy problem w Wielkopolsce w 2019 r. będzie się wiązał z pozyskaniem pracowników w zawodach kierowca samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych oraz spawacz.

Deficyt dotyczył będzie ponadto sprzedawców i kasjerów, diagnostów samochodowych oraz pracowników służb mundurowych.

Jak wskazują eksperci w wielu powiatach nie brakuje osób wykształconych w poszukiwanych zawodach, lecz brak im odpowiednich kwalifikacji lub umiejętności koniecznych do fachowego wykonywania danego zawodu, a często również oczekiwanego przez pracodawcę doświadczenia zawodowego i praktycznych umiejętności oraz znajomości nowoczesnych technologii. Brakuje chętnych na wolne stanowiska pracy z uwagi na mało atrakcyjne warunki pracy i płacy, coraz mniej chętnie podejmowane są prace w systemie zmianowym, nocne, związane z dojazdem, czy w oparciu o umowy cywilno-prawne. W większości powiatów eksperci uzasadniali niedobory pracowników zjawiskiem starzenia się kadr, brakiem ich zastępowalności, niechęcią młodzieży do podjęcia nauki w szkołach zawodowych lub niechęcią do podjęcia zatrudnienia w wyuczonym zawodzie. Podkreślany był problem doradztwa zawodowego dla młodzieży w odniesieniu do trafności wyboru szkoły średniej i wpływu tej decyzji na karierę zawodową. Występuje duża potrzeba finansowania szkoleń zawodowych, zwłaszcza w przypadku takich profesji, dla których podjęcie zatrudnienia wiąże się z koniecznością posiadania uprawnień bądź ich aktualizacji.

Pracodawcy zmuszeni będą do uzupełniania brakującej kadry w zawodach deficytowych pracownikami z zagranicy.

Na wielkopolskim rynku pracy eksperci określili 98 zawodów jako zrównoważone, ponieważ szacowana liczba ofert pracy będzie zbliżona do liczby osób poszukujących zatrudnienia. Można tutaj mówić o sytuacji optymalnej zarówno dla pracodawców, jak i dla osób poszukujących pracy.

Po raz pierwszy w prognozie dla regionu nie występują zawody nadwyżkowe. Podobna sytuacja ma miejsce również w powiatach rawickim, słupeckim i średzkim.

W powiecie konińskim, charakteryzującym się najwyższą stopą bezrobocia, problem ze znalezieniem pracy mogą mieć przedstawiciele aż 13 zawodów, w tym również specjaliści

z wyższym wykształceniem (ekonomiści i filozofowie, historycy, politolodzy i kulturoznawcy, inżynierowie chemicy i chemicy, nauczyciele i pedagodzy, specjaliści administracji publicznej). Ponadto ze względu na specyfikę powiatu listę zawodów nadwyżkowych uzupełniają górnicy i operatorzy maszyn i urządzeń. Natomiast konińscy pracodawcy poszukują głównie sprzedawców i pracowników fizycznych, stolarzy, budowlańców, pracowników transportu i logistyki, krawców, fryzjerów, pracowników gastronomii, mechaników pojazdów samochodowych i rolników.

W powiecie poznańskim, ze względu na akademicki charakter aglomeracji, w dużej nadwyżce pozostają filozofowie, historycy, politolodzy i kulturoznawcy. Natomiast lista zawodów deficytowych zwiększyła się z 72 w poprzedniej edycji badania do 93. Jako silnie deficytowe eksperci uznali zawody wspierające branżę budowlaną, medyczną i transportową.

3.3. WPŁYW MIGRACJI ZAROBKOWEJ CUDZOZIEMCÓW NA REGIONALNY RYNEK PRACY, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM OBYWATELI UKRAINY

Wykonywanie pracy przez cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę jest dopuszczalne w przypadku cudzoziemców będących obywatelami Republiki Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Federacji Rosyjskiej oraz Ukrainy. Umożliwia to zastosowanie uproszczonej procedury. Polega ona na złożeniu przez pracodawcę w powiatowym urzędzie pracy oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi, które właściwy ze względu na siedzibę lub miejsce pobytu stałego wnioskodawcy powiatowy urząd pracy wpisuje do ewidencji oświadczeń. Pracodawca zobowiązany jest do zatrudnienia cudzoziemca, którego dotyczyło złożone oświadczenie zgodnie z obowiązującymi przepisami Kodeksu Pracy. Okres wykonywania pracy nie może przekroczyć 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy.

Od 1 stycznia 2018 roku został rozbudowany obecny system dopuszczania cudzoziemców na polski rynek pracy. Wprowadzono dodatkowy typ zezwolenia, tj. zezwolenie na pracę sezonową. Wydawane jest ono przez starostę i umożliwia wykonywanie pracy przez okres 9 miesięcy w roku kalendarzowym. Ponadto w/w zezwolenia wydawane są na prace, które mają charakter sezonowy. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie podklas działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), w których wydawane są zezwolenia na pracę sezonową cudzoziemca, do prac, które mają charakter sezonowy uznawane są prace w sektorach rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo oraz działalność związana z zakwaterowaniem i usługami

gastronomicznymi. W pozostałych sektorach gospodarki cudzoziemcy zatrudniani są na podstawie oświadczeń.

Utrzymujący się deficyt kadr w wielu branżach powoduje, że pracodawcy chętnie zatrudniają cudzoziemców. W 2018 roku liczba wydawanych oświadczeń w porównaniu z 2017 rokiem zmalała. Łącznie wielkopolskie urzędy pracy wpisały do ewidencji 165 669 oświadczeń, tj. o 9,0% mniej niż w roku poprzednim. Należy jednak podkreślić, że od 2018 roku zaczęto wydawać także zezwolenia na pracę sezonową. W 2018 roku wydano 8 251 takich zezwoleń.

Z analizy danych wynika, że obywatele Ukrainy stanowią najliczniejszą grupę narodową, która skorzystała z możliwości zatrudnienia w Wielkopolsce. Aż 92,3% wpisanych do ewidencji w Wielkopolsce oświadczeń oraz 98,1% wydanych zezwoleń na pracę sezonową dotyczyło obywateli Ukrainy. Od 11 czerwca 2017 roku zniesiony został obowiązek posiadania wizy przez obywateli Ukrainy, podróżujących do Unii Europejskiej. Nie oznacza to jednak automatycznego dostępu do unijnego rynku pracy. Umożliwienie takiego zatrudnienia na terenie Polski i uproszczone procedury zatrudnienia są przyczyną dużego zainteresowania Ukraińców podejmowaniem pracy w naszym kraju. Przyjeżdżają najczęściej z powodów ekonomicznych. Sytuacja ekonomiczna w Ukrainie, brak pracy oraz niskie zarobki są powodem dużego ich napływu.

Terytorialnie w liczbie wydanych oświadczeń dominuje subregion poznański 97 169, a następnie kaliski 34 331, leszczyński 20 045, koniński 8 408 i pilski 5 716.

W subregionie poznańskim, o najniższej stopie bezrobocia, cudzoziemców zatrudniają głównie pracodawcy prowadzący działalność w zakresie ogólnie pojętych prac budowlanych, transportu i usług administrowania. W subregionach kaliskim i leszczyńskim, drugim i trzecim pod względem wydawanych oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom, pracodawcy zainteresowani są pracą obcokrajowców w przemyśle, pracach budowlanych i w transporcie. W pozostałych subregionach cudzoziemcy zatrudniani są głównie w przemyśle, transporcie, usługach administrowania i budownictwie.

W wyżej wymienionych subregionach znaczącą rolę w zatrudnianiu cudzoziemców odgrywają agencje pracy tymczasowej, prowadzące działalność zarejestrowaną jako usługi administrowania. Agencje te kierują cudzoziemców do pracy w różnych branżach w zależności od zapotrzebowania zgłaszanego przez lokalnych pracodawców.

Tabela 3.1 Oświadczenia o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcom w 2018 r.

Lp.	Subregiony	Liczba wydanych oświadczeń						
		ogółem	dla obywateli					
			Białorusi	Rosji	Ukrainy	Moldawii	Gruzji	Armenii
1.	kaliski	34 331	915	70	31 051	1 474	770	51
2.	koniński	8 408	322	23	7 280	549	208	26
3.	leszczyński	20 045	410	49	19 073	182	328	3
4.	pilski	5 716	289	25	5 250	68	79	5
5.	poznański	97 169	3 392	305	90 237	1 587	1 596	52
województwo ogółem		165 669	5 328	472	152 891	3 860	2 981	137

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu przeprowadził badanie ankietowe wśród wielkopolskich pracodawców zatrudniających pracowników ze Wschodu, którego wyniki zawarto w opracowaniu *Zatrudnianie obywateli krajów Europy Wschodniej na terenie Wielkopolski – korzyści i zagrożenia*. Ankietowani pracodawcy podkreślali, że pracowników przybywających ze Wschodu łączy z Polakami bliskość kulturowa i stosunkowa łatwość porozumiewania się. Chętnie uczą się oni języka polskiego i integrują się z lokalnymi społecznościami. Nie są nastawieni roszczeniowo i nie oczekują pomocy socjalnej. Przyjeżdżają do Polski z silną motywacją do pracy, co czyni z nich solidnych i wydajnych pracowników, którzy akceptują stosunkowo niskie stawki wynagrodzenia, nieatrakcyjne już dla polskich pracowników oraz godzą się na elastyczne formy pracy. Pracownicy ze Wschodu widzą w naszym kraju szansę na poprawę swojej sytuacji życiowej. Często jednak podejmują zatrudnienie poniżej swoich kwalifikacji a ich potencjał zawodowy nie jest w pełni wykorzystany. Dla polskich pracodawców są i będą w kolejnych latach szansą na uzupełnienie braków kadrowych. Pracują często w sektorach tradycyjnie uważanych za nisko płatne a małe firmy często nie byłyby w stanie prowadzić swojej działalności bez ich wsparcia. W interesie polskiej gospodarki jest zatrzymanie ich w kraju.

4. AKTYWIZACJA OSÓB BEZROBOTNYCH W POWIATOWYCH URZĘDACH PRACY

4.1. WYKORZYSTANIE PODSTAWOWYCH FORM AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ W POWIATACH

W okresie od stycznia do grudnia 2018 roku aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu objęto w Wielkopolsce 23 883 osoby, tj. o 7 660 osób mniej niż w roku 2017. Znaczący spadek ogólnej liczby bezrobotnych pociągnął za sobą spadek liczby osób korzystających ze wsparcia w ramach aktywnych form aktywizacji, jednakże ich udział w średniorocznej liczbie

bezrobotnych nadal utrzymuje się na wysokim poziomie 43,7%. Oznacza to dużą dostępność korzystania z możliwości pomocy w procesie adaptacji osób bezrobotnych do rynku pracy.

Podobnie jak w latach poprzednich największy udział w strukturze form aktywnych dotyczył staży łącznie z przygotowaniem zawodowym dorosłych (32,5% ogółu aktywizowanych). Drugą w kolejności formą wsparcia, cieszącą się zainteresowaniem bezrobotnych były szkolenia 21,4%, w dalszej kolejności dofinansowanie działalności gospodarczej 13,9%, inne, w tym Program Praca dla Młodych 7,1% oraz refundacje kosztów doposażenia stanowiska pracy i prace interwencyjne - po 7,0%.

Tabela 4.1. Aktywizacja bezrobotnych w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w latach 2017-2018

Aktywne formy	Liczba aktywizowanych bezrobotnych w latach			
	2017		2018	
	liczba bezrobotnych	struktura %	liczba bezrobotnych	struktura %
prace interwencyjne	1 692	5,4	1 668	7,0
roboty publiczne	1 048	3,3	825	3,5
dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej	3 280	10,4	3328	13,9
refundacje kosztów doposażenia stanowiska pracy	1 891	6,0	1 661	7,0
szkolenia	5 779	18,3	5 110	21,4
w tym: w ramach bonu szkoleniowego	821	-	544	-
staże i przygotowanie zawodowe dorosłych	10 110	32,1	7 771	32,5
w tym: w ramach bonu stażowego	271	-	140	-
prace społecznie użyteczne	1 117	3,5	825	3,5
bon zatrudnieniowy	130	0,4	174	0,7
bon na zasiedlenie	614	1,9	584	2,4
dofinansowanie wynagrodzenia skierowanych bezrobotnych powyżej 50 r.ż.	285	0,9	235	1,0
inne prace subsydiowane*	5 597	17,8	1 702	7,1
ogółem	31 543	100,0%	23 883	100,0%

* Pozycja zawiera m.in. osoby aktywizowane w ramach programu „Praca dla młodych”, obejmującego bezrobotnych do 30-tego roku życia oraz osoby, których aktywizacja jest finansowana z innych niż Fundusz Pracy środków, udzielonej dotacji na podjęcie działalności gospodarczej ze środków PFRON oraz refundację kosztów ubezpieczenia społecznego z tytułu zatrudnienia bezrobotnego.

Dużo niższa niż w latach poprzednich populacja bezrobotnych i większa dostępność do ofert pracy bez pośrednictwa urzędów pracy spowodowała zmniejszone zapotrzebowanie na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu.

Formy subsydiowane największą popularnością cieszyły się w powiatach, w których na otwartym rynku pracy trudno znaleźć pracę oraz stopa bezrobocia jest stosunkowo wysoka.

Najwięcej bezrobotnych, poza powiatem poznańskim, gdzie ze względu na aglomerację poznańską, rejestrowane bezrobocie jest najwyższe, mimo że stopa bezrobocia jest najniższa, objęto aktywnymi formami w powiatach: konińskim 2 584, pilskim 1 148, gnieźnieńskim 1 121, kolskim 1 081 oraz kaliskim 989 osób.

Do udziału w najbardziej popularnej formie aktywizacji, jaką w 2018 roku były staże, w tym bony stażowe, największą liczbę bezrobotnych skierowały powiaty: koniński 820, poznański 565, gnieźnieński 501, średzki 485, pilski 441 i kolski 359 osób. W pozostałych powiatach liczba skierowanych bezrobotnych oscylowała w granicach od blisko 100 osób do ponad 200 osób.

Kolejną chętnie wykorzystywaną formą były szkolenia. Największą popularnością cieszyły się w powiecie poznańskim 1 023, a następnie konińskim 530, kolskim 236, ostrowskim 216 i leszczyńskim 206 osób.

Zwiększyło się zainteresowanie bezrobotnych dofinansowaniem podjęcia działalności gospodarczej. Udział tej formy w ogólnej liczbie wzrósł z 10,4% do 13,9%. Największa liczba osób, która otrzymała wsparcie w postaci dofinansowania działalności gospodarczej była zarejestrowana w powiatach: poznańskim 510, konińskim 287, leszczyńskim 193, gnieźnieńskim 150, pilskim 137 i gostyńskim 134 osoby.

Refundacja kosztów doposażenia stanowiska pracy i prace interwencyjne stanowiły niewielki odsetek w ogólnej liczbie biorących udział w aktywnych formach – w 2018 roku po 7,0% dla obu form aktywizacji. Najwięcej osób objęto refundacją kosztów doposażenia stanowiska pracy w powiecie konińskim - 180, kaliskim 155, pilskim 129, ostrowskim 124 i gnieźnieńskim 107 osób. W pozostałych powiatach liczba skierowanych nie przekroczyła 100 osób. Podobnie prace interwencyjne nie cieszyły się dużą popularnością wśród bezrobotnych Wielkopolan. Najwięcej osób skorzystało z tej formy w powiecie złotowskim 174 i czarnkowsko-trzcianeckim 172, a następnie w słupeckim 151, kolskim 144, chodzieskim 123 i konińskim 112 osób.

Najliczniejszą grupę objętą aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu w 2018 roku stanowiły osoby młode do 30 roku życia, 13 387 osób, tj. 56,1% ogółu. Najwięcej osób z tej kategorii bezrobotnych objętych pomocą subsydiowaną było w powiatach: konińskim 1 548, poznańskim 1 324, kolskim 693, gnieźnieńskim 624, pilskim 560, słupeckim 513 i kaliskim 508 osób. Osoby młode najczęściej korzystały ze staży, w których uczestniczyło 4 907 osób, najwięcej w powiatach: konińskim 493, poznańskim 361, średzkim 305, gnieźnieńskim 292, pilskim 214 i kolskim 206 osób. Spora grupa ludzi młodych skorzystała ze szkoleń - 3 063 osoby. W trzech powiatach, tj. poznańskim 485, konińskim 370 i kolskim 203 osoby, liczba osób korzystających ze szkoleń przekroczyła 200 osób. W pozostałych powiatach liczba ta kształtowała się w granicach od 5 do 120 osób.

W 2018 roku 4 332 osoby objęte aktywizacją, tj. 18,1% ogółu, należały do grupy długotrwałego bezrobocia. Pod względem liczby osób z tej kategorii bezrobotnych, które otrzymywały wsparcie zdecydowanie dominował powiat koniński 657 osób, poznański 443, pilski 245, kolski 239, złotowski 235 i kaliski 208 osób. Rodzaj udzielonego wsparcia różnił się od tego, które udzielone było ludziom młodym. Ta kategoria bezrobotnych, oprócz staży, z których skorzystało 1 377 osób, korzystała w szerszym wymiarze ze szkoleń 869 osób, prac społecznie użytecznych 624 osoby, dofinansowania podjęcia działalności gospodarczej 375 osób, robót publicznych 318 osób, oraz prac interwencyjnych 260 osób. Najwięcej osób na staż skierowano w powiatach: konińskim 228 osób, kolskim 126 osób, pilskim 98 osób, poznańskim 92 osoby i średzkim 83 osoby. Następnie do udziału w szkoleniach w powiatach: poznańskim 178 oraz konińskim 153. W pozostałych powiatach liczba korzystających ze szkoleń nie przekraczała 50 osób. Najwięcej osób do prac społecznie użytecznych skierowano w powiatach: kaliskim 96 osób, konińskim 82 osoby, pilskim 64 osoby, rawickim 59 osób i złotowskim 56 osób.

Liczba bezrobotnych w kategorii 50+ objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu wyniosła w 2018 roku 2 767, tj. 11,6% ogółu. W tej grupie bezrobotnych najwięcej osób skorzystało ze staży 541, szkoleń 450, prac społecznie użytecznych 383 i robót publicznych 374. Najwięcej osób z kategorii 50+ skierowały do aktywizacji powiaty: poznański 347, koniński 266, pilski 193, kaliski 178 i złotowski 138 osób.

4.2. LIDERZY WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW FUNDUSZU PRACY NA AKTYWIZACJĘ

W budżecie województwa na 2018 rok utworzono fundusz nagród w ramach konkursu dla „Liderów wykorzystania środków na aktywizację – aktywne powiatowe urzędy pracy w województwie wielkopolskim”. Celem wyłonienia Liderów była promocja efektywnych działań aktywizacyjnych realizowanych przez powiatowe urzędy pracy województwa wielkopolskiego i wyróżnienie tych, którzy osiągnęli najlepsze wskaźniki w tym obszarze.

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu, który z upoważnienia Zarządu Województwa Wielkopolskiego, badał działalność urzędów w zakresie motywowania osób bezrobotnych i efektywność zatrudnieniową za lata 2014-2017. W efekcie najwyższą ocenę i nagrody finansowe w konkursie uzyskały Powiatowe Urzędy Pracy w Kępnie, Jarocinie i Krotoszynie. Wyróżnienia i listy gratulacyjne otrzymały Powiatowe Urzędy Pracy w Czarnkowie, Pleszewie, Nowym Tomysłu, Śremie i Wolsztynie.

4.3. PORADNICTWO ZAWODOWE

Poradnictwo zawodowe w Wielkopolsce było realizowane we wszystkich powiatowych urzędach pracy przez doradców zawodowych pełniących funkcję doradcy klienta. Na jednego doradcę zawodowego - doradcę klienta w 2018 roku przypadało średnio 390 osób bezrobotnych. W roku poprzednim liczba ta wynosiła 488 osób bezrobotnych.

Działania doradców zawodowych w zakresie poradnictwa zawodowego obejmowały zarówno pomoc indywidualną, jak i spotkania grupowe.

Dominującą formą usług doradczych były konsultacje indywidualne, które wspomagały klientów w podejmowaniu decyzji zawodowych. W 2018 roku doradcy zawodowi udzielili blisko 42 tys. porad i informacji indywidualnych. Podczas spotkań indywidualnych diagnozowane były potrzeby osób bezrobotnych w zakresie funkcjonowania na rynku pracy oraz zastosowania odpowiednich form wsparcia. Doradcy zawodowi wykorzystywali procedury i techniki rozmowy doradczej, motywując klienta do aktywnego współdziałania przy rozwiązywaniu problemów zawodowych.

Oprócz poradnictwa indywidualnego odbywały się spotkania grupowe, które przeprowadzono w 2018 roku łącznie dla blisko 10,5 tys. osób. Spotkania te obejmowały: zajęcia aktywizacyjne, porady grupowe i spotkania informacyjne. Porada grupowa jest procesem, który wykorzystując dynamikę grupy, ma ułatwić uczestnikom wgląd m.in. w swoje zainteresowania, umiejętności, możliwości i w efekcie ułatwić wybór odpowiedniej pracy lub ukierunkować w zakresie dalszego rozwoju. Grupa daje możliwość wymiany doświadczeń, konfrontacji oraz odbudowywania więzi społecznych, których często brakuje osobom bezrobotnym.

Porady grupowe i szkolenia z aktywnego poszukiwania pracy dotyczyły w szczególności zagadnień związanych z: poszukiwaniem pracy (nauka zasad sporządzania dokumentów aplikacyjnych, trening umiejętności promowania swojej osoby podczas kontaktów z pracodawcami, przygotowanie do umiejętnego poruszania się po rynku pracy i aktywnego poszukiwania zatrudnienia), podwyższaniem kwalifikacji poprzez kursy i szkolenia, określaniem zainteresowań i predyspozycji zawodowych, planowaniem ścieżki edukacyjnej i zawodowej.

Celem spotkań informacyjnych organizowanych przez urzędy pracy było między innymi zaprezentowanie osobom bezrobotnym form pomocy, jakimi dysponują urzędy, przedstawienie aktualnej sytuacji na rynku pracy, omówienie praw i obowiązków osoby bezrobotnej oraz przekazanie podstawowych informacji na temat metod i technik

poszukiwania pracy. Urzędy zachęcały również do uczestnictwa w realizowanych przez siebie programach aktywizacyjnych, w tym w projektach finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Podobnie jak w latach poprzednich, popularnością cieszyły się zajęcia związane z szeroko rozumianą przedsiębiorczością, na których omawiano takie tematy, jak: informacje dotyczące procedur rejestracji firmy, możliwości uzyskania środków finansowych na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej, samoocena pod kątem predyspozycji do bycia przedsiębiorcą.

Zakres zadań doradców zawodowych – doradców klienta obejmował również działania związane z pośrednictwem pracy. Doradcy zawodowi z urzędów pracy, podczas świadczenia usług poradnictwa, wykorzystywali elementy powszechnie stosowanych metod pracy doradczej, jak np. program „Szukam pracy”, „Kurs inspiracji”, „Metoda edukacyjna”, „Rozwijanie indywidualnych cech ułatwiających zdobycie zatrudnienia”, „Gotowość do zmian” itp. Korzystali z pomocy multimedialnych: filmów DVD, programów edukacyjnych, testów w wersji elektronicznej. Podczas prowadzenia warsztatów wspierali się prezentacjami multimedialnymi, wykorzystywali kamery i dyktafony do zapisu ćwiczeń i ich późniejszej analizy. Podczas rozmów doradczych stosowano również rekomendowany przez MRPiPS Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych.

W zakresie świadczenia usług z dziedziny poradnictwa zawodowego urzędy pracy aktywnie umacniały współpracę z instytucjami świadczącymi usługi o podobnym profilu. W szczególności współdziałały z akademickimi biurami karier, mobilnymi centrami zawodowymi oraz młodzieżowymi centrami kariery, ośrodkami pomocy społecznej, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, klubami pracy, inkubatorami przedsiębiorczości, zakładami karnymi, gminnymi centrami informacji, a także ze szkołami. Współorganizowały z nimi, bądź uczestniczyły w organizowanych przez te instytucje, różnorodnych przedsięwzięciach edukacyjno-informacyjnych, między innymi w: targach pracy, targach edukacyjnych, konferencjach, seminariach, prelekcjach i spotkaniach.

5. WSPÓŁPRACA W RAMACH REGIONALNEJ POLITYKI RYNKU PRACY

5.1. ROLA SAMORZĄDÓW

Władze województwa wielkopolskiego w 2018 roku kontynuowały realizację założeń regionalnej polityki w obszarze zatrudnienia. Zagadnienia związane z wielkopolskim rynkiem pracy były wielokrotnie rozpatrywane przez Zarząd, Komisje i Sejmik Województwa Wielkopolskiego. W związku z tym Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu przygotowywał projekty uchwał, wnioski oraz informacje i sprawozdania z zakresu rynku pracy.

Samorząd Województwa Wielkopolskiego, reagując na bieżąco na potrzeby regionalnego rynku pracy oraz zmieniające się uwarunkowania społeczno-gospodarcze, inicjuje i wdraża programy zaradcze. W związku z tym realizowano Wojewódzki Program współpracy Powiatowych Urzędów Pracy z Ośrodkami Pomocy Społecznej na rzecz osób długotrwale bezrobotnych *Razem Skuteczniej BIS*. Celem Programu, koordynowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, w partnerstwie z WUP w Poznaniu, jest wypracowanie metod i dobrych praktyk polegających na integracji usług świadczonych przez PUP i OPS na rzecz przeciwdziałania negatywnym skutkom długotrwałego bezrobocia. Program realizowany jest przez 10 Powiatowych Urzędów Pracy od lipca 2018 r. do września 2019 r.

W ramach współpracy z samorządami powiatowymi Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu w 2018 roku zorganizował trzy spotkania dla dyrektorów i kadry zarządzającej powiatowych urzędów pracy z terenu Wielkopolski. Tematyka spotkań była uzgodniona z kierownictwem powiatowych urzędów pracy. Jedno ze spotkań zorganizowanych przez WUP w Poznaniu dotyczyło wdrożenia polityki bezpieczeństwa urzędu pracy w kontekście zmian przepisów dotyczących ochrony danych osobowych. Drugie zostało przeprowadzone we współpracy ze Strażą Graniczną i dotyczyło zmian w przepisach dotyczących cudzoziemców z krajów trzecich. Trzecie, pn. „Holenderski rynek pracy – warunki pracy i zagrożenia”, zorganizowane zostało przez Ambasadę Królestwa Niderlandów w Warszawie we współpracy z Fundacją Przeciwno Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu „La Strada”.

Ponadto, jak każdego roku, prowadzono szkolenia dla wybranych grup pracowników powiatowych urzędów pracy. Łącznie zorganizowano 22 spotkania, z czego 7 dla doradców zawodowych i doradców klienta. Osiem ze spotkań skierowanych do pracowników PUP dotyczyło realizacji projektów w ramach perspektywy finansowej 2014-2020. Pozostałe tematy dotyczyły odpowiednio problemów pojawiających się w ramach realizacji Krajowego

Funduszu Szkoleniowego, nowoczesnego i efektywnego pośrednictwa pracy w powiatowych urzędach pracy, skutecznej współpracy PUP i OPS w zakresie aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz badania Barometr zawodów (7 spotkań).

Dodatkowo zorganizowana została konferencja pt. „Edukacja ustawiczna kadr wielkopolskiego rynku pracy przy wykorzystaniu szans i możliwości Krajowego Funduszu Szkoleniowego”. W wydarzeniu udział wzięli m.in. przedstawiciele organizacji pracodawców i przedsiębiorców z regionu, jednostek samorządu terytorialnego oraz powiatowych urzędów pracy województwa wielkopolskiego. Konferencja miała na celu promocję Krajowego Funduszu Szkoleniowego, jako instrumentu wspierającego kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawców z regionu. Była okazją do dyskusji na temat dotychczasowych doświadczeń związanych z funkcjonowaniem KFS i aktualnego zapotrzebowania wielkopolskich firm na dofinansowanie szkoleń.

5.2. ZADANIA WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ZATRUDNIENIA DLA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO NA LATA 2014-2020

Strategia Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020 jest dokumentem planistyczno-strategicznym określającym ramy prowadzenia polityki rynku pracy. Głównym celem *Strategii* jest zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców, warunkujące wzrost konkurencyjności i poprawę jakości życia regionu. Cel ten jest realizowany poprzez wzrost zatrudnienia i mobilności mieszkańców, inwestycje w edukację i kształcenie ustawiczne oraz integrację społeczną i walkę z ubóstwem.

Dla osiągnięcia wyznaczonych w poszczególnych priorytetach zadań niezbędne jest podejmowanie przez władze lokalne i regionalne działań w oparciu o środki Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego. Formy realizacji *Strategii Zatrudnienia*, które wcześniej zostały już określone w *Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020*, są na tyle elastyczne, aby uwzględniając dynamicznie zmieniające się warunki wewnętrzne, zewnętrzne i regulacje prawne, miały wpływ na lepszą jakość życia mieszkańców Wielkopolski.

Szeroki zakres priorytetów i działań sprawia, że wdrażanie *Strategii Zatrudnienia* jest złożonym procesem, który wymaga zaangażowania różnych podmiotów działających na poziomie województwa, jak i lokalnie. Dlatego też opracowany dokument obejmuje współpracę wszystkich partnerów działających na wielkopolskim rynku pracy, również

z wykorzystaniem dostępnych instrumentów, które umożliwia nam członkostwo w Unii Europejskiej.

Przełożeniem zapisów *Strategii Zatrudnienia* na konkretne działania jest corocznie przyjmowany przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim po zaopiniowaniu przez Wojewódzką Radę Rynku Pracy w Poznaniu oraz Wojewódzką Radę Dialogu Społecznego w Poznaniu. Dokumentem monitorującym *Strategię* jest przygotowywane każdego roku, sprawozdanie z realizacji działań zawartych w Planie Działań na dany rok.

5.3. PLAN DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM NA 2018 ROK

Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2018 rok stanowił uszczegółowienie działań zapisanych w *Strategii Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020*. *Plan* wypełnia główny cel polityki zatrudnienia w regionie. Jest nim zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców, warunkujące wzrost konkurencyjności i poprawę jakości życia w regionie.

Celem głównym *Planu Działań na rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2018 rok* było zwiększenie wskaźnika zatrudnienia ogółem, kobiet, grup wiekowych do 30 roku życia i po 50 roku życia, długotrwale bezrobotnych oraz niepełnosprawnych. Określono 5 podstawowych obszarów w ramach regionalnej polityki zatrudnienia:

1. Podniesienie aktywności zawodowej w regionie, poprzez wzrost zatrudnienia osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy lub zwiększenie mobilności mieszkańców,
2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
3. Podniesienie jakości edukacji i dopasowanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy,
4. Wspieranie wielkopolskiej przedsiębiorczości i innowacyjności,
5. Wsparcie funkcjonowania instytucji rynku pracy.

Plan Działań na 2018 rok jest dokumentem realizującym założenia wynikające z priorytetów *Strategii*, tj.:

Priorytet 1. Wzrost zatrudnienia i mobilności mieszkańców, poprzez:

- wspieranie aktywności osób bezrobotnych w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy,
- trwałą aktywizację ludzi młodych poszukujących zatrudnienia,
- wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy szczególnie na obszarach o niskim wskaźniku zatrudnienia,

- wsparcie na rzecz godzenia życia zawodowego i prywatnego,
- przygotowanie przedsiębiorców i pracowników do zmiany gospodarczej oraz wsparcie kompetencji innowacyjnych w regionie,
- wspieranie aktywności zawodowej osób starszych.

Priorytet 2. Inwestycje w edukację i kształcenie ustawiczne, poprzez:

- wspieranie zwiększenia liczby miejsc w przedszkolach, szczególnie w małych ośrodkach,
- zapewnienie dostępu do dobrej jakości edukacji podstawowej i ponadpodstawowej w małych ośrodkach miejskich i wiejskich,
- podniesienie umiejętności i kwalifikacji osób dorosłych zgodnie z potrzebami pracodawców,
- dopasowanie systemów kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Priorytet 3. Integracja społeczna i walka z ubóstwem, poprzez:

- ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- wspieranie powstawania przedsiębiorstw społecznych i dobrych praktyk w tym obszarze,
- działania na rzecz dostępności usług społecznych dla osób zagrożonych marginalizacją.

5.4. WOJEWÓDZKA RADA RYNKU PRACY W POZNANIU

W 2018 roku Wojewódzka Rada Rynku Pracy odbyła 4 posiedzenia plenarne, na których omówiono tematy dotyczące m. in:

- *Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2018 rok oraz Sprawozdania z wykonania Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2017 rok,*
- raportu „Ocena sytuacji na wielkopolskim rynku pracy i realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy w 2017 r.”,
- informacji dotyczącej wysokości środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatowych Wielkopolski na finansowanie programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych, w tym środków na realizację projektów współfinansowanych z EFS oraz środków na finansowanie innych fakultatywnych zadań w 2018 roku wraz z analizą wydatkowania i efektywności wykorzystania Funduszu Pracy w poszczególnych powiatach Wielkopolski w 2017 roku,
- Krajowego Funduszu Szkoleniowego w Wielkopolsce w zakresie środków przyznanych dla województwa na 2019 rok,

- podsumowania Programu Regionalnego „Razem Skuteczniej” w Wielkopolsce w 2017 r.,
- wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonywana refundacja kosztów poniesionych przez pracodawcę na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne,
- badania ankietowego „Zatrudnienie obywateli krajów Europy Wschodniej na terenie Wielkopolski – korzyści i zagrożenia”,
- problematyki związanej z adaptacją oraz zatrudnieniem cudzoziemców w województwie wielkopolskim, w szczególności pochodzących z Ukrainy,
- wsparcia osób młodych w województwie wielkopolskim w latach 2016-2018, w ramach zadania o którym mowa w art.150f ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy - Program Praca dla Młodych,
- sytuacji młodych osób na wielkopolskim rynku pracy,
- wstępnego raportu z badania „Przemysł spożywczy w Wielkopolsce. Znaczenie dla rynku pracy”,
- problemu długiego oczekiwania pracodawców na wydanie oświadczenia przez Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu z tytułu zatrudnienia cudzoziemców,
- analizy efektywności podstawowych form aktywizacji zawodowej, realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w Wielkopolsce w 2017 roku,
- problematyki zjawiska bezrobocia wśród mieszkańców wsi, w tym przepisów dotyczących zabezpieczenia społecznego pomocników rolnika, pracujących przy zbiorach w gospodarstwie rolnym,
- repatriantów – procesu ich repatriacji oraz wsparcia finansowego dla pracodawców, chcących ich zatrudnić.

Ponadto Rada opiniowała nowe kierunki kształcenia zawodowego w szkołach województwa wielkopolskiego, w tym omówiono planowane w 2019 r. zmiany prawne w tym zakresie

5.5. AGENCJE ZATRUDNIENIA

Agencje zatrudnienia to podmioty prowadzące działalność gospodarczą, polegającą na świadczeniu usług w zakresie pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego oraz pracy tymczasowej. Zgodnie z ustawą Prawo przedsiębiorców oraz ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy prowadzenie działalności w tych obszarach

wymaga wpisu do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia. Zadania z zakresu prowadzenia rejestru agencji zatrudnienia, w imieniu marszałka danego województwa, realizowane są przez wojewódzki urząd pracy, właściwy dla siedziby podmiotu ubiegającego się o wpis do rejestru.

Na terenie województwa wielkopolskiego zadania te, z upoważnienia Marszałka Województwa Wielkopolskiego, realizuje Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu. Wpis do rejestru, upoważnia podmiot do świadczenia usług w obszarze pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego oraz pracy tymczasowej. Realizując zadania z zakresu prowadzenia rejestru agencji zatrudnienia Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu w 2018 roku przeprowadził 22 kontrole agencji zatrudnienia działających na terenie województwa wielkopolskiego.

W 2018 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu, rozpatrzył pozytywnie 344 wnioski o dokonanie wpisu do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia. Wydał 515 decyzji o wykreśleniu agencji z Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia, z tego najwięcej, 425 agencji zostało wykreślonych z powodu utraty ważności certyfikatu z dniem 31.12.2017 r.

Na koniec 2018 roku w województwie wielkopolskim działalność prowadziły 924 agencje zatrudnienia, wpisane do Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia. Daje to drugie (po województwie mazowieckim) miejsce w kraju.

5.6. ŚWIADCZENIE DZIAŁAŃ AKTYWIZACYJNYCH PRZEZ AGENCJĘ ZATRUDNIENIA JAKO FORMA AKTYWIZACJI OSÓB BEZROBOTNYCH

Na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, marszałek województwa może zlecić, w drodze postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, realizację działań aktywizacyjnych agencjom zatrudnienia. Działania aktywizacyjne zostały skierowane tylko do osób długotrwale bezrobotnych z ustalonym II albo III profilem pomocy. Profilowanie pomocy przez PUP oznacza ustalenie dla bezrobotnego profilu pomocy wyznaczającego właściwy ze względu na jego potrzeby zakres form pomocy określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Profil pomocy II przeznaczony jest dla osób wymagających intensywnego wsparcia ze strony urzędu w celu znalezienia zatrudnienia, natomiast profil pomocy III określony jest dla osób oddalonych od rynku pracy, wymagających szczególnego wsparcia ze strony urzędu i innych instytucji rynku pracy

W ramach realizacji tego zadania Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu zawarł dwie umowy na prowadzenie działań aktywizacyjnych, z których jedna zakończyła się w 2018 roku.

Realizator prowadził działania aktywizacyjne dla 1 000 osób długotrwale bezrobotnych z terenu trzech powiatów, tj.: kolskiego, konińskiego, i wrzesińskiego. Umowa obowiązywała do 31 lipca 2018 r.

Zadania realizowane w ramach działań aktywizacyjnych objęły:

- prowadzenie ośrodków aktywizacji w miejscowościach, w których znajdował się PUP kierujący osoby bezrobotne,
- opracowanie diagnozy sytuacji zawodowej i projektu działań aktywizacyjnych dla każdego uczestnika,
- doprowadzenie uczestników do podjęcia odpowiedniej pracy lub działalności gospodarczej,
- wspieranie uczestników w utrzymywaniu zatrudnienia.

Realizator działań był zobowiązany do uzyskania 50% wskaźnika skuteczności zatrudnieniowej (stosunek liczby osób bezrobotnych, które podjęły i utrzymały pracę lub działalność gospodarczą przez co najmniej 14 dni do liczby skierowanych osób bezrobotnych) oraz 40% wskaźnika utrzymania w zatrudnieniu (stosunek liczby osób, które po upływie 90 dni od dnia podjęcia pracy lub działalności gospodarczej nadal pozostawały w zatrudnieniu do liczby osób skierowanych do zatrudnienia). Przyjęte wskaźniki zostały osiągnięte i wyniosły odpowiednio: 52,4% (zatrudnienie 524 osób) oraz 81,1% (zatrudnienie 425 osób).

W okresie obowiązywania umowy znacząco zmniejszył się udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych we wszystkich trzech powiatach uczestniczących w działaniach: powiat kolski - spadek o 17,1 p.p., powiat wrzesiński - spadek o 14,9 p.p., powiat koniński - spadek o 4,4 p.p. Dla całej Wielkopolski spadek ten wyniósł 2,8 p.p. Dodatkowo, we wskazanym okresie, spadek stopy bezrobocia w powiatach był znacznie większy niż spadek wskaźnika w regionie: powiat kolski - spadek o 6,6 p.p., powiat wrzesiński - spadek o 4,9 p.p., powiat koniński - spadek o 3,7 p.p., województwo wielkopolskie - spadek o 1,9 p.p.

5.7. INSTYTUCJE SZKOLENIOWE

Na koniec 2018 roku w województwie wielkopolskim w Rejestrze Instytucji Szkoleniowych (RIS) wpisane były 1 372 instytucje, z czego 587 posiadało swoją siedzibę w Poznaniu. W 2018 roku wpis do RIS uzyskało nieco ponad 400 nowych jednostek, a 337 instytucji wykreślono. Główną przyczyną wykreśleń był brak obowiązkowego powiadomienia Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu o kontynuowaniu działalności szkoleniowej. Pod

względem formy organizacyjnej w Wielkopolsce dominowały instytucje szkoleniowe prowadzone przez osoby fizyczne. Kolejną grupę stanowiły podmioty prowadzone przez stowarzyszenia, fundacje, spółki oraz inne osoby prawne, w tym Zakłady Doskonalenia Zawodowego.

5.8. PARTNERSTWO NA RZECZ ROZWOJU WIELKOPOLSKIEGO RYNKU PRACY

Powstałe na mocy uchwały Zarządu Województwa Wielkopolskiego z 15 marca 2012 roku Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Wielkopolskiego Rynku Pracy kolejny rok kontynuowało swoją działalność. Liderem Partnerstwa jest Marszałek Województwa Wielkopolskiego, w imieniu którego rolę koordynatora działań pełni Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu. Sygnatariuszami Partnerstwa jest 51 podmiotów – w jego skład wchodzi w przeważającej części przedstawiciele administracji samorządowej, pracodawców, szkół wyższych oraz związków zawodowych.

W roku 2018 zorganizowano spotkanie „Holenderski rynek pracy – warunki pracy i zagrożenia”, wystawę mobilną pn. „Oblicza handlu ludźmi” oraz konferencję pt. „Wyzwania wielkopolskiego rynku pracy”.

Spotkanie „Holenderski rynek pracy – warunki pracy i zagrożenia” zorganizowano wraz z Ambasadą Królestwa Niderlandów oraz we współpracy z Fundacją Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu „La Strada”. Przedstawione zagadnienia dotyczyły kwestii dotyczących możliwości udzielenia wsparcia osobom, które spotykają się z trudnościami na holenderskim rynku pracy. Omówione zostały warunki pracy i pobytu, formy zatrudnienia w Holandii, prawa pracownicze, migracja zarobkowa Polaków, handel ludźmi, niewolnictwo i praca przymusowa w XXI wieku, a także to, jak chronić się przed zagrożeniami związanymi z podejmowaniem zatrudnienia za granicą.

Wystawę mobilną „Oblicza handlu ludźmi” można było zobaczyć w kwietniu 2018 roku w siedzibie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu, a w kolejnych tygodniach w zainteresowanych instytucjach na terenie województwa wielkopolskiego.

Na konferencji „Wyzwania wielkopolskiego rynku pracy” poruszone zostały kwestie konieczności poszerzania współpracy instytucji z podmiotami prywatnymi na rzecz rozwoju regionalnego rynku pracy. Przedstawiono wyzwania dotyczące zapotrzebowania na pracowników przy uwzględnieniu niskiego poziomu bezrobocia, które są stawiane instytucjom i przedsiębiorstwom. Zaprezentowana została struktura zatrudnienia na wielkopolskim rynku pracy oraz obszary deficytów kadrowych, a także prognoza demograficzna dla regionu, która przewiduje wzrost obciążenia demograficznego,

spowodowany zwiększaniem się grupy osób w wieku poprodukcyjnym. Przedstawione zostały również aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w Wielkopolsce i skala przeznaczonych na nie środków, jakie wydatkowano w ubiegłych latach. Innym poruszonym tematem było osiedlenie i aktywizowanie zawodowe repatriantów z Kazachstanu na terenie powiatu średzkiego oraz umożliwienie im funkcjonowania na polskim rynku pracy.

Ponadto przedstawiona została analiza dotycząca zatrudnienia obywateli spoza Unii Europejskiej/Europejskiego Obszaru Gospodarczego w Polsce, traktująca m.in. o zmianach przepisów od 1 stycznia 2018 roku dotyczących zatrudniania cudzoziemców i tego, jaki wpływ wywierają cudzoziemcy na wielkopolski rynek pracy. Na koniec konferencji omówiono wyniki badania „Zatrudnianie obywateli krajów Europy Wschodniej na terenie Wielkopolski – korzyści i zagrożenia” przeprowadzonego wśród wielkopolskich pracodawców. Do obszarów problemowych badania należały m.in.: struktura osób zatrudnionych w województwie wielkopolskim, okres zatrudniania obywateli spoza UE/EOG, stosowane formy zatrudnienia, charakter wykonywanej pracy, powody zatrudniania cudzoziemców przez polskich pracodawców oraz czynniki związane z fluktuacją kadr.

Wymienione wydarzenia stworzyły podmiotom działającym w ramach Partnerstwa możliwość wymiany informacji dotyczących aktualnej sytuacji na regionalnym rynku pracy oraz problemów, z jakimi borykają się osoby poszukujące pracy w Wielkopolsce. Spotkania organizowane w ramach Partnerstwa przyczyniają się także do podejmowania przez instytucje rynku pracy, uczelnie, przedsiębiorstwa i organizacje wspólnych inicjatyw służących zmniejszaniu skali bezrobocia w Wielkopolsce oraz do lepszego funkcjonowania lokalnego i regionalnego rynku pracy.

5.9. POZNAŃSKI PROGRAM PROMOCJI I WSPARCIA RZEMIOSŁ UNIKATOWYCH „ZAULEK RZEMIOSŁA”

W 2018 roku kontynuowano program „Zaulek Rzemiosła”, którego celem jest wsparcie procesu rewitalizacji gospodarczej, społecznej i kulturowej wybranych obszarów Poznania, promocja i ochrona cenionych i poszukiwanych specjalności rzemieślniczych, a ponadto aktywizacja zawodowa bezrobotnych posiadających kwalifikacje w zawodach rzemieślniczych.

Uczestnicy programu mają możliwość skorzystania z miejskich lokali użytkowych, wytypowanych przez Zarząd Komunalnych Zasobów Mieszkaniowych, ze stawką czynszu

wynoszącą 50% aktualnej stawki rynkowej, oznakowanie lokali uczestniczących w programie szyldami z logo programu, mogą liczyć na kampanie medialne i społeczne, zamieszczanie informacji o firmie uczestnika w mediach społecznościowych, szkolenia i doradztwo specjalistyczne oraz spotkania i networkingi. W programie mogą brać udział czynni rzemieślnicy, reprezentujący unikatowe specjalności, którzy są potencjalnie zainteresowani prowadzeniem swoich zakładów na terenie obszarów Poznania objętych programem, będący członkami Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej w Poznaniu, innych organizacji gospodarczych lub niezrzeszeni. Uczestniczyć również mogą bezrobotni posiadający kwalifikacje w zawodach rzemieślniczych, którzy chcą podjąć działalność w ramach programu, zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu, a także młodzi bezrobotni, zarejestrowani w PUP, którzy poprzez udział w programie chcą uzyskać status zawodowy rzemieślnika. Warunkiem uczestnictwa w programie jest wykonywanie działalności o profilu zgodnym z listą unikatowych specjalności rzemieślniczych, która została zatwierdzona na potrzeby programu. Partnerami odpowiedzialnymi za realizację programu są: Zarząd Komunalnych Zasobów Mieszkaniowych, Wielkopolska Izba Rzemieślnicza w Poznaniu, Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu, Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu, Urząd Miasta Poznania.

Program „Zaułek Rzemiosła” jest programem wieloletnim z corocznie uzgadnianym przez Partnerów planem działań. W roku 2018 wsparcie otrzymali rzemieślnicy z branż takich jak: tapicerstwo, malarstwo portretowe, fotografia artystyczna, renowacja mebli, naprawa zabytkowych zegarów, krawiectwo oraz ceramika.

5.10. BADANIA OPRACOWANIA I RAPORTY ZREALIZOWANE PRZEZ WYDZIAŁ BADAŃ I ANALIZ RYNKU PRACY WUP W POZNANIU

W 2018 roku Wydział Badań i Analiz Rynku Pracy WUP w Poznaniu przygotował i przedstawił w formie raportów:

1. badanie pn. „Przemysł spożywczy w Wielkopolsce. Znaczenie dla rynku pracy” – raport z badania zawiera diagnozę aktualnego stanu rozwoju przemysłu spożywczego (z uwzględnieniem struktury przemysłu spożywczego w województwie wielkopolskim), charakterystykę działalności firm z przemysłu spożywczego zlokalizowanych w regionie, uwarunkowań rozwoju przemysłu spożywczego w województwie wielkopolskim, charakterystykę sytuacji zatrudnienia w branży spożywczej w Wielkopolsce. W raporcie zamieszczono również analizę oferty edukacyjnej szkół ponadgimnazjalnych i wyższych kształcących w kierunkach

związanych z branżą spożywczą oraz rekomendacje działań zmierzających do ograniczenia oddziaływania istniejących barier. Zaproponowane zostały formy i narzędzia wspierania rozwoju przemysłu spożywczego w regionie, jakie powinny zostać wdrażane przez organy samorządowe, organizacje pracodawców, organizacje branżowe, instytucje rynku pracy i instytucje związane z edukacją,

2. badanie pn. „Zapotrzebowanie wielkopolskiego rynku pracy na kwalifikacje i kompetencje zawodowe” – raport z badania zawiera opis i ocenę aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania wielkopolskich pracodawców na zawody, kwalifikacje i kompetencje zawodowe. Analizuje ofertę edukacyjno-szkoleniową w Wielkopolsce, charakterystykę kanałów rekrutacyjnych, z jakich korzystają pracodawcy w Wielkopolsce. Zawiera rekomendacje działań dla organów samorządowych, instytucji rynku pracy oraz instytucji związanych z edukacją i szkolnictwem, mających na celu podnoszenie kompatybilności pomiędzy zapotrzebowaniem na określone kwalifikacje i kompetencje a ich podażą,
3. publikację „Cudzoziemcy na wielkopolskim rynku pracy w 2017 r.”, która zawiera informacje nt. sytuacji na wielkopolskim rynku pracy, uwarunkowań prawnych i skali zatrudniania cudzoziemców oraz charakterystykę cudzoziemców zza wschodniej granicy przyjeżdżających do Polski do pracy,
4. publikację „Zagrożenia wielkopolskiego rynku pracy” zawierającą, opracowane na podstawie prowadzonych w 2018 r. badań własnych, raporty:
 - Aktywizacja na wielkopolskim rynku pracy w 2017 r.;
 - Zapotrzebowanie na pracowników zgłoszone do wielkopolskich służb zatrudnienia w 2017 r.;
 - Sytuacja osób bezrobotnych 50+ w województwie wielkopolskim;
 - Problemowe grupy na wielkopolskim rynku pracy, osoby bezrobotne z III profilu pomocy, zawody „starzejące się”.

W 2018 r. we wszystkich powiatach województwa wielkopolskiego zrealizowano również czwartą edycję badania *Barometr zawodów*, która stanowi krótkoterminową prognozę zawodów (deficytowych, nadwyżkowych i w równowadze) na lokalnych rynkach pracy na rok 2019.

5.10.1. INNE BADANIA, OPRACOWANIA I RAPORTY

W 2018 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu przygotował następujące opracowania, analizy i raporty, będące podstawą kreowania polityki wielkopolskiego rynku pracy:

1. raport *Ocena sytuacji na wielkopolskim rynku pracy i realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy w 2017 roku*. Dokument przedstawia najważniejsze zjawiska zachodzące na rynku pracy w 2017 roku, wskazuje kierunki polityki rynku pracy oraz zadania realizowane przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego.
2. raport *Ocena sytuacji absolwentów szkół województwa wielkopolskiego rocznik 2016/2017 na rynku pracy*. Raport przygotowywany jest corocznie i dotyczy absolwentów danego rocznika. Sporządzony został na podstawie informacji pozyskanych z Ministerstwa Edukacji Narodowej dotyczących liczby absolwentów szkół ponadpodstawowych, szkół wyższych w Wielkopolsce oraz danych z powiatowych urzędów pracy dotyczących liczby bezrobotnych absolwentów. Dokument ma służyć korelacji kierunków kształcenia w szkołach ponadpodstawowych z przewidywanym zapotrzebowaniem na kadry.
3. Biuletyn Informacyjny Wojewódzkiego Urzędu Pracy - wydawany co miesiąc, prezentuje aktualne dane statystyczne oraz zestawienia analityczne dotyczące bezrobocia w Wielkopolsce.
4. *Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2018 rok* – opis dokumentu w podrozdziale 5.3.
5. Raport *Sprawozdanie z wykonania Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2017 rok*. Raport ukazuje, jak poszczególne instytucje i partnerzy rynku pracy zrealizowały w 2017 roku zaplanowane zadania i w jaki sposób wpłynęły one na funkcjonowanie wielkopolskiego rynku pracy.
6. *Analiza efektywności podstawowych form aktywizacji zawodowej, realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w Wielkopolsce w 2017 roku*. Opracowanie stanowi analizę efektywności aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, realizowanych przez powiatowe urzędy pracy województwa wielkopolskiego w 2017 roku. Analizę przygotowano na podstawie danych zawartych w formularzu sprawozdawczym MRPiPS-02 na 2017 rok,
7. *Zwolnienia grupowe w Wielkopolsce w 2017 roku*. Opracowanie przedstawia wielkość zgłoszonych zwolnień pracowników oraz zwolnień dokonanych przez zakłady pracy województwa wielkopolskiego w 2017 roku.
8. *Niepełnosprawni bezrobotni w Wielkopolsce w 2017 roku*. Opracowanie ukazuje sytuację osób niepełnosprawnych na wielkopolskim rynku pracy. Przedstawia stan bezrobocia rejestrowanego

tej grupy, liczbę osób niepełnosprawnych zwolnionych z zakładów pracy oraz udział bezrobotnych tej kategorii w różnych formach aktywizacji zawodowej, w tym w ramach programów powiatowych na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych.

9. *„Zatrudnienie obywateli krajów Europy Wschodniej na terenie wielkopolski. Korzyści i zagrożenia.”*. Badanie określa, czym kierują się polscy pracodawcy zatrudniając obcokrajowców, jakie z tego wynikają dla nich korzyści, jakie inne zjawiska niesie to za sobą i czy niezbędne jest zatrudnianie obcokrajowców ze Wschodu.
10. *Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie wielkopolskim w 2017 r.* Raport zawiera analizę skali i struktury bezrobocia rejestrowanego w zawodach oraz popytu na pracę dla poszczególnych zawodów na podstawie zgłaszanych ofert pracy. Określa deficyt lub nadwyżkę pracowników w regionie, co umożliwia wprowadzanie mechanizmów redukujących negatywne zjawiska na rynku pracy. Od 2015 r. raport jest opracowywany na podstawie nowych zaleceń metodycznych, z uwzględnieniem większej liczby źródeł ofert pracy.
11. *Biuletyn Informacyjny Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 pt. WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ w Wielkopolsce.*

Raporty, badania i opracowania przygotowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu dostępne są na stronie internetowej Urzędu: wuppozn.praca.gov.pl.

6. REALIZACJA PROGRAMÓW RYNKU PRACY

6.1. PROGRAMY RZĄDOWE FINANSOWANE Z REZERWY FUNDUSZU PRACY

W 2018 roku powiatowe urzędy pracy z Wielkopolski aplikowały o dodatkowe wsparcie finansowe z rezerwy Funduszu Pracy będącej w dyspozycji Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w kwocie 23 247,4 tys. zł na realizację następujących programów aktywizacji zawodowej:

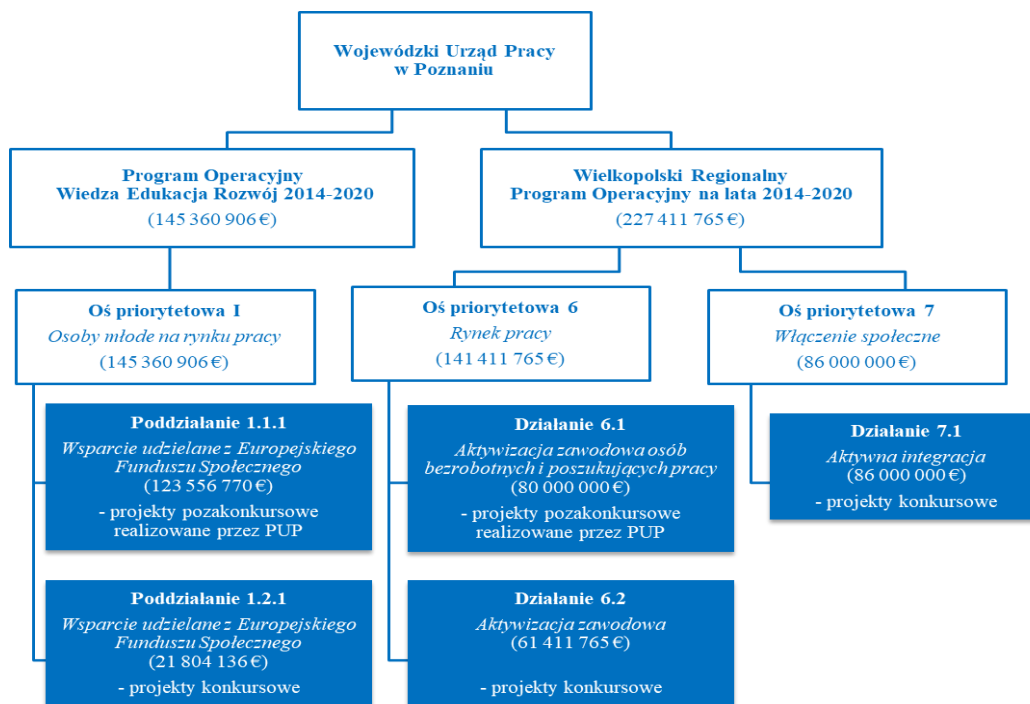
- bezrobotnych zwolnionych z pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników oraz pracowników objętych zwolnieniami monitorowanymi – 418,6 tys. zł,
- bezrobotnych niepełnosprawnych oraz bezrobotnych, którzy sprawowali opiekę nad osobą zależną, w szczególności niepełnosprawną – 40,0 tys. zł,
- bezrobotnych powracających z zagranicy - 236,0 tys. zł,

- bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia oraz na terenach rewitalizowanych, a także realizowanych w ramach Narodowego Programu Mieszkaniowego *Mieszkanie Plus* – 1 394,5 tys. zł,
- bezrobotnych zamieszkujących na wsi – 10 679,3 tys. zł,
- bezrobotnych długotrwale – 3 007,6 tys. zł,
- bezrobotnych rodziców powracających na rynek pracy oraz bezrobotnych opiekunów osób niepełnosprawnych - 1 185,9 tys. zł,
- bezrobotnych będących dłużnikami alimentacyjnymi – 28,0 tys. zł,
- bezrobotnych w wieku 45 lat i powyżej – 4 085,2 tys. zł,
- innych programów, których realizacja wynikała z diagnozy bieżących potrzeb rynku pracy (spółdzielnie socjalne, bezrobotni w wieku 30-50, osoby bezrobotne posiadające co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia, program wspierania rozwoju przedsiębiorczości i program staży w placówkach ARiMR) – 2 172,3 tys. zł.

6.2. DZIAŁANIA WSPÓLFINANSOWANE Z EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO (EFS) WDRAŻANE PRZEZ WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W POZNANIU

W 2018 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu w ramach działań współfinansowanych z EFS kontynuował wspieranie osób w obszarze zatrudnienia oraz włączenia i integracji społecznej. WUP w Poznaniu wdrażał przedstawione na poniższym schemacie działania Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER) oraz Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 (WRPO 2014+).

Schemat 6.1 Programy współfinansowane z EFS wdrażane przez WUP w Poznaniu w 2018 r.¹

Źródło: Opracowanie własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu

Programy służą realizacji założeń *Strategii Europa 2020* i są finansowane ze środków EFS oraz środków krajowych. PO WER jest programem centralnym, w którym wsparcie osób młodych znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy wdrażane jest przez wojewódzkie urzędy pracy. W Wielkopolsce na wdrażanie interwencji w latach 2014-2020 przyznano budżet w wysokości 145,4 mln € (tj. 624,6 mln zł)². Natomiast w WRPO 2014+ na realizację działań w obszarze zatrudnienia oraz włączenia i integracji społecznej zaplanowano środki w wysokości 227,4 mln € (tj. 977,8 mln zł)³.

Działania WUP w Poznaniu współfinansowane z EFS skierowane są do osób i grup społecznych, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. W obu Programach dotychczas wsparciem w obszarze rynku pracy obejmowane były osoby pozostające bez zatrudnienia. Od 2019 roku pomoc udzielana będzie również osobom pracującym znajdującym się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. W obszarze rynku pracy pomoc dedykowana osobom do 29 roku życia odbywała się w projektach PO WER. Natomiast osoby w wieku 30 lat i więcej otrzymywały wsparcie w projektach WRPO 2014+. Projekty w trybie pozakonkursowym, skierowane wyłącznie do zarejestrowanych osób bezrobotnych, realizowane były przez powiatowe urzędy

¹ Wartość środków przyznanych województwu wielkopolskiemu na lata 2014-2020 zawiera rezerwę wykonania.

² Wartość środków zaplanowanych na lata 2014-2020, wraz z rezerwą wykonania. Wartość wyrażona w zł została obliczona na podstawie algorytmu przeliczania środków EFS.

³ Patrz jw.

pracy z terenu całego województwa. W projektach konkursowych wsparcie osób niepracujących, w tym niezarejestrowanych jako bezrobotne, mogło być udzielane przez wszystkie instytucje rynku pracy. W celu poprawy sytuacji społeczno-zawodowej mieszkańców regionu WUP w Poznaniu w WRPO 2014+ realizował działania w obszarze włączenia społecznego. Projekty, których celem było zwiększenie szans na rynku pracy osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, były realizowane przez wyłonione w ramach konkursów podmioty ekonomii społecznej, organizacje pozarządowe, instytucje rynku pracy, jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego i państwowe jednostki budżetowe. WUP w Poznaniu, pełniąc rolę Instytucji Pośredniczącej we wdrażanych Programach, podejmował działania zmierzające do skutecznej realizacji wsparcia poprzez m.in. wybór projektów do dofinansowania, zawieranie umów o dofinansowanie, monitorowanie, kontrolowanie oraz rozliczanie projektów, jak również prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych. Ze względu na rozłożenie w czasie procesu uzyskiwania efektów podejmowanych działań współfinansowanych z EFS, przedstawione w podrozdziałach informacje obejmują okres od 2014 r. do końca 2018 roku.

6.2.1 PROJEKTY PROGRAMU OPERACYJNEGO WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ 2014-2020

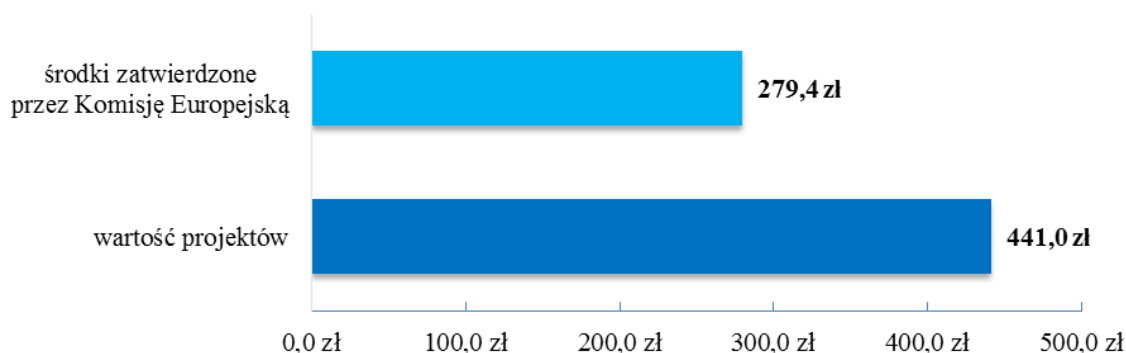
WUP w Poznaniu w PO WER wspierał osoby do 29 roku życia w celu zwiększenia ich możliwości zatrudnieniowych. Na realizację projektów WUP w Poznaniu otrzymał kwotę ponad 145,4 mln € (tj. 624,6 mln zł)⁴. Zasoby te służą w szczególności wspieraniu osób bez pracy, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu, czyli tzw. młodzieży NEET. Z uwagi na zmiany wprowadzone do Programu, w 2019 r. w projektach konkursowych pomocą obejmowane będą również osoby z następujących grup: imigranci (w tym osoby polskiego pochodzenia), reemigranci, osoby odchodzące z rolnictwa i ich rodziny, tzw. ubodzy pracujący, osoby zatrudnione na umowach krótkoterminowych oraz pracujący w ramach umów cywilno-prawnych.

Aby poprawić sytuację młodych osób na rynku pracy, WUP w Poznaniu zorganizował dotychczas łącznie 5 naborów projektów pozakonkursowych w Poddziałaniu 1.1.1 dla powiatowych urzędów pracy (w tym 2 w 2018 r.) oraz 2 konkursy w Poddziałaniu 1.2.1 dla wszystkich instytucji rynku pracy (w tym 1 w 2018 r.). Wsparciem w projektach pozakonkursowych obejmowane były osoby zarejestrowane jako bezrobotne w wieku 18-29 lat. W projektach konkursowych uczestniczyły osoby niepracujące od 15 do 29 roku życia, w tym

⁴ Wartość środków zaplanowanych na lata 2014-2020, wraz z rezerwą wykonania. Wartość wyrażona w zł została obliczona na podstawie algorytmu przeliczania środków EFS.

w szczególności osoby niefigurujące w rejestrze bezrobotnych. Do końca 2018 roku w Wielkopolsce realizowanych było 185 umów o dofinansowanie projektów PO WER o łącznej wartości 441,0 mln zł, co stanowi 70,6% przyznanych środków. Do końca 2018 r. Komisja Europejska zatwierdziła wydatki w wysokości 279,4 mln zł, co stanowi 63,4% wartości projektów.

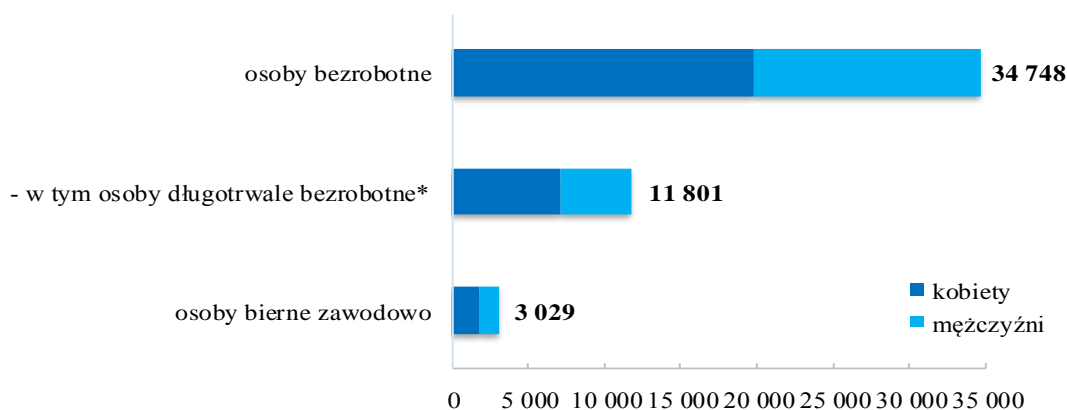
Wykres 6.1 Postęp finansowy w ramach Poddziałania 1.1.1 i 1.2.1 PO WER – w mln zł

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

W realizowanych w Wielkopolsce projektach PO WER do końca 2018 r. pomocą objęto niemal 37,8 tys. osób od 15 do 29 roku życia tj. 198,0% osób zaplanowanych do objęcia pomocą w tym okresie. Osoby bezrobotne stanowiły 92,0% wszystkich uczestników, a osoby bierne zawodowo 8,0%.

Wykres 6.2 Liczba osób, które otrzymały wsparcie w projektach Poddziałania 1.1.1 i 1.2.1 PO WER wg statusu na rynku pracy

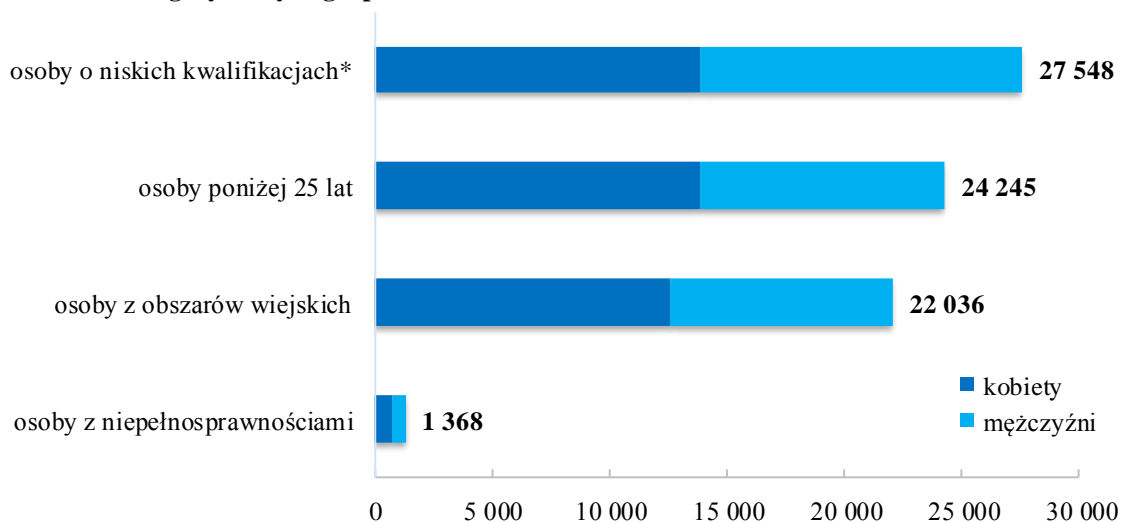

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

* Zgodnie z Wytycznymi w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 definicja pojęcia „osoba długotrwale bezrobotna” różni się w zależności od wieku. W przypadku osób w wieku poniżej 25 lat to osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 6 miesięcy, a w przypadku osób w wieku 25 lat lub więcej to osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy.

Struktura uczestników projektów obrazuje jak trudną do aktywizacji zawodowej grupę stanowili odbiorcy wsparcia. Spośród wszystkich osób objętych wsparciem 72,9% posiadało niskie kwalifikacje. Niemal 2/3 wszystkich osób korzystających z pomocy to ludzie poniżej 25 roku życia (64,2%). Ponad połowę uczestników projektów stanowili mieszkańcy obszarów wiejskich (58,3%).

Wykres 6.3 Liczba osób, które otrzymały wsparcie w projektach Poddziałania 1.1.1 i 1.2.1 PO WER wg wybranych grup

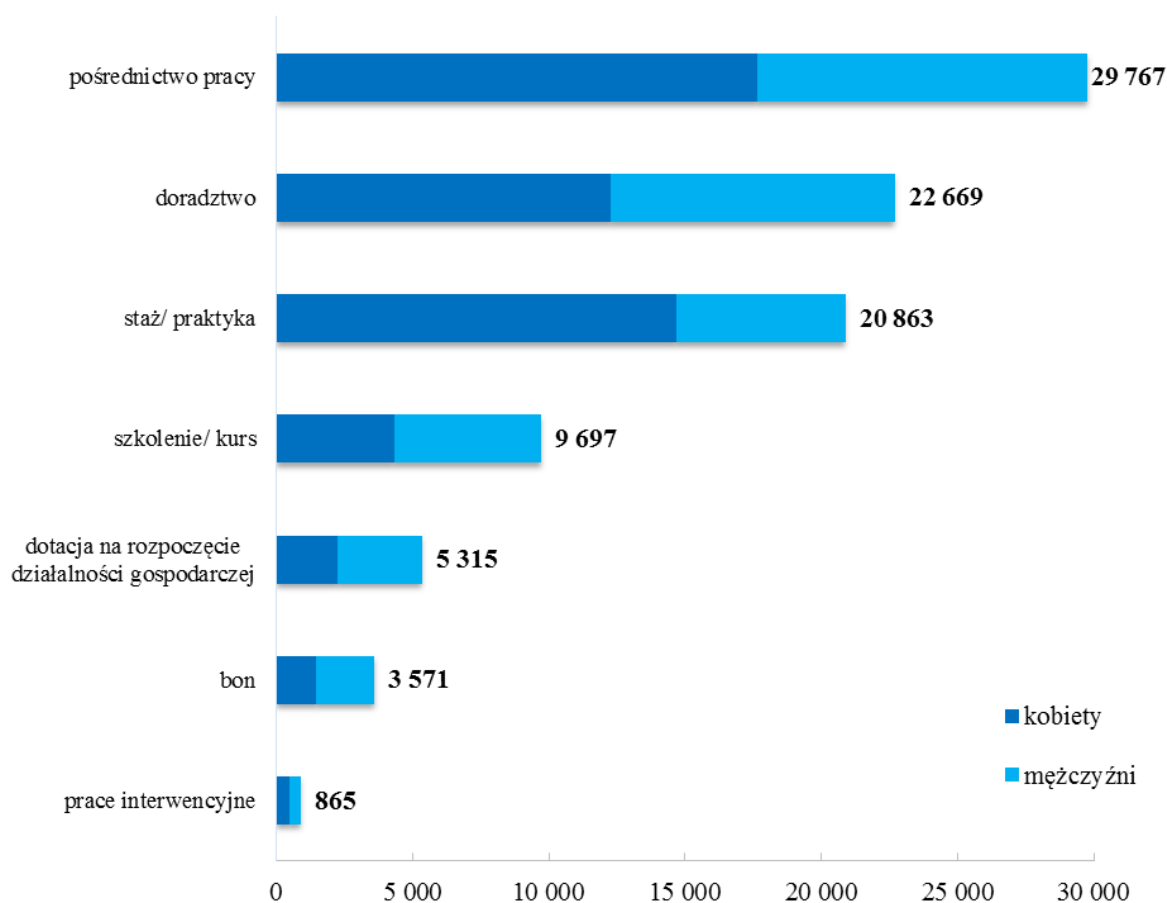

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

* Osoby o niskich kwalifikacjach to osoby nieposiadające żadnego wykształcenia lub posiadające wykształcenie na poziomie podstawowym (szkoła podstawowa), gimnazjalnym (gimnazjum) lub ponadgimnazjalnym (liceum, liceum profilowane, technikum, technikum uzupełniające, zasadnicza szkoła zawodowa).

Osoby przystępujące do projektów obejmowane były działaniami mającymi na celu udzielenie pomocy adekwatnej do ich potrzeb i możliwości oraz uwzględniającej sytuację na rynku pracy. Najczęściej uczestnicy korzystali z pomocy w formie pośrednictwa pracy (78,8%) oraz doradztwa (60,0%), m.in. w formie poradnictwa zawodowego. W projektach realizowane były również staże lub praktyki (skorzystało z nich 55,2% osób) oraz szkolenia lub kursy (skorzystało z nich 25,7% osób), umożliwiające zdobycie wiedzy i doświadczenia zawodowego. Około 14,1% uczestników, dzięki otrzymaniu bezzwrotnych środków, założyło własną działalność gospodarczą.

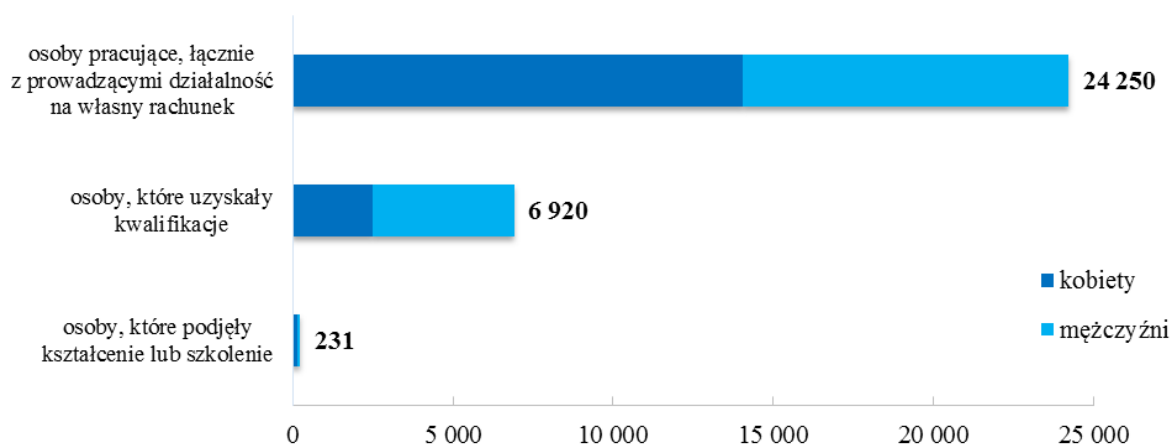
Wykres 6.4 Liczba osób, które otrzymały najbardziej popularne formy wsparcia w projektach Poddziałania 1.1.1 i 1.2.1 PO WER

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Najważniejszym bezpośrednim efektem prowadzonych w PO WER działań był powrót lub wejście uczestnika na rynek pracy. Do końca 2018 roku w ciągu 4 tygodni od momentu zakończenia udziału w projekcie pracę, również w formie samozatrudnienia, podjęło ponad 24,3 tys. osób. Dodatkowo dzięki uczestnictwu w szkoleniu lub kursie niemal 7,0 tys. uczestników projektów PO WER uzyskało kwalifikacje.

Wykres 6.5 Bezpośrednie efekty działań realizowanych w projektach Poddziałania 1.1.1 i 1.2.1 PO WER (mierzone do 4 tygodni od momentu zakończenia udziału w projekcie) – liczba osób

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Poza efektami mierzonymi w okresie do 4 tygodni po zakończeniu udziału uczestnika w projekcie, monitorowany był wskaźnik efektywności zatrudnieniowej. Pokazuje on odsetek osób, które przed przystąpieniem do projektu nie pracowały, a w okresie do 3 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie posiadały pracę spełniającą określone wymogi dotyczące m.in. okresu zatrudnienia.⁵ Zakończone projekty pozakonkursowe realizowane przez powiatowe urzędy pracy cechowały się wysoką efektywnością zatrudnieniową, która w projektach rozliczonych do końca 2018 roku znacznie przekroczyła oczekiwaną wartość. Dla poszczególnych grup docelowych wsparcia kształtowała się ona na poziomie od 63,7% do 84,8%. W zakończonych projektach konkursowych również osiągnięto efektywność na wyższym niż zakładano poziomie. W zależności od kategorii osób, które otrzymały pomoc wskaźnik osiągał poziom od 36,6% do 58,8%.⁶ Szczegóły dotyczące efektywności zatrudnieniowej we wszystkich zakończonych projektach przedstawia poniższa tabela.

⁵ Efektywność zatrudnieniowa jest mierzona zgodnie metodologią określoną w *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020*.

⁶ Informacje w zakresie efektywności zatrudnieniowej dotyczą projektów wyłonionych do dofinansowania w naborach Poddziałania 1.1.1 PO WER przeprowadzonych w 2015, 2016 i 2017 r. oraz w konkursie przeprowadzonym w 2015 r. w Poddziałaniu 1.2.1 PO WER. Projekty te zostały zakończone, a postęp rzeczowy oraz finansowy został zweryfikowany i zatwierdzony przez WUP w Poznaniu.

Tabela 6.1 Efektywność zatrudnieniowa projektów zakończonych w PO WER (mierzona w momencie podjęcia pracy – nie później niż po upływie 3 miesięcy od zakończenia udziału w projekcie)

Rok ogłoszenia naboru	Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dla poszczególnych kategorii osób	Minimalna wartość założona w naborze	Wartość osiągnięta w zakończonych i rozliczonych projektach PO WER
PROJEKTY POZAKONKURSOWE (PUP) - Poddziałanie 1.1.1			
2015	o niskich kwalifikacjach	36,0%	67,1%
	długotrwale bezrobotnych	35,0%	68,4%
	z niepełnosprawnościami	17,0%	70,8%
	niekwalifikujących się do żadnej z ww. grup docelowych	43,0%	77,4%
2016	o niskich kwalifikacjach	48,0%	71,0%
	długotrwale bezrobotnych	35,0%	70,6%
	z niepełnosprawnościami	17,0%	63,7%
	niekwalifikujących się do żadnej z ww. grup docelowych	43,0%	80,6%
2017	o niskich kwalifikacjach	48,0%	65,1%
	długotrwale bezrobotnych	35,0%	66,2%
	z niepełnosprawnościami	17,0%	66,9%
	niekwalifikujących się do żadnych z ww. grup docelowych	43,0%	84,8%
PROJEKTY KONKURSOWE - Poddziałanie 1.2.1			
2015	o niskich kwalifikacjach	36,0%	44,2%
	długotrwale bezrobotnych	35,0%	49,0%
	z niepełnosprawnościami	17,0%	36,6%
	niekwalifikujących się do żadnych z ww. grup docelowych	43,0%	58,8%

6.2.2 PROJEKTY WIELKOPOLSKIEGO REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO NA LATA 2014-2020

WUP w Poznaniu w ramach WRPO 2014+ odpowiedzialny był za wdrażanie działań ukierunkowanych na wzrost zatrudnienia osób bezrobotnych, poszukujących pracy i biernych zawodowo, znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, będących powyżej 29 roku życia, w tym osób zarejestrowanych w PUP. W celu realizacji działań w obszarze zatrudnienia WUP otrzymał do dyspozycji na lata 2014-2020 środki w wysokości 141,4 mln € (tj. 608,1 mln zł)⁷. W związku z aktualną sytuacją gospodarczą regionu do Programu wprowadzone zostały zmiany, które w projektach konkursowych umożliwią udzielanie pomocy również osobom pracującym znajdującym się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.

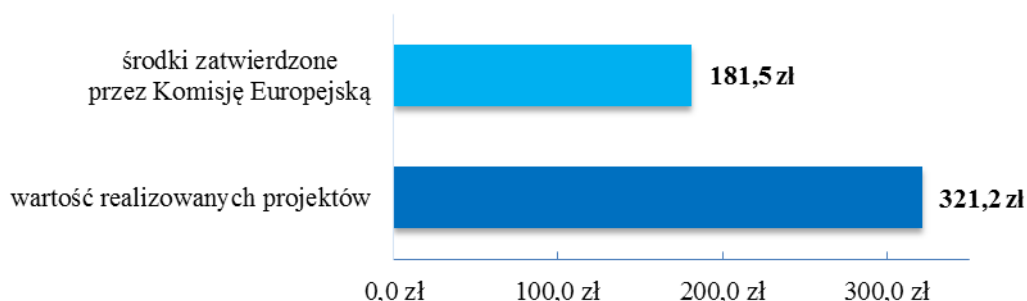
Dotychczas w Działaniu 6.1 WUP w Poznaniu przeprowadził 4 nabory wniosków o dofinansowanie projektów pozakonkursowych realizowanych przez powiatowe urzędy pracy (w tym 1 w 2018 r.), w których wsparcie kierowane było wyłącznie do osób znajdujących się w rejestrze bezrobotnych. Natomiast w Działaniu 6.2 WUP w Poznaniu ogłosił 4 konkursy

⁷ Wartość środków zaplanowanych na lata 2014-2020, wraz z rezerwą wykonania. Wartość wyrażona w zł została obliczona na podstawie algorytmu przeliczania środków EFS.

wniosków o dofinansowanie projektów dla wszystkich instytucji rynku pracy (w tym 1 w 2018 r.). Wsparcie w projektach konkursowych oferowane było wszystkim osobom w wieku 30 lat i więcej, nieposiadającym zatrudnienia i poszukującym pracy. Osoby pracujące będące w trudnej sytuacji na rynku pracy będą mogły uczestniczyć w projektach, których realizacja rozpocznie się w 2019 r.

Wartość wszystkich 268 umów o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach WRPO 2014+ w obszarze zatrudnienia wyniosła 321,2 mln zł, co stanowi 52,8% przyznanych środków. Do końca 2018 roku Komisja Europejska certyfikowała 56,5% wartości projektów, tj. 181,5 mln zł. (tym samym osiągnięto założenia dotyczące certyfikacji). Proces rozliczania projektów jest kontynuowany.

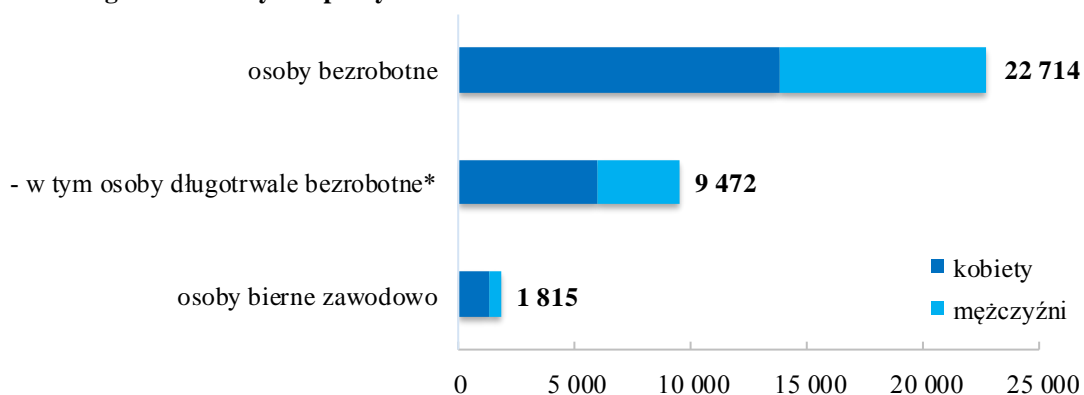
Wykres 6.6 Postęp finansowy w ramach Działania 6.1 i 6.2 WRPO 2014+ – w mln zł

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

W projektach ukierunkowanych na wzrost zatrudnienia osób powyżej 29 roku życia, uczestniczyło ponad 24,5 tys. osób tj. 138,3% osób zaplanowanych do objęcia pomocą w tym okresie. Osoby bezrobotne stanowiły 92,6% wszystkich uczestników projektów, a osoby bierne zawodowo 7,4%.

Wykres 6.7 Liczba osób, które otrzymały wsparcie w projektach Działania 6.1 i 6.2 WRPO 2014+ wg statusu na rynku pracy

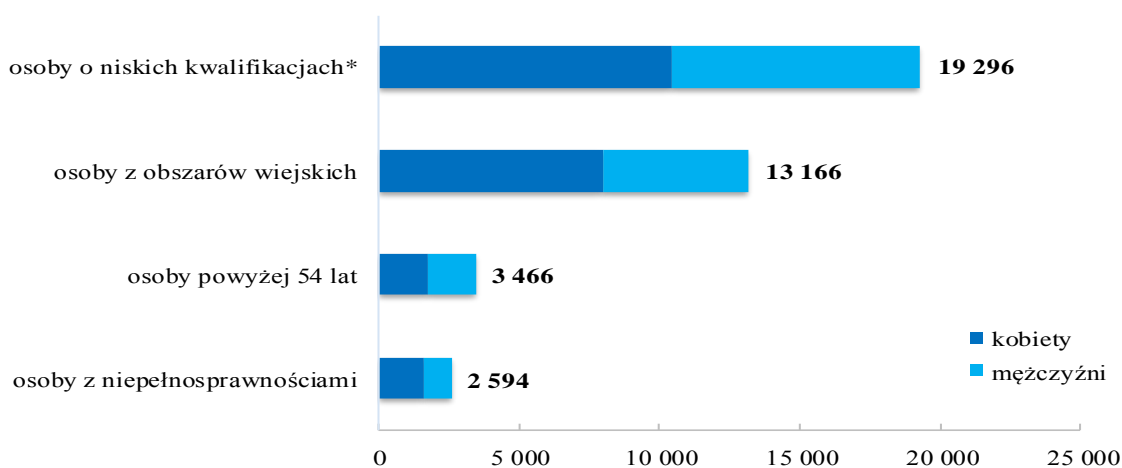

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

* Zgodnie z Wytycznymi w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 definicja pojęcia „osoba długotrwale bezrobotna” różni się w zależności od wieku. W przypadku osób w wieku 25 lat lub więcej to osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy.

Ponad połowa uczestników projektów to kobiety (61,5%) oraz mieszkańcy obszarów wiejskich (53,7%). W projektach brały udział osoby mające trudności z dostosowaniem się do wymogów rynku pracy, w tym osoby o niskich kwalifikacjach (78,7%), osoby powyżej 54 roku życia (14,1%) oraz osoby z niepełnosprawnościami (10,6%). Struktura uczestników projektów potwierdza, że wsparcie kierowane było do osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy.

Wykres 6.8 Liczba osób, które otrzymały wsparcie w projektach Działania 6.1 i 6.2 WRPO 2014+ wg wybranych grup

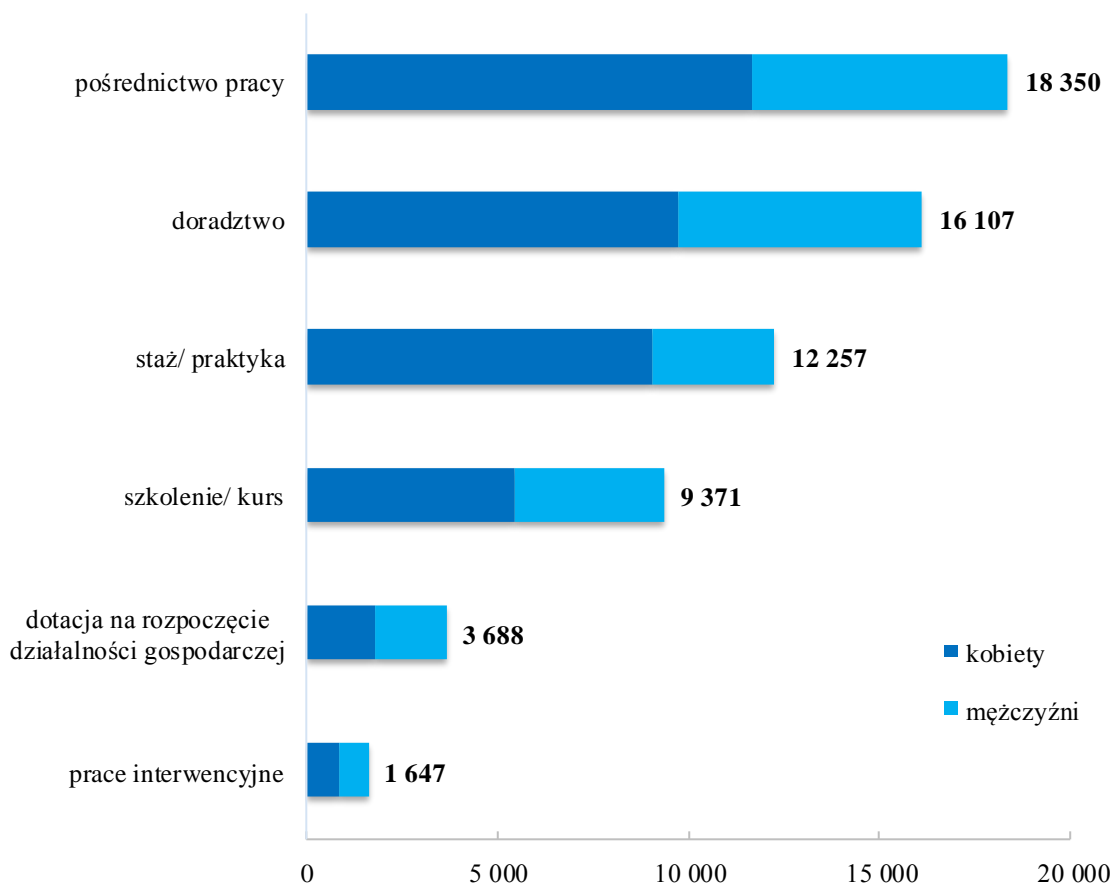

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

* Osoby o niskich kwalifikacjach to osoby nieposiadające żadnego wykształcenia lub posiadające wykształcenie na poziomie podstawowym (szkoła podstawowa), gimnazjalnym (gimnazjum) lub ponadgimnazjalnym (liceum, liceum profilowane, technikum, technikum uzupełniające, zasadnicza szkoła zawodowa).

Uczestnicy projektów najczęściej korzystali z pośrednictwa pracy (74,8%) oraz doradztwa (65,7%), w tym poradnictwa zawodowego. Popularne było również wsparcie w postaci stażu lub praktyki (50,0%) oraz szkolenia lub kursu (38,2%) umożliwiające uczestnikom zdobycie doświadczenia oraz wiedzy niezbędnych w pracy zawodowej. Spośród wszystkich osób, 15,0% skorzystało z możliwości uzyskania bezzwrotnych środków na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

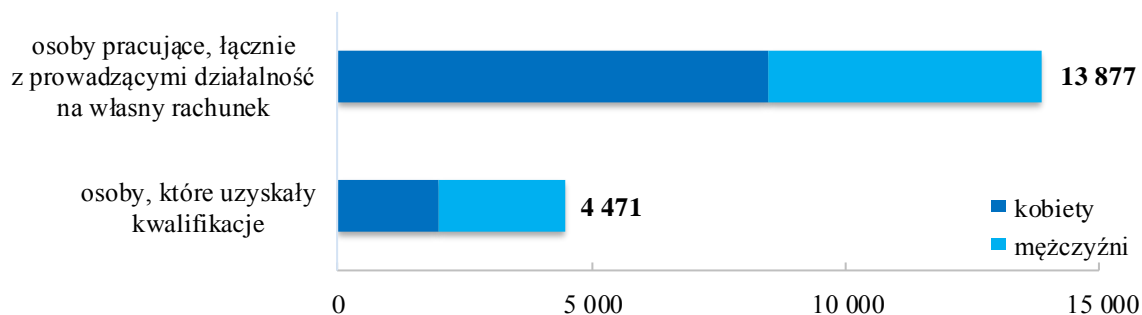
Wykres 6.9 Liczba osób powyżej 29 lat, które otrzymały najbardziej popularne formy wsparcia w projektach Działania 6.1 i 6.2 WRPO 2014+

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

W wyniku interwencji w obszarze rynku pracy do końca 2018 roku w ciągu 4 tygodni od momentu zakończenia udziału w projekcie ponad 13,9 tys. osób podjęło zatrudnienie (łącznie z osobami prowadzącymi działalność gospodarczą), a ponad 4,5 tys. osób uzyskało kwalifikacje.

Wykres 6.10 Bezpośrednie efekty działań realizowanych w projektach Działania 6.1 i 6.2 WRPO 2014+ (mierzone do 4 tygodni od momentu zakończenia udziału w projekcie) – liczba osób

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Efektywność zatrudnieniowa jest mierzona nie później niż po upływie 3 miesięcy od zakończenia przez uczestnika udziału w projekcie⁸. W zrealizowanych projektach, w których zakończono monitorowanie efektywności, została ona osiągnięta na wyższym poziomie niż był wymagany. Projekty powiatowych urzędów pracy z 2015, 2016 i 2017 r. charakteryzowały się wysoką efektywnością zatrudnieniową pomiędzy 58,2% a 70,7% w zależności od grupy docelowej. Efektywność zatrudnieniowa w projektach konkursowych również była wyższa od zakładanej i wyniosła od 34,0% do 58,5% w zależności od grupy osób.⁹ Szczegółowe informacje dotyczące efektywności zatrudnieniowej we wszystkich zakończonych projektach przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 6.2 Efektywność zatrudnieniowa projektów zakończonych w WRPO 2014+ (mierzona w momencie podjęcia pracy – nie później niż po upływie 3 miesięcy od zakończenia udziału w projekcie)

Rok ogłoszenia naboru	Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dla poszczególnych kategorii osób	Minimalna wartość założona w naborze	Wartość osiągnięta w zakończonych i rozliczonych projektach WRPO
PROJEKTY POZAKONKURSOWE (PUP) - Działanie 6.1			
2015	o niskich kwalifikacjach	36,0%	63,7%
	długotrwale bezrobotnych	35,0%	59,3%
	z niepełnosprawnościami	17,0%	62,6%
	niekwalifikujących się do żadnej z ww. grup docelowych	43,0%	69,9%
2016	o niskich kwalifikacjach	38,0%	68,9%
	długotrwale bezrobotnych	30,0%	64,9%
	z niepełnosprawnościami	33,0%	68,5%
	kobiety	39,0%	70,7%
	osoby w wieku 50 lat i więcej	33,0%	63,2%
2017	o niskich kwalifikacjach	38,0%	62,8%
	długotrwale bezrobotnych	30,0%	58,2%
	z niepełnosprawnościami	33,0%	62,9%
	kobiety	39,0%	67,7%
	osoby w wieku 50 lat i więcej	33,0%	61,2%
PROJEKTY KONKURSOWE - Działanie 6.2			
2015	o niskich kwalifikacjach	36,0%	43,7%
	długotrwale bezrobotnych	35,0%	43,2%
	z niepełnosprawnościami	17,0%	34,0%
	niekwalifikujących się do żadnej z ww. grup docelowych	43,0%	58,5%

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

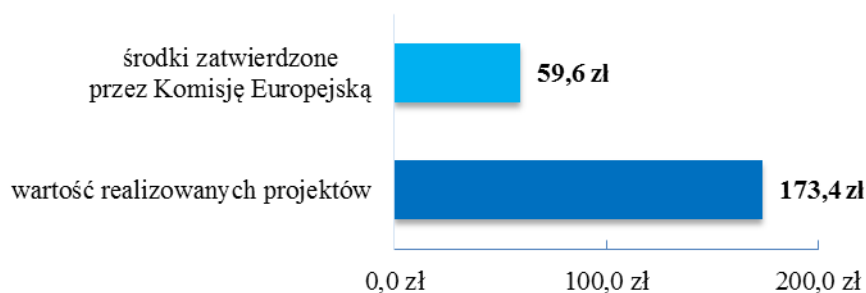
⁸ Efektywność zatrudnieniowa jest mierzona zgodnie metodologią określoną w *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020*.

⁹ Informacje w zakresie efektywności zatrudnieniowej dotyczą projektów wyłonionych do dofinansowania w naborach Działania 6.1 WRPO 2014+przeprowadzonych w 2015, 2016 i 2017 r. oraz w konkursie przeprowadzonym w 2015 r. w Działaniu 6.2 WRPO 2014+. Projekty te zostały zakończone, a postępowanie rzeczowy oraz finansowy został zweryfikowany i zatwierdzony przez WUP w Poznaniu.

WUP w Poznaniu dysponuje również środkami w wysokości 86,0 mln € (tj. 369,6 mln zł)¹⁰, które przeznaczył na realizację działań ukierunkowanych na zwiększenie szans na zatrudnienie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób oddalonych od rynku pracy i ich rodzin.

Od 2014 roku WUP w Poznaniu w Działaniu 7.1 WRPO 2014+ ogłosił 1 nabór pozakonkursowy wniosków o dofinansowanie na realizację projektów przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie oraz Ośrodki Pomocy Społecznej/Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie w miastach na prawach powiatów wykonujących zadania PCPR (anulowany) i 5 konkursów na realizację projektów przez podmioty ekonomii społecznej, organizacje pozarządowe, instytucje rynku pracy, jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego i państwowe jednostki budżetowe (w tym 2 w 2018 roku). Do końca 2018 roku w Działaniu 7.1 realizowane były 172 umowy o dofinansowanie projektów konkursowych o łącznej wartości 173,4 mln zł, co stanowi 46,9% przyznanych środków. Do końca 2018 r. Komisja Europejska zatwierdziła wydatki w wysokości 59,6 mln zł, co stanowi 34,4% wartości projektów (tym samym osiągnięto założenia dotyczące certyfikacji). Proces rozliczania projektów jest kontynuowany.

Wykres 6.11 Postęp finansowy w ramach Działania 7.1 WRPO 2014+ – w mln zł

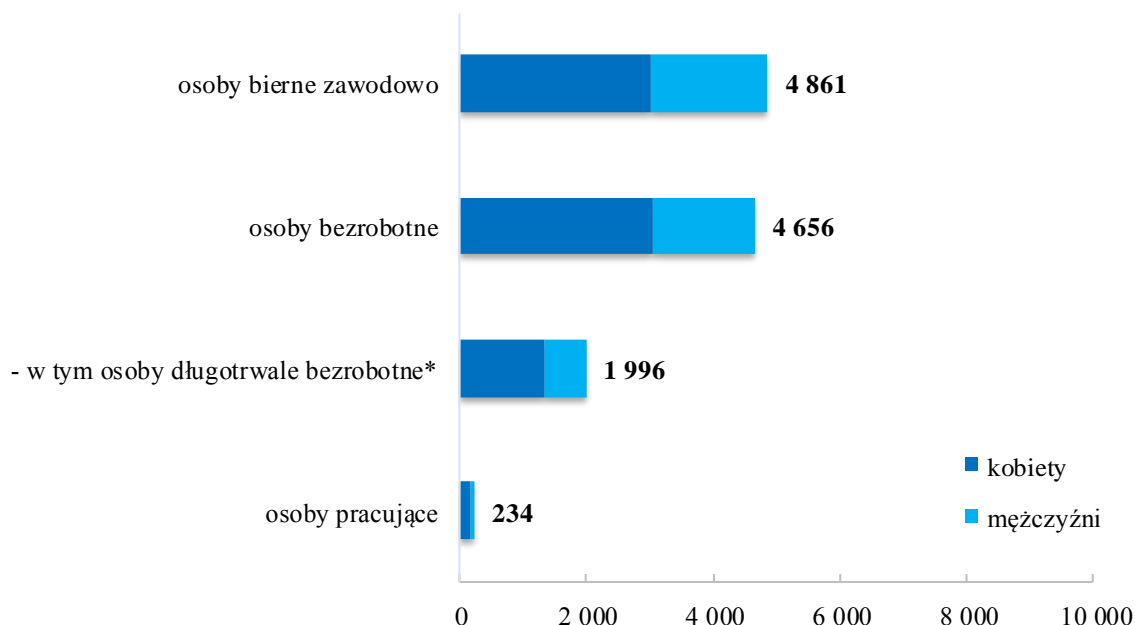

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Z pomocy oferowanej w projektach w obszarze integracji społecznej skorzystało ponad 9,8 tys. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, tj. 108,5% osób zaplanowanych do objęcia pomocą w tym okresie. Osoby bierne zawodowo stanowiły 49,9% wszystkich uczestników, osoby bezrobotne 47,7%, a osoby pracujące 2,4%.

¹⁰ Wartość środków zaplanowanych na lata 2014-2020, wraz z rezerwą wykonania. Wartość wyrażona w zł została obliczona na podstawie algorytmu przeliczania środków EFS.

Wykres 6.12 Liczba osób, które otrzymały wsparcie w projektach Działania 7.1 WRPO 2014+ wg statusu na rynku pracy

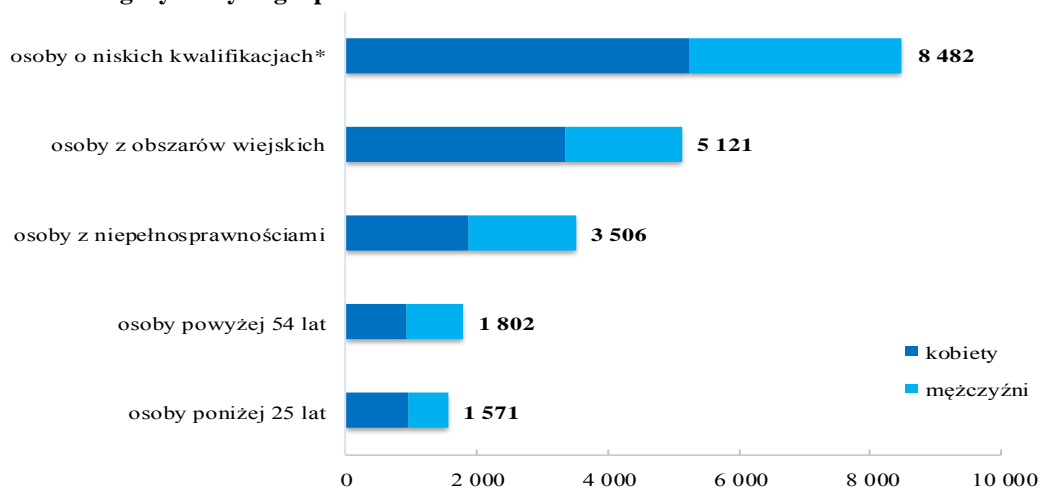

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

* Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020* definicja pojęcia „osoba długotrwale bezrobotna” różni się w zależności od wieku. W przypadku osób w wieku poniżej 25 lat to osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 6 miesięcy, a w przypadku osób w wieku 25 lat lub więcej to osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy.

W projektach brały udział częściej kobiety (63,9%) niż mężczyźni (36,1%). We wspartej grupie dominowały osoby posiadające niskie kwalifikacje (87,0%). Ponad połowa uczestników mieszkała na obszarach wiejskich (52,5%). Z pomocy skorzystało również stosunkowo dużo osób z niepełnosprawnościami (36,0%). Struktura uczestników projektów obrazuje wewnętrzne zróżnicowanie grupy docelowej projektów Działania 7.1.

Wykres 6.13 Liczba osób, które otrzymały wsparcie w projektach Działania 7.1 WRPO 2014+ wg wybranych grup

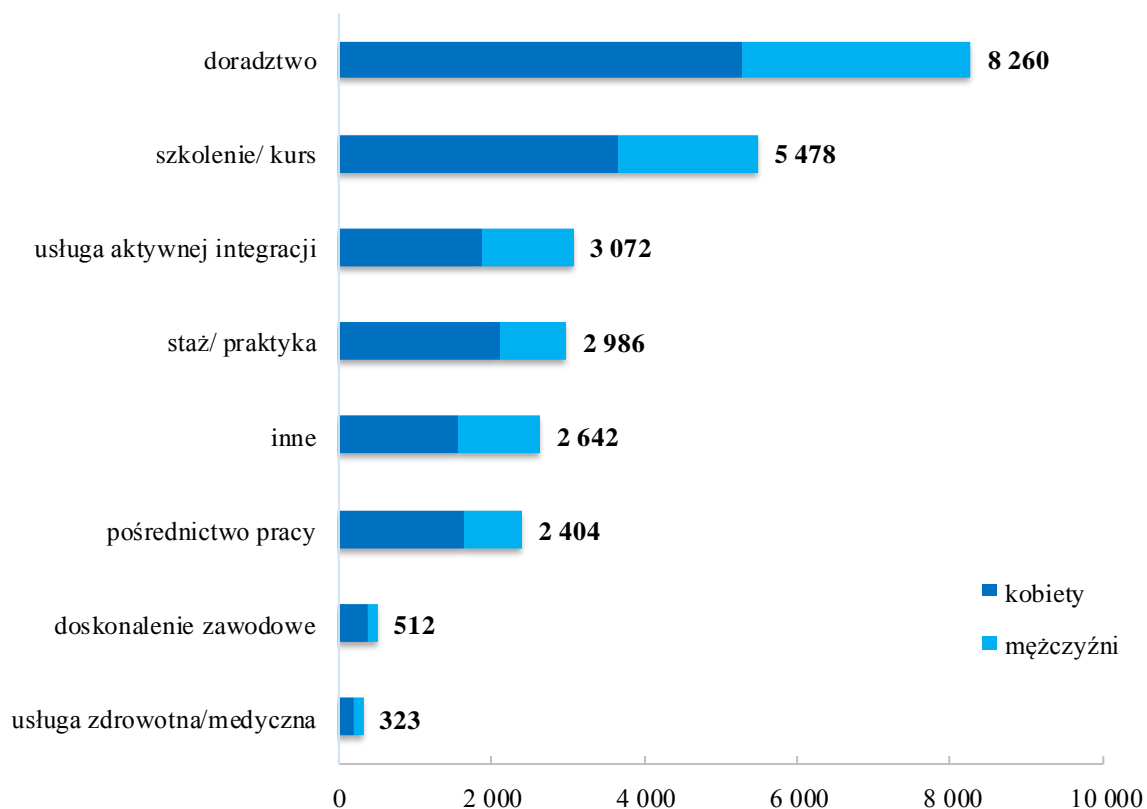

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

* Osoby o niskich kwalifikacjach to osoby nieposiadające żadnego wykształcenia lub posiadające wykształcenie na poziomie podstawowym (szkoła podstawowa), gimnazjalnym (gimnazjum) lub ponadgimnazjalnym (liceum, liceum profilowane, technikum, technikum uzupełniające, zasadnicza szkoła zawodowa).

Z uwagi na trudną sytuację oraz różnorodność grupy docelowej w działaniach prowadzonych w obszarze integracji przed realizacją projektu przeprowadzana była diagnoza potrzeb i możliwości osób, którym oferowano pomoc. Środki wydatkowane były m.in. na wsparcie w formie doradztwa (84,7%), w tym poradnictwa zawodowego i doradztwa psychologicznego, szkoleń i kursów (56,2%) oraz usług aktywnej integracji (31,5%). Zróżnicowane działania oferowane w projektach miały na celu przywrócenie osobom zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym możliwości zatrudnienia oraz ich integrację ze społeczeństwem.

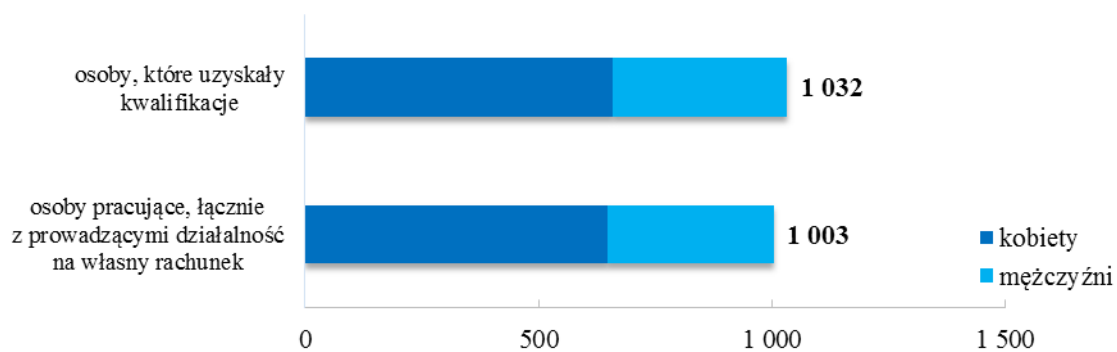
Wykres 6.14 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które otrzymały najbardziej popularne formy wsparcia w ramach Działania 7.1 WRPO 2014+

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Działania realizowane w projektach mających na celu poprawę sytuacji życiowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wymagają kompleksowości i czasu. Do końca 2018 roku spośród wszystkich uczestników, którzy zakończyli udział we wsparciu ponad 1,0 tys. osób zdobyło kwalifikacje i tyle samo osób podjęło zatrudnienie.

Wykres 6.15 Bezpośrednie efekty działań realizowanych w ramach Działania 7.1 WRPO 2014+ (mierzone do 4 tygodni od momentu zakończenia udziału w projekcie) – liczba osób

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Działania prowadzone przez WUP w Poznaniu skierowane były do trudnych w aktywizacji grup docelowych, wymagających różnorodnego i długotrwałego wsparcia. W roku 2018 wraz z wydatkowaniem i rozliczaniem kolejnych środków w ramach PO WER i WRPO 2014+ obserwowany był systematyczny wzrost pozytywnych rezultatów udzielonego mieszkańcom regionu wsparcia w realizowanych projektach.

W konsekwencji WUP w Poznaniu osiągnął główne cele PO WER i WRPO, wyznaczone do realizacji do końca 2018 r. Jednocześnie WUP, dzięki współfinansowaniu z EFS, kontynuuje działania na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, a także osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

6.3. IV EDYCJA BADANIA BAROMETR ZAWODÓW

Po raz pierwszy badanie *Barometr zawodów* pojawiło się w Polsce w 2015 roku. Badanie to jest realizowane przez powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy na zlecenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Badanie, przeprowadzone w 2018 roku przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu, pozwoliło oszacować zapotrzebowanie na zawody i kwalifikacje na poziomie lokalnym na 2019 rok. W Wielkopolsce badanie zrealizowane zostało na terenie 31 powiatów. Cennym wsparciem w określeniu zapotrzebowania na zawody był udział partnerów zewnętrznych. W czwartej edycji, obok kluczowych pracowników powiatowych urzędów pracy, w badaniu uczestniczyło 21 instytucji, w tym głównie przedstawiciele agencji zatrudnienia. Swoją wiedzą uzupełnili ocenę tych rynków pracy, gdzie zasięg działania agencji jest znaczny, w tym między innymi powiat turecki, kolski, gnieźnieński i poznański.

Badanie *Barometr zawodów* przeprowadzane po raz czwarty potwierdziło, iż w dynamicznej sytuacji na rynku pracy i zwiększającym się niedoborze pracowników monitorowanie sytuacji jest konieczne. Pozwala określać coraz bardziej precyzyjnie zapotrzebowanie na zawody na lokalnych rynkach pracy. *Barometr zawodów* dowodzi, iż w istniejącej sytuacji i powtarzających się trendach konieczna jest reakcja publicznych służb zatrudnienia oraz administracji rządowej w kwestii pozyskiwania pracowników z zagranicy i stwarzanie im warunków adaptacji w kraju, jak też godziwych warunków życia. Badanie to dostarcza wiedzy pracodawcom i dowodzi, iż część środków aktywizacyjnych należy skierować do tej grupy pracowników z zagranicy, aby ułatwić zatrudnianie i zarządzanie wiekiem.

Wyniki badania pokazują, że wielkopolski rynek pracy, podobnie jak inne regiony kraju, doświadcza problemów związanych z brakiem kadr w wielu obszarach zawodowych. Od dłuższego czasu popyt na pracowników w wielu branżach przekracza podaż pracy. Szacunki na 2019 rok określone na podstawie ww. badania identyfikują na poziomie regionu deficyt 54 zawodów, i jest to wynik większy aniżeli w poprzedniej edycji tego badania. Większość z tych zawodów jest poszukiwana w regionie od dłuższego czasu, a wśród nich są takie, które zasilają kluczowe branże m.in. transportowo-logistyczną, budowlaną, usługową i meblarską.

Szacuje się, że w 2019 roku deficyt dotyczył będzie w jeszcze większym stopniu niż dotychczas zarówno specjalistów z wielu dziedzin jak i robotników wykonujących prace proste i fizyczne. Ponadto, w 2019 roku na poziomie województw nie przewiduje się, aby wystąpiły zawody nadwyżkowe.

Na wielkopolskim rynku pracy eksperci określili 98 zawodów jako zrównoważone. Jest to sytuacja optymalna zarówno dla pracodawców, jak i osób poszukujących pracy.

7. PODZIAŁ I WYKORZYSTANIE FUNDUSZU PRACY, W TYM KRAJOWEGO FUNDUSZU SZKOLENIOWEGO

7.1. ZASADY PODZIAŁU FUNDUSZU PRACY W 2018 ROKU

Zgodnie z art. 109 ust. 8 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy kwoty środków Funduszu Pracy na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz innych fakultatywnych zadań realizowanych przez powiaty są ustalane przez zarząd województwa, w ramach kwoty środków FP ustalonej przez Resort Rodziny według algorytmu.

Środki finansowe zostały podzielone uchwałą Zarządu Województwa Wielkopolskiego na 31 samorządów powiatowych. Kryteria podziału środków Funduszu Pracy zostały przyjęte przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr XXXVIII/932/17 z dnia 27 listopada 2017 r.

WUP dokonuje podziału środków Funduszu Pracy, wg kryteriów określonych w ustawie, tj. liczby bezrobotnych, stopy bezrobocia, struktury bezrobocia, kwot środków Funduszu Pracy przeznaczonych w powiecie na realizację projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, efektywności działań urzędów pracy na rzecz aktywizacji bezrobotnych. Kształt powyższych kryteriów jest również wynikiem reakcji władz samorządowych na bieżące uwarunkowania społeczno-gospodarcze regionalnego rynku pracy, w szczególności związane z sytuacją osób długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych osób z niepełnosprawnością i bezrobotnych w wieku 50 +.

Decyzją Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej województwo wielkopolskie w 2018 roku otrzymało 146 474,7 tys. zł, z czego:

- 39 117,3 tys. zł stanowiły środki przeznaczone na realizację aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu,
- 107 357,4 tys. zł stanowiły środki z przeznaczeniem na realizację projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach priorytetów inwestycyjnych:

- 8.i dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników – w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020 – kwota 40 225,6 tys. zł.
- 8.ii trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 – kwota 67 131,8 tys. zł.

7.2. FUNDUSZ PRACY I STRUKTURA JEGO WYDATKÓW

Łączne wydatki z FP poniesione w 2018 roku wyniosły 376 999,2 tys. zł i były niższe o 13,0% niż poniesione rok wcześniej. W wydatkach ogółem zdecydowanie dominowały wydatki na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, stanowiąc znacznie ponad połowę ogółu 64,4%. Z roku na rok spadają wydatki na zasiłki dla bezrobotnych, co wynika z jednej strony ze zmniejszającej się liczby bezrobotnych, a z drugiej z obejmowania ich programami aktywizacyjnymi.

Tabela 7.1 Wydatki z Funduszu Pracy w województwie wielkopolskim w latach 2017-2018

Wyszczególnienie	2017 rok		2018 rok		2018/2017
	w tys. zł	struktura %	w tys. zł	struktura %	2018=100%
Wydatkowane środki FP ogółem:	433 545,8	100	376 999,2	100	87,0
z tego na:					
zasiłki dla bezrobotnych	130 704,1	30,1	111 370,9	29,5	85,2
programy na rzecz promocji zatrudnienia, w tym z EFS	277 303,0	64,0	242 633,7	64,4	87,5
pozostałe*	25 538,7	5,9	22 994,6	6,1	90,0

* w tym m.in. dodatki aktywizacyjne, świadczenia integracyjne, świadczenia na ubezpieczenia społeczne rolników, koszty rad rynku pracy, koszty partnerstwa lokalnego, systemu EURES, koszty sądowe, egzekucyjne i odsetki, koszty szkolenia kadr służb zatrudnienia, OHP, refundacja dodatków do wynagrodzeń, koszty kwalifikowalne EFS, koszty wysyłki zawiadomień, druki, prowizje bankowe, komunikacji, koszty poradnictwa zawodowego, badań i ekspertyz oraz klubów pracy, koszty rozwoju i eksploatacji systemu teleinformatycznego, Krajowy Fundusz Szkoleniowy.

7.3. WYDATKI Z FUNDUSZU PRACY NA AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU

Znaczący spadek zarejestrowanych bezrobotnych przełożył się na spadek wydatków z Funduszu Pracy, w porównaniu z rokiem poprzednim, w tym również na realizację programów aktywizacyjnych. Łącznie wydatki na aktywne formy zmniejszyły się o 12,5% w porównaniu do roku 2017.

Podobnie jak w latach minionych, dużym powodzeniem cieszyły się staże i dofinansowanie działalności gospodarczej. Na sfinansowanie stypendiów i składek na ubezpieczenia społeczne za okres odbywania stażu wydatkowano blisko 50,0 mln zł, ale było to o 12,4 mln zł mniej niż w 2017 roku. Więcej środków, bo o ponad pół mln zł niż przed rokiem, wydatkowano na dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej. Zwiększeniu uległy wydatki na wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy o 2,5 mln zł.

W 2018 roku po stronie wydatków z Funduszu Pracy najwyższą pozycję w kwocie 67,0 mln zł, stanowiła refundacja wynagrodzeń osób do 30 roku życia w ramach Programu Praca dla Młodych.

Tabela 7.2 Wydatkowane środki z Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w województwie wielkopolskim w latach 2017-2018

Wyszczególnienie	2017 rok		2018 rok		2018/2017 2018=100%
	w tys. zł	struktura %	w tys. zł	struktura %	
Wydatkowane środki FP	277 303,0	100,0	242 633,7	100,0	87,5
z tego na:					
szkolenia, w tym bon szkoleniowy	13 963,5	5,0	12 240,3	5,1%	87,7
prace interwencyjne	7 663,1	2,8	7 517,4	3,1%	98,1
roboty publiczne	9 323,3	3,4	7 487,5	3,1%	80,3
podjęcie działalności gospodarczej	56 365,0	20,3	57 029,2	23,5%	101,2
wyposażenie stanowisk pracy	16 402,5	5,9	18 977,6	7,8%	115,7
staż, w tym bon stażowy	62 416,9	22,5	49 989,1	20,6%	80,1
przygotowanie zawodowe dorosłych	515,4	0,2	301,2	0,1%	58,4
prace społecznie użyteczne	802,1	0,3	672,9	0,3%	83,9
Krajowy Fundusz Szkoleniowy	16 377,3	5,9	10 600,3	4,4%	64,7
bon zatrudnieniowy	1 346,8	0,5	1 295,9	0,5%	96,2
bon na zasiedlenie	4 283,1	1,5	4 128,1	1,7%	96,4
zlecenie usług agencjom zatrudnienia	3 349,6	1,2	935,1	0,4%	27,9
refundacja wynagrodzeń osób do 30 r.ż. *	79 225,5	28,6	67 008,9	27,6%	84,6
Inne**	5 268,9	1,9	4 450,2	1,8%	84,5

*dotyczy wydatków ponoszonych na aktywizację osób bezrobotnych rozpoczętą w 2017 r. i kontynuowaną w 2018 r.

** w tym m.in. wydatki na zatrudnienie wspierane, refundacja składek na ubezpieczenie społeczne, koszty badań bezrobotnych, stypendia i składki za okres szkolenia, dofinansowanie wynagrodzenia skierowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia, inne instrumenty rynku pracy

7.4. KRAJOWY FUNDUSZ SZKOLENIOWY

Celem Krajowego Funduszu Szkoleniowego jest zapobieganie utracie zatrudnienia przez osoby, które pracują, jednak posiadają nieadekwatne kompetencje w odniesieniu do zmieniającego się rynku pracy. Działania w ramach KFS finansowane są ze środków FP, wspierają kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawców. Środki mogą być przeznaczone na finansowanie kursów, studiów podyplomowych, egzaminów, badań lekarskich i psychologicznych niezbędnych przed podjęciem kształcenia, ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków w związku z udziałem w kształceniu oraz na doprecyzowanie potrzeb szkoleniowych pracodawcy. Wnioski o dofinansowanie przyjmują i realizują powiatowe urzędy pracy. Pula środków KFS, jaką województwo wielkopolskie otrzymało w 2018 roku wyniosła 8 197,6 tys. zł, tj. o 6 801,7 tys. zł mniej niż w 2017 roku.

Ustalane przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej priorytety wydatkowania środków KFS w 2018 roku obejmowały:

- wsparcie kształcenia ustawicznego w zidentyfikowanych w danym powiecie lub województwie zawodach deficytowych,
- wsparcie kształcenia ustawicznego w związku z zastosowaniem w firmach nowych technologii i narzędzi pracy,
- wsparcie kształcenia ustawicznego osób, które mogą udokumentować wykonywanie przez co najmniej 15 lat prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a którym nie przysługuje prawo do emerytury pomostowej.

W przypadku wyczerpania środków z podstawowego limitu, powiatowe urzędy pracy miały możliwość wnioskowania o dodatkową kwotę z rezerwy KFS.

Priorytety wydatkowania rezerwy KFS w 2018 roku zakładały:

- wsparcie zawodowego kształcenia ustawicznego w zidentyfikowanych w danym powiecie lub województwie zawodach deficytowych,
- wsparcie kształcenia ustawicznego osób po 45 roku życia.

W 2018 roku ze środków rezerwy KFS w Wielkopolsce skorzystało 29 powiatowych urzędów pracy, wnioskując o kwotę 2 651,6 tys. zł.

Dzięki KFS przeszkolono w województwie 5 997 osób.

8. INNE ZADANIA REALIZOWANE NA RYNKU PRACY PRZEZ WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W POZNANIU

8.1. WYKAZ ZAWODÓW REFUNDOWANYCH

Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy do zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy należy coroczne określanie i ogłaszanie w wojewódzkim dzienniku urzędowym, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiej rady rynku pracy, wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonywana refundacja kosztów poniesionych przez pracodawcę na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne młodocianych pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Z wykazu zawodów refundowanych korzystają pracodawcy zatrudniający młodocianych pracowników, którzy mogą odbywać naukę w zawodach określonych

przepisami dotyczącymi klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego lub w przypadku pracodawców będących rzemieślnikami, w zawodach określonych w przepisach dotyczących klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy.

W każdym roku wykaz zawodów refundowanych opracowywany jest we współpracy z regionalnymi partnerami rynku pracy, tj. Kuratorium Oświaty w Poznaniu, Wielkopolską Wojewódzką Komendą OHP, Wielkopolską Izbą Rzemieślniczą w Poznaniu oraz wielkopolskimi organizacjami pracodawców: Wielkopolskim Związkiem Pracodawców Lewiatan, związkiem Pracodawcy RP - Wielkopolska oraz Polską Izbą Gospodarczą Importerów, Eksporterów i Kooperacji.

WUP w Poznaniu dokonał szczegółowej analizy merytorycznej dotychczas funkcjonującego wykazu zawodów i opracował nowe zestawienie zawodów uwzględniające analizy i prognozy trendów na rynku pracy, takie jak aktualnie obowiązujące zawody zawarte w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, wykaz zawodów, w których prowadzona jest u rzemieślników nauka zawodu młodocianych pracowników, opracowywany przez Związek Rzemiosła Polskiego, wyniki Barometru Zawodów – krótkotrwałego badania zawodów deficytowych, nadwyżkowych i zrównoważonych oraz wyniki monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

Wykaz ten, zgodnie z ustawowym terminem, został przygotowany, a następnie opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego. W wyniku konsultacji poprzedzających opracowanie dokumentu do wykazu wprowadzono 3 nowe zawody szkolne: mechanik - operator maszyn do produkcji drzewnej, monter stolarki budowlanej oraz operator maszyn w przemyśle włókienniczym. Wykaz obejmuje 77 zawodów szkolnych i 42 zawody pozaszkolne.

8.2. PODSUMOWANIE PROGRAMU PRACA DLA MŁODYCH REALIZOWANEGO W LATACH 2016-2018

Program Praca dla Młodych, wspierający osoby młode bezrobotne w wieku do 30 roku życia był realizowany w ramach *Gwarancji dla Młodzieży*. Gwarancje dla Młodzieży (GdM) to program którego celem jest wsparcie młodych osób w podejmowaniu zatrudnienia zainicjowany przez Komisję Europejską, a w Polsce opracowany przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Rozwoju.

Od 1 stycznia 2016 r. bezrobotni do 30. roku życia, zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy oraz pracodawcy lub przedsiębiorcy zainteresowani ich zatrudnieniem, mogli

korzystać z instrumentu rynku pracy, finansowanego ze środków Funduszu Pracy, określonego w art. 150f ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy - Program Praca dla Młodych.

W ramach tego instrumentu, pracodawcy lub przedsiębiorcy, którzy podpisali stosowną umowę z powiatowym urzędem pracy, otrzymywali przez 12 miesięcy refundację części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody i składki na ubezpieczenia społeczne zatrudnionego w pełnym wymiarze bezrobotnego do 30 roku życia. Po zakończeniu refundacji pracodawca był zobowiązany do utrzymania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy przez minimum 12 miesięcy.

W województwie wielkopolskim, w latach 2016-2018, łącznie 6 125 pracodawców skorzystało z Programu Praca dla Młodych, najwięcej w powiecie poznańskim, konińskim i gnieźnieńskim. Zdecydowana większość pracodawców, tj. 5 945, to prywatni przedsiębiorcy.

Najwięcej pracodawców korzystających z *Programu* zaobserwowano wśród pracodawców zajmujących się handlem, oraz naprawą pojazdów samochodowych i motocykli. Ich udział w ogólnej liczbie pracodawców wyniósł 30,0%. Kolejną znaczną grupą pracodawców były przedsiębiorstwa zajmujące się przetwórstwem przemysłowym i budownictwem odpowiednio 12,5% i 12,3%. Najmniejsze zainteresowanie było wśród branż takich jak: górnictwo, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą wodę; gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby; administracja publiczna i obrona narodowa oraz obsługa rynku nieruchomości.

W ramach Programu Praca dla Młodych utworzono 8 906 stanowisk, z czego najwięcej w powiecie konińskim (964), poznańskim (813) i gnieźnieńskim (598).

Z Programu w latach 2016-2018 skorzystały w sumie 10 943 osoby, w tym ponad połowę stanowiły kobiety (5 508). Znaczną grupę stanowiły osoby zakwalifikowane do NEET, a więc osób które nie uczą się, nie szkolą ani nie pozostają w zatrudnieniu, było ich w ciągu trzech lat trwania Programu 6 548 osób.

Biorąc pod uwagę wykształcenie uczestników, najliczniejszą grupę Programu stanowiły osoby posiadające wykształcenie średnie zawodowe, natomiast najmniej liczną grupę uczestników stanowiły osoby posiadające wykształcenie policealne.

Analiza uczestników Programu ze względu na posiadany staż pracy pokazuje, iż przewagę stanowiły osoby posiadające staż zawodowy - w latach 2016-2018 było ich 8 434 tj. 77,1%.

Część osób, które zostały zakwalifikowane do Programu Praca dla Młodych, przerwało uczestnictwo, było to 3 280 osób w Wielkopolsce w analizowanych latach. Wśród powodów przerwania uczestnictwa w Programie były: brak chęci współpracy z danym pracodawcą, znalezienie lepszych warunków pracy i płacy, zmiana miejsca zamieszkania; podjęcie nauki w systemie dziennym, podjęcie zawodowej służby wojskowej; długotrwała choroba zatrudnionego; rozwiązanie stosunku pracy przez pracownika, zwolnienie z art. 52 Kodeksu Pracy; praca za granicą; nieodpowiednie kwalifikacje do zadań powierzonych na stanowisku, podjęcie zatrudnienia w innej firmie czy rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej oraz wyjazd za granicę.

W każdym powiecie Wielkopolski wystąpiły trudności w realizacji *Programu* głównie z przyczyn pracodawcy. W latach 2016-2017 łącznie 487 pracodawców w regionie rozwiązało umowę z uczestnikiem przed końcem *Programu*. Wśród przyczyn wymieniano: względy ekonomiczne, brak odpowiednich kandydatów na dane stanowisko, rozwiązanie umowy o pracę ze skierowaną osobą przez pracodawcę lub na mocy porozumienia stron, wypowiedzenie umowy na podstawie art. 52 Kodeksu Pracy; zamknięcie działalności gospodarczej, niedotrzymanie warunków umowy; brak chęci wiązania się zobowiązaniem rocznego zatrudnienia, wynikającym z umowy z PUP; niedostarczenie wniosków o refundację wraz z kompletem dokumentów potwierdzających zatrudnienie osoby skierowanej; czy zmiana pracodawcy przez pracownika.

Najwyższy poziom efektywności zatrudnieniowej, tj. 100%, osiągnął powiat nowotomyski, obornicki i rawicki, powiat wągrowiecki - 97,8%, koniński - 97,5%, pilski - 97,4% oraz kępiński - 97,0%.

Należy jednak zaznaczyć, że możliwość korzystania przez pracodawców i przedsiębiorców z refundacji część kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody, i składki na ubezpieczenia społeczne za skierowanych przez powiatowy urząd pracy bezrobotnych do 30 roku życia, miała w założeniu ustawodawcy charakter tymczasowy i miała być odpowiedzią na trudną sytuację osób młodych na rynku pracy. Jednocześnie w lipcu 2018 r. Rada Ministrów negatywnie zaopiniowała kontynuację tej formy wsparcia osób młodych w ramach ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Obecnie, po 3 latach obowiązywania Programu Praca dla Młodych zauważyć należy, że sytuacja osób młodych na rynku pracy jest coraz lepsza. Na koniec grudnia 2018 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 14 019 osób bezrobotnych do 30 roku życia i w skali roku spadek bezrobocia wyniósł 15,4%. Maleje także udział młodych bezrobotnych wśród ogółu zarejestrowanych z 28,2% w końcu grudnia 2017 r. do 27,6% na koniec grudnia 2018 r.

W sumie na aktywizację 10 943 osób w latach 2016-2018 w ramach Programu Praca dla Młodych przeznaczono 199 308,3 tys. zł ze środków Funduszu Pracy w ramach wyodrębnionego limitu środków FP.

8.3 FUNDUSZ GWARANTOWANYCH ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH

8.3.1. OCHRONA ROSZCZEŃ PRACOWNICZYCH W RAZIE NIEWYPŁACALNOŚCI PRACODAWCY

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu wykonuje zadania Marszałka Województwa Wielkopolskiego w zakresie ochrony roszczeń pracowniczych niezaspokojonych przez niewypłacalnych pracodawców mających siedzibę w województwie wielkopolskim. Zadania te realizowane są ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy.

W 2018 roku z wnioskami o wypłatę świadczeń z FGŚP wystąpiło 317 pracowników, którym pracodawcy nie wypłacili należności. Jednocześnie pracodawcy i osoby uprawnione do zarządzania majątkiem pracodawcy (tj. syndycy, nadzorcy, zarządcy) złożyli 22 wykazy obejmujące niezaspokojone roszczenia 476 pracowników.

Wypłatą świadczeń zakończono rozpatrywanie 188 wniosków indywidualnych i 17 wykazów, a w przypadku 91 wniosków indywidualnych i 2 wykazów odmówiono wypłaty z uwagi na niespełnienie warunków ustawowych.

Rozpatrywane sprawy dotyczyły 102 pracodawców, w tym 80 nowych pracodawców. W wyniku postępowań wszczętych w celu ustalenia ustawowych przesłanek niewypłacalności stwierdzono, że:

- 8 pracodawców faktycznie zaprzestało działalności i nie zaspokoilo roszczeń pracowniczych z powodu braku środków finansowych,
- 6 pracodawców zostało wykreślonych z ewidencji działalności gospodarczej i nie zaspokoilo roszczeń pracowniczych z powodu braku środków finansowych,
- wobec 6 pracodawców została ogłoszona upadłość,
- wobec 9 pracodawców wnioski o ogłoszenie upadłości zostały oddalone z uwagi na brak majątku wystarczającego choćby na pokrycie kosztów postępowania,
- wobec 9 pracodawców wszczęte zostało postępowanie restrukturyzacyjne,
- wobec 28 pracodawców nie wystąpiła niewypłacalność.

Do sądu pracy, który jest właściwą instytucją odwoławczą od decyzji o odmowie wypłaty świadczeń, z pozwami przeciwko FGŚP wystąpiło 22 wnioskodawców. Sąd zakończył już 3 sprawy: 2 oddaleniem powództwa i 1 w związku z cofnięciem powództwa.

Łącznie ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w 2018 roku wypłacono świadczenia z tytułu wynagrodzeń, odpraw pieniężnych, odszkodowań za skrócenie okresu wypowiedzenia oraz ekwiwalentów za urlop na sumę 4 206 359,29 zł na rzecz 534 pracowników, którzy byli zatrudnieni przez 45 niewypłacalnych pracodawców.

8.3.2. DOCHODZENIE ZWROTU WYPŁACONYCH ŚWIADCZEŃ

Obowiązek zwrotu świadczeń wypłaconych ze środków FGŚP wynika z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, a uprzywilejowanie w zaspokajaniu należności FGŚP z art. 23 ust. 2 ustawy.

Z uwagi na cywilnoprawny charakter należności FGŚP, przy dochodzeniu ich zwrotu wyłączony jest tryb administracyjny oparty na przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. Proces windykacji opiera się na powszechnie obowiązujących przepisach prawa – stosownie do charakteru należności i przyjętego trybu postępowania windykacyjnego w zależności od rodzaju niewypłacalności:

- postępowanie sądowe, którego celem jest uzyskanie tytułu wykonawczego,
- postępowanie egzekucyjne prowadzone w trybie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego,
- postępowanie upadłościowe, w tym upadłość konsumencka,
- postępowanie restrukturyzacyjne,
- postępowanie zabezpieczające.

W 2018 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu kontynuował, zainicjowane w latach poprzednich postępowania windykacyjne w odniesieniu do 843 spraw związanych z dochodzeniem zwrotu należności. W tym zakresie zabezpieczono Fundusz w ramach toczących się z udziałem FGŚP postępowań sądowych, egzekucyjnych, zabezpieczających, upadłościowych i restrukturyzacyjnych. Kontrolowano na bieżąco uwzględnianie i przestrzeganie przez odrębne organy (sądy cywilne i upadłościowe, organy egzekucyjne, komornicy sądowi, syndycy) pierwszeństwa zaspokajania należności FGŚP - jako należności stricte pracowniczych.

Ponadto uruchomione w 2018 r. środki na wypłatę świadczeń pracowniczych w zastępstwie niewypłacalnych pracodawców skutkowały zawiązaniem 30 nowych spraw związanych z dochodzeniem zwrotu należności.

Przeprowadzone w 2018 r. działania windykacyjne związane z dochodzeniem zwrotu należności skutkowały:

- wniesieniem 83 powództw cywilnych przeciwko dłużnikom (niewypłacalnym pracodawcom bądź osobom trzecim odpowiedzialnym za spłatę należności),
- skierowaniem 106 wniosków egzekucyjnych przeciwko dłużnikom,
- monitorowaniem 109 postępowań upadłościowych i 15 upadłości konsumenckich,
- monitorowaniem 9 postępowań restrukturyzacyjnych.

Ponadto przeciwko dłużnikom FGŚP, którzy przebywają zagranicą (obcokrajowcom oraz obywatelom polskim) prowadzono odpowiednie procedury windykacji transgranicznej na terenie: Niemiec, Francji, Holandii, Szwecji, Włoch, Belgii, Danii, Wielkiej Brytanii, Białorusi i USA.

Odrębnym, aczkolwiek wynikającym wprost z realizowanej ustawy, zadaniem związanym z dochodzeniem zwrotu należności jest kierowanie do dysponenta Funduszu – Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wniosków o określenie warunków zwrotu należności, w szczególności rozłożenia na raty, odroczenia terminu zwrotu należności, odstąpienia w całości lub w części od dochodzenia zwrotu należności, lub umorzenia w całości lub w części należności (art. 23 ust. 3-8 oraz art. 23a ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych).

W powyższym zakresie dokonano merytorycznego rozpatrzenia pod kątem wystąpienia przesłanek ustawowych do udzielenia ulgi w spłacie należności FGŚP:

- 34 wniosków dłużników o określenie warunków zwrotu należności FGŚP,
- 32 wniosków z własnej inicjatywy o umorzenie należności FGŚP.

W ujęciu ilościowym podjęte w 2018 r. działania windykacyjne doprowadziły do zakończenia 42 spraw, w tym na skutek:

- dokonania całkowitej spłaty należności dobrowolnie bądź w ramach odrębnych postępowań sądowych, egzekucyjnych i upadłościowych - 10 spraw,
- wyrażenia zgody przez dysponenta FGŚP na całkowite umorzenie bądź odstąpienie od dochodzenia zwrotu należności - 18 spraw,
- dokonania częściowej spłaty należności i wyrażenia zgody przez dysponenta FGŚP na umorzenie pozostałej do zwrotu należności – 14 spraw.

Łączna liczba spraw podlegających dalszemu dochodzeniu zwrotu należności FGŚP na koniec 2018 r. wyniosła 831 (liczba zaewidencjonowanych niewypłacalnych pracodawców), która faktycznie obejmuje 1 066 podmiotów, wobec których Fundusz prowadzi działania windykacyjne. Liczba spraw nie jest tożsama z faktycznie obsługiwaną liczbą podmiotów, albowiem dana sprawa związana z dochodzeniem zwrotu należności - na skutek podjętych, często wieloletnich, działań windykacyjnych - podlega rozbiću na kilka podmiotów; w tym: współdłużników w przypadku spółek cywilnych, jawnych i komandytowych oraz osób trzecich, na które przeszła odpowiedzialność za dług osoby prawnej (członków zarządu), innych osób, wobec których stwierdzono odpowiedzialność ograniczoną przepisami prawa (małżonkowie, spadkobiercy, jednostki samorządu terytorialnego, Skarb Państwa).

W ujęciu wartościowym podjęte w 2018 r. działania windykacyjne skutkowały odzyskaniem zwrotu należności FGŚP w łącznej kwocie 8 817 419 zł oraz umorzeniem należności FGŚP - na mocy rozstrzygnięcia dokonanego przez dysponenta Funduszu na poziomie 27 691 173 zł. Stan należności FGŚP na koniec 2018 r. wyniósł 221 186 654 zł, w tym świadczenia wypłacone ze środków FGŚP w kwocie 106 681 010 zł oraz pozostała część obejmująca należności uboczne: odsetki ustawowe za opóźnienie (110 809 400 zł), koszty postępowań sądowych i egzekucyjnych, w tym koszty zastępstwa procesowego (3 696 244 zł).

8.4. PORADNICTWO ZAWODOWE. SZKOLENIA DLA DORADCÓW KLIENTA I DORADCÓW ZAWODOWYCH POWIATOWYCH URZĘDÓW PRACY

Zadania z zakresu poradnictwa zawodowego realizowane były w Wielkopolsce w pięciu Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, z których jedno funkcjonuje w siedzibie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu, a cztery działają w jego oddziałach zamiejscowych w Kaliszu, Koninie, Lesznie i Pile. Wykonywało je osiemnastu doradców zawodowych, którzy posiadają wyższe wykształcenie lub studia podyplomowe w zakresie poradnictwa zawodowego oraz wykształcenie pokrewne, takie jak psychologia, czy socjologia.

W 2018 roku z różnorodnych form pomocy świadczonej przez Centra skorzystało wraz z młodzieżą szkolną, łącznie 14 111 klientów.

Jedną z form pracy z klientami w centrach informacji i planowania kariery zawodowej były indywidualne porady zawodowe oraz indywidualne informacje zawodowe. Tego rodzaju pomocą objęto 9 473 osoby. Podczas rozmów indywidualnych doradcy identyfikowali potrzeby,

umiejętności i kwalifikacje klientów, aby pomóc im w określeniu kierunku rozwoju zawodowego i znalezieniu zatrudnienia. Licznej grupie osób udzielono indywidualnej pomocy w zakresie sporządzania dokumentów aplikacyjnych, przygotowania do rozmów kwalifikacyjnych, problematyki związanej z samozatrudnieniem oraz w rozwiązywaniu indywidualnych problemów zawodowych. Do doradców zawodowych zgłosiła się znacząca liczba klientów, którzy trudności w funkcjonowaniu zawodowym upatrują w sferze psychologicznej, np. w niskim poczuciu własnej wartości, zaburzeniach nerwicowych, stanach depresyjnych, itp., co prawdopodobnie jest związane z rosnącym odsetkiem osób z tego typu problemami we współczesnym społeczeństwie.

Określenie zasobów związanych z wykształceniem, dotychczasowym doświadczeniem zawodowym oraz predyspozycjami wymagało często szerszej diagnozy. W Centrach przeprowadzono 2 170 specjalistycznych konsultacji zawodowych, uzupełnionych diagnostyką psychologiczną w liczbie 528 testów. Wykorzystywano m.in.: *Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych (KZZ)*, *Wielowymiarowy Kwestionariusz Preferencji (WKP)*, *Baterię Testów Uzdolnień Ogólnych (BTUO)*, *Inwentarze Osobowości NEO-FFI oraz NEO-PI-R*, *Formalną Charakterystykę Temperamentu (FCZ-KT)*, *Wieloaspektową Ocenę Preferencji Zawodowych (WOPZ)*, *Narzędzie do Badania Kompetencji (NBK)*, *Kwestionariusz CISS*, *Inwentarz Zainteresowań*, *Test Osobowości Zainteresowania (TO-Z)*, *Profil Zainteresowań (PZ)*, *Skala Samooceny SES Rosenberga*, *Kwestionariusz STAI*, *Kwestionariusz KKS*, *Kwestionariusz KNS* oraz *RISB Rottera*.

Obok poradnictwa indywidualnego w Centrach odbywały się spotkania grupowe (zajęcia warsztatowe i informacyjne). W 2018 roku z tej kategorii usług skorzystało 4 638 osób. W stosunku do roku ubiegłego zwiększyła się liczba spotkań grupowych. Łącznie w 2018 roku odbyło się 330 zajęć grupowych. W zajęciach uczestniczyły 3 354 osoby dorosłe, dla których przeprowadzono 277 zajęć grupowych. Natomiast dla 1 284 osób poniżej 18 roku życia przeprowadzono 53 spotkania informacyjno-doradcze. Zajęcia grupowe stanowiły dopełnienie i wzmocnienie efektów indywidualnej pomocy. Wśród zagadnień tematycznych realizowanych podczas zajęć grupowych znalazły się m.in. *metody poszukiwania pracy*, *przygotowanie dokumentów aplikacyjnych*, *autoprezentacja na rozmowie kwalifikacyjnej*, *zakładanie własnej firmy i postawy przedsiębiorcze*, *umiejętności asertywnej komunikacji*, *wzmacnianie pewności siebie*, *radzenie sobie ze stresem*, *rozwijanie kreatywności*, *wspieranie rozwoju zawodowego swojego dziecka* i inne.

W ramach współpracy z takimi instytucjami jak uczelnie wyższe, szkoły i młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeprowadzono łącznie 159 grupowych spotkań informacyjno – doradczych, w tym dla młodzieży poniżej 18 roku życia, dla której przeprowadzono

53 spotkania doradcze. Tematyka zajęć realizowana, zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem, dotyczyła następujących zagadnień: *wybór dalszej ścieżki kształcenia, metody skutecznego poszukiwania pracy, zasady przygotowywania dokumentów aplikacyjnych, rozmowa kwalifikacyjna, rozwój umiejętności społecznych zwiększających skuteczność na rynku pracy.*

Doradcy zawodowi przeprowadzali warsztaty, wykorzystując sprawdzone metody grupowej pracy doradczej oraz własne programy autorskie.

W zakresie świadczenia usług z dziedziny poradnictwa zawodowego Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu aktywnie umacniał współpracę z instytucjami świadczącymi usługi o podobnej specyfice. Rozwijał współpracę z powiatowymi urzędami pracy, akademickimi biurami karier, szkołami podstawowymi i ponadpodstawowymi, regionalnymi centrami biznesu, oddziałami terenowymi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Urzędu Skarbowego, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, miejskimi ośrodkami pomocy społecznej, klubami integracji społecznej, lokalnymi firmami, Centrum Inicjatyw Rodzinnych w Poznaniu, Centrum Wspierania Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Lesznie oraz Punktem Profilaktyczno-Konsultacyjnym Stowarzyszenia MONAR.

Realizowano poradnictwo zawodowe ukierunkowane na integrację społeczną osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, obejmując działaniami doradczymi osoby niepełnosprawne, klientów ośrodków pomocy społecznej oraz podopiecznych Stowarzyszenia MONAR.

Zwiększano dostęp mieszkańców Wielkopolski do usług doradczych poprzez obsługę Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych w systemie Zielona Linia (portal informacyjny urzędów pracy, www.zielonalinia.gov.pl, infolinia 19524), podczas lokalnych targów edukacji, pracy i przedsiębiorczości oraz Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery.

Jednym z ustawowych zadań Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej jest działalność metodyczno – szkoleniowa w zakresie usług rynku pracy na rzecz powiatowych urzędów pracy.

W 2018 roku realizując to zadanie przeprowadzono pięć szkoleń, tj.: *Asertywność w praktyce (2 edycje)*, *„Rozmowa – kluczowe narzędzie pracy doradcy klienta”*, *„Kompetencje osobiste i społeczne”* oraz szkolenie w ramach programu *„Szukam pracy”*. Wzięło w nich udział 119 pracowników powiatowych urzędów pracy z terenu województwa wielkopolskiego.

Zorganizowano również dwie edycje szkolenia dla doradców zawodowych z Oddziałów Zamiejscowych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu dotyczące rozmowy doradczej i budowania asertywnej postawy w kontakcie z klientem.

8.5. ZATRUDNIENIE OBYWATELI POLSKICH W RAMACH UMÓW I POROZUMIEŃ MIĘDZYNARODOWYCH ORAZ W RAMACH EURES

Sieć EURES jest jedną z form realizacji prawa swobodnego przepływu pracowników w UE/EOG, co oznacza, że każdy obywatel UE ma prawo do pracy w każdym innym kraju UE, bez konieczności uzyskania pozwolenia na pracę, zamieszkania w innym kraju ze względu na pracę, pozostania w nim nawet po zakończeniu stosunku pracy, traktowania na równi z obywatelami danego państwa w zakresie dostępu do zatrudnienia, warunków pracy oraz wszelkich innych przywilejów socjalnych i podatkowych, które mogą ułatwić integrację w kraju przyjmującym.

W 2018 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu dysponował 800 ofertami pracy i 5 413 miejscami pracy w ramach sieci EURES.

Liczba indywidualnych kontaktów z bezrobotnymi i poszukującymi pracy wyniosła 1 322. Najczęściej udzielano informacji na temat poszukiwania pracy w innych krajach UE/EOG oraz o usługach oferowanych w ramach sieci EURES. Polscy pracodawcy, szczególnie zainteresowani pośrednictwem pracy w UE/EOG oraz rekrutacją obywateli innych państw, zainicjowali 65 kontaktów.

Najliczniejszą grupę kandydatów, których CV przesłano w odpowiedzi na zagraniczne oferty pracy, stanowiły osoby w wieku 18-40. Na oferty pracy za granicą aplikacje złożyło 19 osób, czyli o 59 osób mniej niż w 2017 roku.

W roku 2018 zaobserwowano zmniejszające się zainteresowanie zdobyciem zatrudnienia poza granicami Polski. Spadek ten spowodowany jest kilkoma czynnikami. Jednym z nich jest utrzymująca się od dłuższego czasu niska stopa bezrobocia w województwie wielkopolskim. Przed kilkoma latami wyjazd za granicę stanowił często jedyną szansę na znalezienie pracy. Obecnie wielu poszukujących zatrudnienia podejmuje satysfakcjonującą pracę w pobliżu swojego miejsca zamieszkania, w związku z czym oferty pracy za granicą nie są już tak atrakcyjną alternatywą. Ponadto, osoby zainteresowane poszukiwaniem zatrudnienia za granicą mają aktualnie możliwość korzystania z wielu źródeł informacji o wolnych miejscach pracy – obok podmiotów realizujących zadania w ramach sieci EURES są to m.in. Internet, prywatne agencje zatrudnienia czy własna sieć kontaktów.

Oferty pracy uważane w ubiegłych latach za atrakcyjne, w ostatnim czasie cieszą się coraz słabszym zainteresowaniem osób poszukujących pracy za granicą. Niektórzy z pracodawców zagranicznych współpracujących z siecią EURES od wielu lat, zmuszeni są do rezygnacji z przeprowadzania rekrutacji na terenie Polski z uwagi na brak kandydatów.

W porównaniu z rokiem 2017, liczba ofert pracy zmniejszyła się o 29%. Największe zapotrzebowanie na pracowników z Polski złożyli pracodawcy z Niemiec (431 ofert pracy), Holandii (102 oferty pracy), Norwegii (64 oferty pracy), Austrii (61 ofert pracy), Belgii (29 ofert pracy), Czech (21 ofert pracy) oraz Wielkiej Brytanii (20 ofert pracy).

Najwięcej miejsc pracy proponowano m.in. na następujące stanowiska: animator, pracownik produkcji, pracownik magazynowy, komisjoner, pracownik inwentaryzacji, pracownik przy uprawach i zbiorach, pracownik leśny.

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu zatrudniał w 2018 roku 5 doradców EURES oraz 1 asystenta EURES.

Kadra EURES organizowała rozmaite przedsięwzięcia mające na celu promowanie mobilności zawodowej na europejskim rynku pracy, takie jak rekrutacje dla pracodawców zagranicznych, spotkania informacyjne dla osób zainteresowanych poszukiwaniem pracy za granicą oraz warsztaty. Wśród wydarzeń można wyróżnić dwukrotnie zorganizowane szkolenie pn. „Holenderski rynek pracy – warunki pracy i zagrożenia”, które zostało poprowadzone przez Ambasadę Królestwa Niderlandów w Warszawie we współpracy z Fundacją Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu „La Strada”. Pierwsza edycja zorganizowana została w ramach realizowanego Partnerstwa na Rzecz Rozwoju Wielkopolskiego Rynku Pracy, druga dla pracowników PUP z terenu województwa wielkopolskiego zajmujących się tematyką EURES oraz innych instytucji rynku pracy.

Ponadto, kadra EURES uczestniczyła w targach pracy, dyżurach organizowanych przez partnerów rynku pracy oraz w szkoleniach i seminariach prowadzonych przez instytucje zewnętrzne.

8.6. KOORDYNACJA SYSTEMÓW ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

Podobnie jak w latach poprzednich, Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu pełnił funkcję instytucji właściwej w zakresie zadań dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i zajmował się:

- pozyskiwaniem na wnioski bezrobotnego dokumentów z zagranicy w celu ustalenia prawa do zasiłku dla bezrobotnych po zatrudnieniu poza granicami Polski,

- wydawaniem, z upoważnienia Marszałka Województwa, decyzji administracyjnych ustalających prawo do zasiłku dla bezrobotnych, sumując okresy zatrudnienia w Polsce i poza granicami kraju,
- wydawaniem dokumentów potwierdzających okres zatrudnienia w Polsce,
- wydawaniem dokumentów umożliwiających osobom bezrobotnym zarejestrowanym w powiatowych urzędach pracy z prawem do zasiłku poszukiwanie pracy poza Polską i pobieranie tam zasiłku przyznanego w Polsce.

8.6.1. TRANSFER ZASIŁKU DLA BEZROBOTNYCH Z POLSKI

W 2018 roku w Wielkopolsce jedynie 7 osób bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku nabytego w Polsce (w 2017 roku – 8 osób) skorzystało z możliwości pobierania go w czasie poszukiwania pracy w innym państwie członkowskim UE/EOG i Szwajcarii. Zazwyczaj okres transferu zasiłku wynosił 3 miesiące. W szczególnych sytuacjach na wniosek bezrobotnego okres ten może zostać wydłużony maksymalnie do 6 miesięcy. Procedura realizacji transferów przebiegała bez problemów, osoby wyjeżdżające dokonały rejestracji w kraju poszukiwania pracy i pobrały cały należny zasiłek lub tylko jego część, w przypadku gdy znalazły i podjęły pracę za granicą.

Zasiłek dla osób bezrobotnych przyznawany jest w trzech wysokościach: 80%, 100% i 120% zasiłku podstawowego. 80% zasiłku przy stażu pracy poniżej 5 lat, 100% zasiłku przy stażu pracy od 5 - 20 lat oraz 120% kwoty zasiłku przy stażu pracy powyżej 20 lat. Od 1 czerwca 2018 roku zasiłek dla osób bezrobotnych w wysokości 80% zasiłku podstawowego przez pierwsze 90 dni jego pobierania wynosi 678,30 zł brutto miesięcznie oraz 532,60 zł brutto miesięcznie w okresie kolejnych miesięcy posiadania prawa do zasiłku (okres uzależniony od stopy bezrobocia w powiecie).

W przypadku pobierania zasiłku dla osób bezrobotnych w wysokości 100% zasiłku kwoty te wynoszą odpowiednio 847,80 zł brutto miesięcznie przez pierwsze 90 dni pobierania zasiłku oraz 665,70 zł brutto miesięcznie w okresie kolejnych miesięcy posiadania prawa do zasiłku.

W przypadku zasiłku dla osób bezrobotnych przyznanego w wysokości 120% zasiłku podstawowego, wysokość pobieranego zasiłku przez pierwsze 90 dni wynosi 1 017,40 zł brutto miesięcznie oraz 798,90 zł brutto miesięcznie w okresie kolejnych miesięcy posiadania prawa do zasiłku.

8.6.2. TRANSFER ZASIŁKU DLA BEZROBOTNYCH DO POLSKI

Na zasadzie wzajemności, obywatele innych państw członkowskich należących do UE/EOG oraz Szwajcarii, jak również obywatele Polski, mają prawo do transferu nabytych świadczeń z tytułu bezrobocia za granicą, udając się do Polski w celu poszukiwania pracy, na podstawie formularza uprawniającego do transferu zasiłku.

W 2018 roku 839 osób skorzystało z tego prawa. Osobami tymi najczęściej byli obywatele polscy, którzy za granicą nabyli prawo do zasiłku i wrócili do kraju w celu poszukiwania zatrudnienia. Zasiłek najczęściej transferowany był z Holandii i Niemiec. Skala tego zjawiska zwiększa się z każdym kolejnym rokiem (w roku 2016 – 648 osób, w roku 2017 – 747 osób, w roku 2018 – 839 osób).

Należy dodać, iż 71 osób transferujących zagraniczny zasiłek do Polski skorzystało z przysługującego im prawa do przedłużenia okresu transferu do maksymalnie 6 miesięcy lub do końca okresu przyznania tego świadczenia za granicą. Na uwagę zasługuje fakt, że krajem, który najchętniej wyrażał zgodę na przedłużenie transferu były Niemcy. Spora liczba przedłużonych transferów wskazuje, że obywatele polscy posiadają coraz większą wiedzę dotyczącą przysługujących im praw wynikających z koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w części dotyczącej bezrobocia.

8.6.3. SUMOWANIE OKRESÓW UBEZPIECZENIA LUB ZATRUDNIENIA

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu, na pisemny wniosek osoby zainteresowanej, wydaje dokument potwierdzający zatrudnienie / ubezpieczenie / pracę na własny rachunek w Polsce. W 2018 roku wydał 334 dokumenty potwierdzające okres zatrudnienia w Polsce, o 23 mniej w stosunku do 2017 roku. Należy podkreślić, że w 2018 r. zmalała liczba wydanych dokumentów PD U1, jednak zdecydowana większość z wydanych dokumentów PD U1 była co najmniej raz korygowana (wydawana powtórnie) ze względu na fakt, iż wnioskodawcy pierwotnie do wniosku o wydanie dokumentu PD U1 dołączali nieprawidłowe dokumenty.

Zasada sumowania okresów zatrudnienia i ubezpieczenia umożliwia uzyskanie świadczeń z tytułu bezrobocia obywatelom polskim, jak również innym obywatelom UE/EOG oraz Szwajcarii, którzy posiadają okresy zatrudnienia i ubezpieczenia w dwóch lub więcej państwach członkowskich UE/EOG.

Aby zaliczyć osobom bezrobotnym okresy zatrudnienia / ubezpieczenia / pracy na własny rachunek w krajach UE/EOG i Szwajcarii do świadczeń pracowniczych w celu ustalenia prawa do zasiłku dla bezrobotnych w Polsce, niezbędny jest urzędowy dokument SED U002 lub PD U1 potwierdzający to zatrudnienie. Ze względu na fakt, iż niewiele osób bezrobotnych wraca do Polski z urzędowym dokumentem wydanym przez zagraniczny urząd pracy, Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu na wniosek tych osób wysyła za granicę prośby o potwierdzenie przebytych okresów zatrudnienia / ubezpieczenia / pracy na własny rachunek. W 2018 roku wysłano 3 603 prośby do zagranicznych instytucji właściwych, pozyskano natomiast 4 089 dokumentów. Większa liczba otrzymanych dokumentów w stosunku do prośb o ich wydanie wynika z faktu, iż niektóre dokumenty zostały przez zagraniczne instytucje wydane kilkakrotnie np. ze względu na konieczność dokonania korekty potwierdzonych wcześniej okresów zatrudnienia. Zaliczając okresy zatrudnienia / ubezpieczenia / pracy na własny rachunek do świadczeń z tytułu bezrobocia w Polsce, Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu wydał w 2018 roku 4 123 decyzje administracyjne na zasadach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

9. PODSUMOWANIE

1. Utrzymująca się w ostatnich latach korzystna koniunktura gospodarcza znacząco wpłynęła na polepszenie się sytuacji na rynku pracy. W efekcie w 2018 roku w województwie wielkopolskim zanotowano dalsze zmniejszenie się wielkości dotyczących bezrobocia. Liczba osób bezrobotnych spadła w stosunku do roku poprzedniego o 7 990 osób. Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec roku wyniosła 3,1%, tj. o 0,6 p.p. mniej niż w grudniu 2017 i była kolejny rok najniższa w kraju, osiągając poziom o 2,7 p.p. niższy od wskaźnika krajowego.
2. Spadek liczby bezrobotnych i stopy bezrobocia nastąpił prawie we wszystkich powiatach. Liczba bezrobotnych wzrosła jedynie w powiatach tureckim i wrzesińskim (odpowiednio o 1,9 i 0,8 p.p.), natomiast stopa bezrobocia wzrosła tylko w powiecie tureckim (o 0,1 p.p.).
3. Największe bezrobocie obserwowane było we wschodniej i północnej części województwa wielkopolskiego. W grudniu 2018 r. najwyższą stopę bezrobocia notowano w powiatach konińskim – 7,7% wobec 9,6% w grudniu 2017 r. i słupeckim – 7,7% wobec 8,2%, a także w powiatach złotowskim – 7,0% wobec 8,1% oraz chodzieskim – 6,9% wobec 7,8%. Najniższe wskaźniki utrzymywały się w powiecie poznańskim – 1,3% wobec 1,5% przed rokiem oraz w powiatach, wolsztyńskim – 1,4% wobec 1,7% i kępińskim – 1,8% wobec 1,9%.
4. Bezrobotni, którzy posiadali kwalifikacje, byli aktywni i zainteresowani podjęciem pracy, z reguły szybko opuszczali rejestry osób bezrobotnych. W rejestrach powiatowych urzędów pracy zdecydowanie dominują bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Stanowili oni w końcu grudnia 2018 r. 82,2% ogółu bezrobotnych i było to o 2,1 p.p. mniej niż rok wcześniej. Osobom z tej grupy najtrudniej znaleźć pracę. Są wśród nich również osoby nie zainteresowane podjęciem pracy. Populacja ta stanowi z roku na rok coraz większe wyzwanie dla urzędów pracy i wymaga kompleksowych działań aktywizujących.
5. Choć rok 2018 był rokiem, w którym wskaźnik stopy bezrobocia dla Wielkopolski wyniósł 3,1% i był to najniższy poziom w Polsce, to nadal utrzymuje się na dość wysokim poziomie długotrwale bezrobocie. W rejestrach urzędów pracy w końcu 2018 roku znajdowało się 21 825 osób długotrwale bezrobotnych, natomiast spośród wszystkich aktywizowanych 18,1% stanowiły osoby z tej właśnie kategorii. Jednak dzięki wzmocnionym działaniom aktywizującym udział długotrwale bezrobotnych stanowiących najbardziej liczną grupę wśród zarejestrowanych ogółem, w skali roku zmniejszył się o 4,7 p.p. i wyniósł 42,9%.
6. W szczególnej sytuacji na rynku pracy pozostają także osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia. Na koniec 2018 roku osób bezrobotnych w tym wieku było 13 127, rok wcześniej status osoby

bezrobotnej w tej kategorii wiekowej posiadało 15 457 osób. Udział osób powyżej 50 roku życia, które nie posiadają zatrudnienia w stosunku do ogółu bezrobotnych w Wielkopolsce zmalał o 0,5 p.p. Stanowią one ponad 1/4 wszystkich bezrobotnych. W grudniu 2018 udział osób bezrobotnych po 50 roku życia wyniósł 25,8%, a w porównaniu do 2017 zmalał o 0,5 p.p.

7. Notowane w ostatnich latach zmniejszenie poziomu bezrobocia znalazło również odbicie w liczebności populacji bezrobotnych kobiet. W ciągu ostatniego roku uległa ona znaczącemu zmniejszeniu – z 35 766 osób do 31 452 osób. Równocześnie jednak od 2013 roku systematycznie rośnie odsetek udziału kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych, który w ciągu 2018 roku kolejny raz zwiększył się (o 1 p.p. i wyniósł 61,8%). O pogarszającej się sytuacji kobiet na rynku pracy może świadczyć również powiększanie się udziału tej grupy w kategoriach osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, między innymi bezrobotnych: do 30 roku życia, w tym do 25 roku życia, posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia, bądź co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia, długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych. Jedynie wśród osób powyżej 50 roku życia udział kobiet odnotował spadek o 0,3 p.p.
8. Do powiatowych urzędów pracy Wielkopolski trafiło w 2018 roku 103,8 tys. ofert pracy, tj. o ponad 20,4 tys. mniej niż w 2017 roku. Blisko 85% stanowiły oferty pracy niesubsydiowanej.
9. Mimo mniejszej liczby ofert, zarówno będących w dyspozycji urzędów pracy, jak i dostępnych na otwartym rynku, zmniejszyła się liczba bezrobotnych znajdujących się w rejestrach urzędów pracy. Pracodawcy chętnie korzystali z oferowanych przez urzędy pracy aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Podobnie jak w latach poprzednich najczęściej osób skorzystało ze wsparcia w ramach stażu łącznie z przygotowaniem zawodowym dorosłych, szkoleń, dofinansowania podjęcia działalności gospodarczej i refundacji kosztów doposażenia stanowiska pracy.
10. W 2018 roku ze środków Funduszu Pracy na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia wydano 242 633,7 tys. zł, tj. o 12,5% mniej niż rok wcześniej.
11. Od 1 stycznia 2018r. zaczęły obowiązywać nowe regulacje dotyczące zatrudniania cudzoziemców. Zaczęto wydawać zezwolenia na pracę sezonową. W 2018 roku wydano 8 251 takich zezwoleń, w tym 98,1% dla obywateli Ukrainy. Ponadto wpisano do ewidencji 165 669 oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi. Prawie wszystkie oświadczenia dotyczyły zatrudnienia obywateli Ukrainy – 92,3%. Tym samym, 2018 rok jest kolejnym kiedy obserwuje się dominujący udział obywateli ukraińskich wśród pracowników z innych krajów.

12. Na koniec 2018 roku w województwie wielkopolskim aktywne były 924 agencje zatrudnienia, wpisane do Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia. W całej Polsce natomiast w 2018 roku działało ich ponad 8,2 tys. Daje to drugie miejsce w kraju, po województwie mazowieckim. Jednocześnie wzrosło zainteresowanie posiadaniem wpisu do Rejestru Instytucji Szkoleniowych w stosunku do roku poprzedniego. Na koniec 2018 roku w RIS wpisane były 1 372 instytucje, tj. o 7,4% więcej aniżeli na koniec 2017 roku.
13. W celu promocji efektywnych działań aktywizacyjnych realizowanych przez powiatowe urzędy pracy województwa wielkopolskiego i wyróżnienia tych, które osiągnęły najlepsze wskaźniki, przeprowadzono konkurs *Liderzy wykorzystania środków na aktywizację – aktywne powiatowe urzędy pracy w województwie wielkopolskim*. Najwyższą ocenę uzyskały PUP w Kępnie, Jarocinie i Krotoszynie, a wyróżnienia zdobyły PUP w Czarnkowie, Pleszewie, Nowym Tomyślu, Śremie i Wolsztynie.
14. W 2018 roku kontynuowano działania na rzecz osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy oraz zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, współfinansowane z EFS oraz środków krajowych. Od początku wdrażania do końca 2018 w ramach projektów Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 wsparciem objęto łącznie 72 057 osób.
15. W 2018 r. ponownie nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej wg rejestru REGON. W Wielkopolsce w 2018 r. funkcjonowało 429 658 przedsiębiorstw i było to względem roku 2017 więcej o ponad 7,5 tys. podmiotów.
16. Odzwierciedleniem kondycji społeczno - ekonomicznej regionu jest wskaźnik zatrudnienia, który w Wielkopolsce w III kwartale 2018 r. wyniósł 78,4% wobec 76,2% w III kwartale 2017 r.

10. WNIOSKI

1. Rok 2018 był rokiem, w którym wskaźnik stopy bezrobocia dla Wielkopolski wyniósł 3,1% i był to najniższy poziom w całej Polsce. Świadczy to o ożywieniu gospodarczym regionu i związane jest z dobrą koniunkturą gospodarczą Wielkopolski.
2. Zauważalny spadek liczby osób bezrobotnych, stopy bezrobocia świadczy o tym, że osoby bezrobotne sprawniej znajdują zatrudnienie na wielkopolskim rynku pracy. Z drugiej jednak strony powyższe zjawisko spowodowało, że gospodarka Wielkopolski odczuwała niedostatki kadrowe, co znalazło odbicie w rejestrach urzędów pracy. Wielkopolski rynek pracy zmierzał w kierunku tzw. pełnego zatrudnienia, w którym stopa bezrobocia określana jest na poziomie od 3 do 4 p.p. i łączy się z tzw. dobrowolnym bezrobociem, gdy bezrobotnymi są ci, którzy nie akceptują oferowanej im płacy, oczekują na lepsze propozycje, nie godzą się na zmianę kwalifikacji itp.
3. Pogłębiający się deficyt kadr opisuje badanie *Barometr Zawodów* będący prognozą krótkoterminową. Lista zawodów deficytowych na 2019 rok została poszerzona do 54 profesji i po raz pierwszy zanotowano sytuację, że w prognozie dla regionu nie określono zawodów nadwyżkowych. Zawody deficytowe od dłuższego czasu poszukiwane w regionie dotyczyły przede wszystkim branż transportowo-logistycznej, budowlanej, usługowej i meblarskiej. Brakowało - a braki te będą się powiększały - przede wszystkim dobrze wykwalifikowanych pracowników z wykształceniem zawodowym oraz specjalistów z wykształceniem technicznym.
4. W wielu wielkopolskich powiatach nietrudno było znaleźć osoby wykształcone w poszukiwanych zawodach, lecz nie posiadały one oczekiwanych przez pracodawców odpowiednich kwalifikacji, praktycznych umiejętności i doświadczenia, a także znajomości nowoczesnych technologii. Często brakowało chętnych na wolne stanowiska pracy z uwagi na mało atrakcyjne warunki pracy i płacy, coraz mniej chętnie podejmowane były prace w systemie zmianowym, nocne, związane z dojazdem czy w oparciu o umowy cywilno-prawne. Występowało zjawisko starzenia się kadr i braku ich zastępowalności. Pracodawcy byli zmuszeni do uzupełniania brakującej kadry pracownikami z zagranicy.
5. W Wielkopolsce braki pracownicze uzupełniali przede wszystkim pracownicy z Europy Wschodniej, zwłaszcza z Ukrainy. Cieszyli się oni dobrą opinią wśród pracodawców, a małe firmy często nie byłyby w stanie prowadzić działalności bez ich wsparcia. Stymulowali wzrost gospodarczy i wspierali budżet państwa. Doświadczenia

- wielkopolskich pracodawców potwierdziły, że otwarcie polskiego rynku na migrację ludności w wieku produkcyjnym wydaje się być dobrym kierunkiem.
6. Problemem wielkopolskiego rynku pracy było niedopasowanie kierunków i jakości kształcenia do potrzeb zgłaszanych przez pracodawców, zwłaszcza na poziomie rynków powiatowych.
 7. Niezbędne jest ciągłe wsparcie Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze uruchamiania aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, pomocnych przy zdobywaniu doświadczenia zawodowego i umożliwiających przekwalifikowanie się.
 8. Zwiększenie znaczenia doradztwa zawodowego w szkołach, wpłynie na bardziej racjonalny wybór kierunków kształcenia. Na rynek pracy ciągle trafia wiele młodych osób potrzebujących pomocy w związku z nietrafnymi wyborami edukacyjnymi. W tej sytuacji nie do przecenienia jest oferowana przez doradców zawodowych urzędów pracy pomoc przy wyborze kierunku kształcenia i przekwalifikowania.
 9. Uwagę należy zwrócić na bezrobotne kobiety, których udział z roku na rok rośnie. Co trzecia z nich nie podjęła zatrudnienia po urodzeniu dziecka, co w znacznej mierze wynikało z ich małej dyspozycyjności związanej z pełnieniem przez nie kobiecych ról społecznych. Zapewnienie, w szerszym niż dotychczas zakresie, środków na opiekę nad małoletnimi dziećmi w programach realizowanych przez PUP, z pewnością przyczyni się do przygotowywania przez urzędy pracy większej liczby pracowników posiadających oczekiwane przez pracodawców kwalifikacje, możliwości podjęcia przez kobiety pracy elastycznej (pracy: zdalnej, w domu, przez telefon/Internet, czy w niepełnym wymiarze czasu), zwiększenia liczby żłobków w okolicy, w tym również zakładowych.
 10. Wskazane są dalsze działania wspierające osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Na koniec 2018 roku osób bezrobotnych w tym wieku było 13 127, rok wcześniej status osoby bezrobotnej w tej kategorii wiekowej posiadało 15 457 osób. W grudniu 2018 r. udział osób bezrobotnych po 50 roku życia wyniósł 25,8%, a w porównaniu do 2017 zmalał o 0,5 p.p.
 11. W celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych, biernych zawodowo oraz zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, zasadne są działania współfinansowane ze środków Unii Europejskiej oraz środków krajowych, związane z realizacją projektów Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020.